

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ANADOLU OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSELERİNDE
UYGULANMAKTA OLAN MESLEK STAJLARININ ÖĞRENCİ
BEKLENTİLERİNİ KARŞILAMA DÜZEYİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Tamer KIRLI

Danışman
Doç. Dr. Yüksel ÖZTÜRK

Ankara 2006

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Tamer KIRLI'nın “Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanmakta Olan Meslek Stajlarının Öğrenci Beklentilerini Karşılama Düzeyine Yönelik Bir Araştırma” başlıklı tezi 08/09/2006 tarihinde, jürimiz tarafından Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Yüksel ÖZTÜRK

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr. Özdal DEĞİRMENCİOĞLU

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr. Eriman TOPBAŞ

.....

(İmza)
Unvan,
Adı-Soyadı
Enstitü
Müdürü

ÖNSÖZ

Türkiye’de Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ortaöğretimde turizm eğitiminin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Bu araştırmanın amacı Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerindeki öğrencilerin yapmış oldukları sektör stajında, yaşamış oldukları sorunlar ele alınmıştır.

Bu çalışmada bana destek olan danışmanım sayın Doç. Dr. Yüksel ÖZTÜRK’e, anketleri yollamış olduğum okullarda bana her türlü desteği ve yardımı esirgemeyen okul müdürleri ve öğretmen arkadaşlara, değerli dostum Yrd. Doç. Dr. Yasin BOYLU’ya, Ticaret Turizm Öğretim Genel Müdürlüğünde görevli sayın hocalarım Bayram YAMANOĞLU, Abdullah YURDABAKAN ve özellikle Ayşe AYCAN’a, değerli arkadaşım Aslı ARAS’a, tezi hazırlamamda bana her türlü desteği veren eşim Dilek KIRLI’ya sonsuz teşekkürler.

Araştırmanın turizm eğitime katkı sağlaması dileğiyle...

Tamer KIRLI

ÖZET

Turizm işletmelerinin ve sektörün geleceği açısından büyük önem taşıyan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri başta olmak üzere turizm eğitimi verilen tüm eğitim kurumlarında, öğrencilerin turizm işletmelerinde yapmakla zorunlu oldukları stajları süresince çeşitli sorunlarla karşılaştıkları bilinmektedir. Bu sorunların büyük bir bölümü, işletmelerin öğrenciye staj süresince sundukları olanakların (ücret, barınma, hizmet içi eğitim vb gibi.) kısıtlı olmasından kaynaklanmaktadır.

Türkiye’de turizm eğitim faaliyetleri örgün ve yaygın turizm eğitimi olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Örgün turizm eğitimi veren öğretim kurumları ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde mesleki turizm eğitimi veren resmi ve özel okullardan oluşmaktadır. Yaygın turizm eğitimi ise, gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki kurslardır.

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri; Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde en kapsamlı ve uzun süreli turizm eğitimi veren öğretim kurumları olmaları nedeniyle Türkiye’de turizm eğitimi içinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin staj konusunda değerlendirmeleri ve sorunları ele alınmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, genel olarak mesleki eğitim, turizm eğitimi ve bazı Avrupa ülkelerinde uygulanmakta olan turizm eğitimi konusunda bilgi verilmektedir. İkinci bölümde ise, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri hakkında bilgi verilmektedir. Üçüncü bölümde ise; Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrencilere yönelik bir araştırmaya ayrılmıştır.

Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri’nin sektör stajı ile ilgili çeşitli ifadeleri değerlendirmelerini içeren bir anket uygulanmıştır. Uygulanan anket sonucunda elde

edilen veriler, rakamsal yorumlara tabi tutulmuştur. Araştırma kapsamında önceden kurulmuş olan hipotezler Varyans analizi ve t-testine tabi tutulmuştur.

Araştırmanın amacı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde 10. ve 11. sınıfında öğrenim gören, en az bir kez staja gitmiş olan öğrencilerin staj esnasında yaşadıkları problemleri araştırmaktır. Bu problemleri tespit etmek için öğrencilere beşli likert formunda anket soruları hazırlanmıştır. Anket formunda; okulun bulunduğu coğrafi bölge, öğrencilerin cinsiyetleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm, öğrenim görülen okulun uygulama oteli durumu ve en son çalışılan işletme türü bağımsız değişken olarak ele alınmıştır. Bağımlı değişken olarak öğrencilerin staj memnuniyetleri, stajın öğrencilerin mesleki gelişimlerine katkısı, okullardaki yabancı dil eğitimi ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin stajdan memnun olmadıkları kanısına varılmıştır. Sektör stajının öğrencilerin mesleki gelişimlerine katkısı ile ilgili olarak öğrencilerin büyük bir bölümü, stajın öğrencilere olumlu yönde katkı sağlayacağı değerlendirmesinde bulunmuşlardır. Genel olarak öğrencilerin, okulda aldıkları mesleki eğitimin staja katkısı ile ilgili değerlendirmelerine bakıldığında, stajın önemli katkı sağladığı görülmüştür.

Araştırmanın sonucunda ise, yapılan anketlerle ilgili elde edilen bulgular ortaya konmuş ve değerlendirmeler yapılmıştır. Öğrencilerin stajdan memnun olup olmadıkları konusunda verdikleri ifadeler değerlendirildi. Sonuç ve öneriler kısmında ise öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlarla ilgili elde edilen bulgular yorumlandı ve öğrencilerin ifadelerindeki şikâyetleri ve problemleri hakkında çözüm önerileri ortaya konuldu.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Turizm Eğitimi, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri,

ABSTRACT

At all educational institutes offering tourism education, primarily Anatolian Hotel Management and Tourism Vocational High Schools, which are of tourism significant importance in terms of the future of tourism establishments and the sector, it is a well established fact that students face some problems during their apprenticeship, which is a must. Their major proportion of these problems result from the limited facilities (such as wage, accommodation, in-service training, etc.) the managements.

Educational facilities in Turkey is made up of two parts; formal and informal tourism education. Formal educational covers schools offering tourism education at secondary and high levels, including private and public schools. Informal tourism education covers both public and private but short term vocational tourism education facilities.

Since Anatolian Hotel Management and Tourism Vocational High Schools are the schools offering the most comprehensive and longest durations ones at secondary school level, they play an important part in tourism education in Turkey. In this study, the assessment and problems of students related to apprenticeship activities were dealt with.

The study is composed of three parts. The first part covers vocational tourism education in general and vocational tourism education in Europe. The second part covers Anatolian Hotel Management and Tourism Vocational High Schools. The third part covers the study towards student receiving education at these schools.

The study employs correlational survey method. In the study, a questionnaire was applied including statements regarding sectoral practice of Anatolian Hotel Management and Tourism Vocational High Schools. Data obtained through the questionnaire were analyzed. Hypotheses stated were tested through Variance and t-tests.

The objective of this study is to investigate into the problems faced by the students of 11th and 10th grade at Anatolian Hotel Management and Tourism Vocational High Schools during their apprenticeship. In order to detect these problems a questionnaire was prepared at Likert 5-scale. In the questionnaire form, the geographical location of the school, gender of students, grade of students, department of students, the application hotel of the school and the establishment for which they practise apprenticeship were regarded as independent variables. As a dependent variables, the questions related to the students' satisfaction with apprenticeship, the contribution of apprenticeship to the students vocational development and item related to foreign language training at school were asked.

As the result of the study, it was concluded that students were not pleased with vocational apprenticeship. Related to the contribution of apprenticeship to the students; vocational development, most of them stated that it would have a positive contribution. Generally, when we consider the students' evaluation related to the contribution of vocational training to their apprenticeship, it's concluded that the apprenticeship has given an important contribution.

Findings were stated through the questionnaires and assessments were put forward. The statements have been taken into account. In results and recommendations part, the finding obtained has been judged and solution to the problems have been put forward.

Key Words: Education, tourism education. Anatolian Hotel Management and Tourism Vocational High Schools

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE MESLEKİ EĞİTİM VE TURİZM EĞİTİMİ

1. Genel Olarak Eğitim ve Turizm Eğitimi	3
1.1 Eğitimin Tanımı	3
1.2 Eğitimin Genel Amaçları	5
1.3 Turizm Eğitimi	6
1.4 Türkiye’de Turizm Eğitiminin Genel Görünümü	9
1.4.1 Örgün Turizm Eğitimi	10
1.4.1.1 Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi	11
1.4.1.2 Ön Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi	15
1.4.1.3 Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi	16
1.4.1.4 Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde Turizm Eğitimi.....	17
1.4.2 Yaygın Turizm Eğitimi.....	19
1.5 Turizm Eğitimi ve Politika Kavramları.....	22
1.6 Bazı Avrupa Ülkelerinde Turizm Eğitimi İle İlgili Uygulamalar.....	24
1.6.1 Almanya’da Turizm Eğitimi.....	26
1.6.2 Avusturya’da Turizm Eğitimi.....	27
1.6.3 İsviçre’de Turizm Eğitimi.....	29
1.6.4 İngiltere’de Turizm Eğitimi.....	31
1.6.5 Fransa’da Turizm Eğitimi.....	32
1.6.6 İtalya’da Turizm Eğitimi.....	33

1.6.7 İspanya’da Turizm Eğitimi.....	34
1.6.8 Yunanistan’da Turizm Eğitimi.....	35
1.7 Mesleki Turizm Eğitiminin Avrupa ve Türkiye’de Karşılaştırılması.....	37

İKİNCİ BÖLÜM

ANADOLU OTELCİLİK VE TURİZM

MESLEK LİSELERİNİN MEVCUT DURUM ANALİZİ

2. AOTML’lerin Mevcut Durum Analizi.....	39
2.1 AOTML’lerinin Tarihi Gelişimi.....	39
2.2 AOTML’lerinde Mevcut Durum Analizi.....	41
2.3 AOTML’lerinin Bağlı Bulunduğu Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü..	42
2.4 AOTML’lerinde Turizmdeki Yeri ve Önemi.....	43
2.5 AOTML’lerinde Öğrenci Kayıt ve Kabul Şartları.....	45
2.6 AOTML’lerinde Beceri Eğitimi.....	46
2.7 AOTML’lerde 2005/2006 Eğitim Yılından İtibaren Uygulanacak Programları.....	46
2.7.1 Yiyecek-İçecek Hizmetleri Alanı.....	47
2.7.1.1 Mutfak Dalı.....	47
2.7.1.2 Servis Dalı.....	48
2.7.1.3 Catering ve Ziyafet Organizasyonu Dalı.....	49
2.7.2 Konaklama Hizmetleri Alanı.....	50
2.7.2.1 Ön Büro Dalı.....	50
2.7.2.2 Kat Hizmetleri Dalı.....	51
2.7.2.3 Otel İşletmeciliği Dalı.....	53
2.7.2.4 Host ve Hosteslik Dalı.....	54
2.7.3 Seyahat İşletmeciliği Alanı.....	55
2.7.3.1 Seyahat Acenteciliği Dalı.....	55
2.7.3.2 Tur Operatörlüğü Dalı.....	56
2.7.4 Eğlence Hizmetleri Alanı.....	57
2.7.4.1 Animatörlük Dalı.....	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANADOLU OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN SEKTÖR STAJI MEMNUNİYET ARAŞTIRMASI

3.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	60
3.2 Araştırma ile İlgili Sınırlamalar.....	60
3.3 Araştırmanın Hipotezleri.....	61
3.4 Araştırma Yöntemi.....	62
3.4.1 Evren ve Örneklem.....	63
3.4.2 Verilerin Toplanması.....	65
3.4.3 Verilerin Analizi.....	66
3.5 Kullanılan İstatistiksel Yöntemler.....	66
3.6 Araştırma Bulguları ve Yorumlar.....	66
3.6.1 Araştırmaya Katılan Öğrencilerle İlgili Tanıtıcı Bilgiler.....	66
3.6.2 Hipotez Testleri.....	88
3.6.3 Araştırmanın Diğer Bulgu ve Yorumları.....	111
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	112
KAYNAKÇA.....	117
EKLER.....	124

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
1.1	Turizm Eğitiminin Genel Çerçevesi	8
1.2	2002–2003 öğretim yılı ile 2005/2006 öğretim yılları arasında Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü öğrenci, okul ve öğretmen sayıları	13
1.3	2005–2006 Öğretim Yılı Öğretim Alanlarına Göre Ön Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları	17
1.4	Öğretim Alanlarına Göre Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları	17
1.5	Yüksek Öğretim Kurumu Yüksek Lisans Programları	18
1.6	Öğretim Alanlarına Göre Yüksek Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları	19
2.1	2005–2006 Öğretim Yılı Okul Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	45
2.2	AOTML’lerde Uygulanan Olan Alan ve Dallar	47
3.1	Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okulların bulunduğu bölgelere göre dağılımı	67
3.2	Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı	67
3.3	Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre dağılımı	68
3.4	Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre dağılımı	69
3.5	Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımı	69
3.6	Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okulda uygulama otel durumu dağılımı	70
3.7	Araştırmaya katılan öğrencilerin en son staj yaptıkları işletme türüne göre dağılımı	70
3.8	Öğrencilerin Staj Memnuniyet Düzeylerinin Bölgesel Frekans Dağılımı	71
3.9	Öğrencilerin Staj Memnuniyet Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Frekans Dağılımı	76
3.10	Öğrencilerin Staj Memnuniyetlerinin Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Frekans Dağılımı	79
3.11	Öğrencilerin Okulda Almış Oldukları Yabancı Dil Eğitiminin Staja Katkısının Sınıflara Göre Frekans Dağılımı	83
3.12	Öğrencilerin Stajın Mesleki Gelişimlerine Ve Sektöre Bakış Açılarına Katkısının Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Frekans Dağılımı	85
3.13	Öğrencilerin Sektör Stajlarındaki Memnuniyet Düzeylerinin Bölge Faktörüne Göre Hesaplanan ANOVA Testi Sonuçları	89
3.14	Öğrencilerin Sektör Stajına İlişkin Memnuniyetlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Hesaplanan t-testi Sonuçları	97
3.15	Öğrencilerin Sektör Stajına İlişkin Memnuniyetlerinin Bölüm	100

	Faktörüne Göre ANOVA Testi Sonuçları	
3.16	Yabancı Dil Eğitiminin Staja Katkısının Sınıflar Açısından Hesaplanan t-testi Değerleri	104
3.17	Öğrencilerin Mesleki Gelişimlerine ve Sektöre Bakış Açıklarına Katkısının Bölüm Faktörüne Göre Hesaplanan ANOVA Testi Sonuçları	106

KISALTMALAR LİSTESİ

- ABD** : Ana bilim dalı
- AOTML** : Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
- CEPT** : Certificate of Hotel Management- Turizm İnceleme ve Geliştirme Merkezi
- ENALC** : Ente Nazionale Lavoratori Del Commercio Ticaret İşçileri Yetiştirme ile Devlet Otelcilik Personeli Mesleki Enstitüsü
- EOT** : Education Outreach and Training Yunan Turizm Kurulu
- KETEK** : Centres of Technical and Vocational Training Mesleki Teknik Eğitim Merkezleri
- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- MEDA** :Mennonite Economic Development Associates Avrupa Akdeniz Ortaklığı mali destek programı
- METEM** : Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi
- ÖSS** : Öğrenci Seçme Sınavı
- ÖSYM** : Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
- ÖSYS** : Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı
- SPSS** : Statistical Package for The Social Sciences
- TUGEV** : Turizm Geliştirme Vakfı
- TUREM** : Turizm Eğitim Merkezi
- WTO** : Dünya Turizm Örgütü
- YÖK** : Yüksek Öğretim Kurumu

GİRİŞ

Konaklama endüstrisinin büyük bölümünü oluşturan otel işletmelerinde hizmet üretilmektedir. Otel işletmesinin başarılı olmasında iş gücünün rolü çok büyüktür. Diğer sektörlerde olduğu gibi, tamamen veya büyük oranda otomasyona gitmek bu sektör için mümkün değildir. Turizm işletmesinin fiziki görünümü ne kadar lüks ve güzel olursa olsun, işletmede üretilen kaliteli bir hizmet ile desteklenmiyorsa verimliliği sağlamak çok güç olacaktır. Bu yüzden kalifiye eleman yetiştirmek eğitim kurumlarına bırakılmıştır. Turizm eğitimi almamış personel ile eğitilmiş personel arasında çok farklar vardır.

Türkiye’deki mesleki turizm eğitimi; örgün ve yaygın turizm eğitimi olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Yaygın turizm eğitimi; gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki meslek kurslarıdır. Örgün turizm veren öğretim kurumları ortaöğretim ve yüksek öğretim düzeyinde mesleki turizm eğitimi veren okullardan oluşmaktadır.

Eğitilmiş insan gücü; turizm faaliyetlerinde yer alan fiziki elemanlara etkinlik ve anlam kazandıran bir unsurdur. Eğitilmiş insan unsurunun yeterliliği turistin beklediği düzeyde hizmet almasını sağlamaktır. Diğer taraftan turizmde uluslar arası düzeyde bir kalite savaşı yaşanmaktadır. Rekabetin yoğun olarak yaşandığı dünya turizm sektöründe standarda uygun ve kaliteli turistik mal ve hizmetle girebilmek için; hem genel olarak toplumun turizmin önemini kavraması hem de yeterli sayıda nitelikli personel gerekir. Nitelikli personelin yetiştirilebilmesi ise, ancak kaliteli turizm eğitimi ile mümkündür (Olalı, 1983:211).

Bu çalışmanın ağırlık noktasını; Türkiye’deki turizm eğitim programları içerisinde önemli bir yeri olan ve sektöre ara kademe işgücü sağlayan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri oluşturmaktadır. Çalışmada, söz konusu bu okullarda öğrenim gören öğrenci beklentileri, problemleri ve şikayetleri değerlendirildi. Öğrencilerin, anket formlarına yapmış oldukları değerlendirmeleri ile

araştırmanın sonucuna gidildi. Araştırma en az bir kere staja gitmiş olan 10. ve 11. sınıf öğrencileri ile yapıldı.

Sektör stajı yapmış öğrencilerin çoğunluğunun en fazla şikayet ettiği iki konu vardır. Birincisi sektör stajında fazla çalışmalarıdır. Öğrenciler sektör stajlarını yaptıkları dönemlerde yaklaşık olarak 14-16 yaşları arasında olmaktadır. Bu yüzden öğrencilerin bünyeleri zayıftır. Staj sözleşmesinde yazan şekliyle 8 saatten fazla çalışmak öğrencilerin çalışma şevklerini kırmaktadır. Ayrıca öğrencilerin sektör stajından sonra bu mesleği yapma düşünceleri de olumsuz yönde olmaktadır. İkinci önemli husus ise öğrencilerin fazla mesai ücretlerini alamamaları konusudur. Bu konuda ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, bu ifadeye yapmış oldukları değerlendirmelerinde kesinlikle memnun olmadıklarını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak öğrencilerden elde edilen verilere göre öğrencilerin yapmış oldukları meslek stajlarından memnun olmadıkları sonucu çıkmıştır. Öğrencilerin okulda almış oldukları yabancı dil eğitimi ile ilgili değerlendirmeleri ise olumlu olarak nitelendirilebilir. Öğrencilerin sektör stajının, mesleki gelişimlerine etkisi konusundaki değerlendirmeleri ise önemli ölçüde katkı sağladığı yönündedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE MESLEKİ EĞİTİM VE TURİZM EĞİTİMİ

1. Genel Olarak Eğitim ve Turizm Eğitimi

1.1 Eğitimin Tanımı

Eğitim zaman ve mekan yönünden kapsamlı, sürekli ve çok boyutludur. Eğitim toplumların değişimine bağlı olarak devamlı değişme gösteren bir süreçtir. Eğitim konusunda şu tanımlara yer vermek yararlı olacaktır;

Eğitim; yetişkin kuşağın önceden tasarlanmış bir amaca uygun, planlı şekilde, genç kuşakların bedensel, ruhsal ve sosyal kişiliklerinin gelişimini ve olgunlaşmasını sağlamasıdır (Kocaçınar, 1969:21). Eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişim oluşturma sürecidir (Ertürk, 1975:12). Eğitim; yaşam şartlarına uyum gösterebilme yeteneğidir (Carnegie, 1997:16).

Eğitim; süreci, içeriği, hedefleri ve görevleri açısından bir bütün olarak ele alındığında “genel” ve “mesleki” eğitim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ancak bu ayrımın nerede başlayıp nerede bittiği konusunda bir kesinlik bulunmamaktadır. Bir eğitim programının ya da becerisinin mesleki yada genel olması, toplumsal, ekonomik ve kültürel yaşamdaki gelişmelere bağlı olarak zaman içinde değişebilmektedir (Bowman,1990:284).

İşletmeler ise eğitimi; iş görenlerin iş ile ilgili hususlarda bilgi ve yeteneklerini arttıran, böylece örgüt stratejisinin başarısına katkıda bulunan araç olarak görmektedir (Bounds ve diğerleri, 1995: 328). Bu açıdan bakılırsa eğitim, işletme içinde veya dışında, formel programlar yolu ile veya kendi kendine tecrübe kazanma yolu ile bir kişinin bilgi, yetenek ve becerilerinde değişiklik yapma faaliyeti olarak açıklanabilmektedir (Harvey, 1996:320-325).

Her ne şekilde olursa olsun, eğitim olmadan ilerlemek ve çevreyle çevre dengesi kurmak mümkün olmamaktadır. Eğitim, gelişmekte olan ve çevresiyle ekolojik bir denge kurmaya çalışan insan ile bu dengeyi kurmaya yardımcı olacak bilimler ve teknolojiler arasındaki ilişkiyi sağlayan vazgeçilmez bir köprüdür (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1984:13).

Eğitim zaman ve mekân yönünden kapsamlı, süreli ve çok boyutludur. Eğitim toplumların değişimine bağlı olarak devamlı gelişme gösteren bir süreçtir. Eğitimi, bireyin kişiliğinin gelişmesine yardım eden, ona bilgi ve beceri kazandıran, bireyin ilgi ve yeteneklerine göre meslek sahibi yapan, topluma, çevreye ve yeniliklere duyarlı ve uyumlu olmasını sağlayan bir süreçtir. (Sabuncuoğlu, 1994:124).

Makro açıdan bakıldığında eğitim, toplumun yaratıcı gücünü ve verimini arttıran kalkınma çabasının gerçekleşmesi için gerekli nitelik ve nicelikte elemanların yetişmesini sağlayıcı ve toplumda kişilere yeteneklerine göre yetiştirme olanağı veren en etkili bir araçtır. Bilim ve politika adamları eğitimi çoğu kez kalkınmanın motoru olarak tanımlar. Örneğin, tanınmış düşünür Danton “ekmekten sonra halkın en büyük gereksinimi eğitimidir” diyerek eğitimin önemini vurgulamıştır (Sabuncuoğlu, 1994:124).

Eğitim; Kişinin zihni, bedeni, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi ya da ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür. Eğitim hayat boyu sürer, planlı veya tesadüfî olabilir (Akyüz, 2004:2).

Bu çalışma için eğitimin tanımı ise; insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Günümüzde okullar eğitim sürecini en önemli kısmını oluşturur. Eğitim yalnız okullarda yapılmaz, okul dışında da gençleri ve yetişkinleri bir mesleğe hazırlamak gerekmektedir (Fidan ve Erden, 1998:12). Tanımdan da anlaşılacağı üzere eğitim

sadece okulda yapılan bir süreç değil, okul dışında da yani işletmelerde yapılan bir uygulamadır.

1.2 Eğitimin Genel Amaçları

Eğitim sırasında birey, içinde yaşadığı toplumun verdiği kültürü almak, o toplum içinde istenen ve geçerli olan davranışları kazanmak zorundadır. Her toplum, kendisini oluşturan bireylerin toplumu geliştirerek devam ettirecek özellikleri (yani davranış gruplarını) kazandırabilecek şekilde yetiştirmelerini ister. Eğitimde, önce toplumun bireylerde bulunmasını istediği özellikler belirlenir, sonra bunlar bireylere hazırlanan uyarıcılar yardımıyla kazandırılmaya çalışılır (Çilenti, 1994:13).

Eğitimi, bireyin kişiliğinin gelişimine yardım eden, ona bilgi ve beceri kazandıran, bireyin ilgi ve yeteneklerine göre meslek sahibi yapan, topluma çevreye ve yeniliklere duyarlı ve olumlu olmasını sağlayan bir süreç olarak tanımlanabilir (Orhaner ve Tunç, 2001:3).

Bu tanımlardan yararlanarak eğitimin amaçları şöyle sıralanabilir;

1. Bireyin kişiliğinin gelişmesine yardım etmek.
2. Bireye gerekli bilgi, beceri ve olumlu davranışlar kazandırmak.
3. Bireyi ilgi alanına ve yeteneğine göre meslek sahibi yapmak.
4. Bireyin topluma, ülkesine, çevresine duyarlı ve uyumlu olmasını sağlamak.
5. Bireyi gelecek yaşamına hazırlamak (Orhaner ve Tunç, 2001:3).

Eğitimin amacı; zamana, toplumdaki değişmelere, teknolojiye, ülke politikalarına vb. bağlı olarak değişebilmektedir. Diğer taraftan ülkelerin gelişmişlik ve saygınlık derecesi eğitim sistemi ve eğitim amaçları üzerinde etkili olabilmektedir (Orhaner ve Tunç, 2001:3).

1.3 Turizm Eğitimi

Turizm, özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra hızla gelişmiş ve en önemli endüstrilerinden birisi haline gelmiştir. Bu endüstri; yarattığı katma değer, istihdam ve yatırımlar bakımından dünya hizmet endüstrisi içerisinde en büyük paya sahiptir (Theobald, 1994:4). Bir çok ülke, hızla gelişen turizm endüstrisinin dünya ekonomisinde yarattığı pastadan pay alabilmek için bu endüstriyi desteklemiştir. Turizm endüstrisi, özellikle sanayileşmekte güçlük çeken gelişmekte olan ülkeler için alternatif bir endüstri olarak gösterilmiştir (Dieke, 1988:41). Bunun, turizmin alternatif bir endüstri olarak kabul edilmesinde, turizmin ödemeler dengesine yaptığı olumlu etkiler ve emek yoğun bir sektör olma özelliği ile işsizlik probleminin çözümüne katkıda bulunmasının etkili olduğu söylenebilir. Bu nedenle sektörde çalışacak kişilerin eğitimleri önemli hale gelmektedir. Turizm eğitimin sektörel araçları da şöyle sıralanabilir (Öztaş, 2002:93).

- 1- Turizm sektörüne nitelikli eleman yetiştirmek,
- 2- Teorik ve pratik eğitimini birlikte yürütmek,
- 3- Turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmak,
- 4- Farklı toplum ve kültürlerle hoşgörüyle bakmak,
- 5- Turizmin ekonomi içindeki yerini vurgulamak,
- 6- Toplumsal turizm bilincini geliştirmek,
- 7- Turizmin beşeri özelliğini ön plana çıkarmak,
- 8- Diğer sektörlerle olan işbirliğini vurgulamak ve gerekli bilgileri aktarmak,
- 9- Turistik arz potansiyellerini belirlemek ve bunları korumak için gerekli unsurları öğretmek,
- 10- Eğitimin temel amacı insanların bilgi ve becerilerinin artırılması, topluma yararlı olarak yetiştirilmesidir.

Turizm eğitiminin bir diğer amacı da turizm sektörünün karşılaştığı problemleri değerlendirmek, objektif çözümler geliştirmek, sonuçları kontrol etme yeteneği kazandırmaktır.

Mesleki eğitim, başlangıç-geliştirme-ileri olmak üzere 3 ana başlık altında toplanmaktadır. Başlangıç mesleki eğitimi, tüm ülkelerde uygulanan en yaygın mesleki eğitim türüdür ve bireyin mesleki yaşamının başında verilir. Geliştirme mesleki eğitimi, yeniden mesleki eğitimi de kapsar ve çalışma yaşamı sırasında ortaya çıkan gelişmeleri kazandırır, mevcut bilgiler güncelleştirilir. İleri yetiştirme düzeyi ise, işgücünü daha çok teknik ve denetim işine hazırlar (Lane, 1989:61).

Mesleki eğitim ve yetiştirme, yalnızca belli alanlarda uzmanlığı değil aynı zamanda açık ya da üstü kapalı bir biçimde işteki başarıyı destekleyecek, işe karşı tutumları da aktarır. Çıktının niteliğindeki artış, kendine güven, yeni durumlarda uyarlanabilme esnekliği sıkça söz konusu olur (Lane, 1989:62).

Mesleki eğitim; işletmelerin yeni ekonomik, sosyal ve teknolojik koşullara uyarlanabilmelerinde önemli ve yararlı bir etmen olarak görülmektedir. Bunun için mesleki eğitimin yarının ustalarını yetiştirmesi, mesleki uzmanlaşma ile paralel değişmesi gerektiği düşünülmektedir (Germe, 1990:1).

Bunun sonucunda turizm endüstrisi nitelikli eleman yetersizliği sorunu ile karşı karşıya kalmıştır. Toplumsal kalkınmayı gerçekleştirecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir. Eğitim sistemi, bu görevi bu görevi yerine getirirken öğrencileri üretken birer birey olarak görür ve onları toplum yaşamına, meslekler dünyasına ya da ileri eğitime hazırlar.

Turizm sektörü; değişik kesimlerin birbirinden farklı hizmet ve faaliyetleri bünyesinde toplayan son derece yoğun bir sektördür. Kar amacı gütmeyen organizasyonlar, pazarlama hizmetleri, konaklama faaliyetleri, perakende satış mağazaları, diğer çeşitli etkinlikler ve ayrıca sanayi ve tarım sektörü de dolaylı olarak turizm sektörünün içerisinde yer almaktadır.

Tablo 1.1 de görüldüğü gibi Dünya Turizm Örgütü (WTO) turizm eğitimini; resmi programlar ve işveren esaslı eğitim olmak üzere iki kısımda ele almaktadır (Yağcı, 2001:25)

Tablo 1.1: Turizm Eğitiminin Genel Çerçevesi

TURİZM EĞİTİMİ			
RESMİ PROGRAMLAR		İŞVEREN ESASLI EĞİTİM	
Mesleki	Akademik	İş Üzerinde	Şirket İçi Programlar

Kaynak: WTO, International Tourism; A Global Perspective, 1997.(Aktaran: Yağcı, 2001:25)

Turizm eğitimi; toplumda turizm ve turizm kaynaklarını koruma bilincini geliştirmek, turistlere hizmet edenlere; ekonomik, ırk, din, dil, statü, ahlak, namus ve siyasal ayırım yapmadan hizmet etme ahlakını ve terbiyesini vermek, turizmin sağladığı uzun vadeli çıkarlar üzerine dikkati çekerek saygıya ve konukseverliğe dayalı davranış düzeni yerleştirmektir (Bayer, 1998:145).

Mesleki turizm eğitimi, turizm işletmelerinin ihtiyaç duydukları teorik, pratik bilgi ve becerilere sahip personeli yetiştirmek, personele işini daha iyi yapabilmesi için gerekli bilgileri sistemli bir şekilde kazandıran bir süreçtir. Mesleki turizm eğitimi, turizm işletmelerinin bugün sıkça telaffuz ettikleri;

- 1- Kalite,
- 2- Hizmet kalitesi,
- 3- Müşteri memnuniyeti,
- 4- Verimlilik,
- 5- Karlılık

gibi amaçlarını gerçekleştirmede üzerinde önemle durmaya başladıkları bir olgu haline gelmiştir. Bu durum, yukarıda sıralanan ve günümüzün modern işletmecilik anlayışının vazgeçilmez hedeflerine ancak yeterli seviyede eğitilmiş bir işgücü ile ulaşılabileceği gerçeğinin, turizm işletmelerince de algılanmaya başlandığını ortaya koymaktadır (Aymankuy ve Aymankuy, 2002:30).

1.4 Türkiye’de Turizm Eğitiminin Genel Görünümü

1980’li yıllardan günümüze kadar Türkiye’ye gelen turist sayısında turizm gelirlerinde ve yatak sayısında meydana gelen olumlu gelişmeler halen devam etmektedir. Turizm Türkiye’de hızlı bir şekilde ve iyi bir planlama yapılmadan büyümektedir. Bu da beraberinde birçok sorun getirmiştir. Bu sorunlardan birisi de turizm sektöründeki nitelikli eleman yetersizliğidir. Yatak sayısını arttırmak amacıyla konaklama işletmesi yatırımları için teşvikler verilmektedir. Bu işletmelerde çalışacak nitelikli elemanlar ise ortaöğretim ve yüksek öğretimden mezun olan öğrenciler tarafından sağlanmaktadır.

Türkiye’nin turizm eğitiminde 44 yıllık oldukça önemli birikimi ve tecrübesi bulunmaktadır. Türkiye’de turizm ve turist kavramları ile yeni yeni tanışılmaya başlanıldığı 1960’lı yıllara girildiğinde, gelişmekte olan sektörün kalifiye insan gücü ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla, bugünkü adı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi olan ilk otelcilik okulu, 1961–1962 öğretim yılında Ankara’da açılmıştır. Bu okulların bağlı olduğu, Ticaret Öğretimi Genel Müdürlüğü’nün ismi de, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

Türkiye’de turizm eğitimi 1953 yılında turizm meslek kurslarının açılması ve bazı turizm derneklerinin düzenlediği tercüman rehberlik kursları ile başlamıştır. 1963 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığının kurulması ve turizm eğitimi ile ilgili olarak ikinci beş yıllık kalkınma planı döneminden itibaren turizm personeli yetiştirilmesi konusunda çalışmalar yapılmıştır (Timur, 1992:47).

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin mevcut eğitim modeli, sektörle ortaklaşa hazırlanmıştır. Bu model, Türkiye’nin yanı sıra, turizm potansiyeli bulunan diğer ülkeler için de örnek alınabilecek bir eğitim sistemini kapsamaktadır (Turgut, 2003:64).

Türkiye’de turizm sektörünün yıllar itibariyle gösterdiği olumlu gelişmesine paralel olarak sayıları her geçen gün artan turizm işletmelerinde görev alacak personele olan ihtiyacı da beraberinde gündeme taşımıştır. Türkiye’de mesleki turizm eğitimi, yüksek öğretim, ortaöğretim ve kurslar seviyelerinde yaygın ve örgün eğitim şeklinde verilmektedir (Aymankuy ve Aymankuy, 2002:33).

Mesleki turizm eğitiminin temel amacı, turizmin ihtiyaç duyduğu mesleki biçimlenmeyi vermektir. Turizm eğitimi veren kurumlar turizm işletmelerinin ihtiyacı olan pek çok hizmeti sağlayabilecek alt kademe insan gücünü, orta kademe ve turizmle ilgili kamu, özel sektör kurumlarına yönetici, araştırmacı ve planlayıcı elemanları yetiştirmek amacıyla üst kademe insan gücünü sağlamaktır. Turizm işletmeciliği bölümünden mezun olan öğrencilere;

- 1- İyi bir yabancı dil eğitimi,
- 2- Yönetmel açıdan teknik konuların verilmesi,
- 3- İletişim ve kişiler arası ilişkiler,
- 4- Turizm işletmeciliği alanında uygulamalı işletme bilgilerinin verilmesi gerekir (Elgezdi, 2003:25).

Özel sektörün önünün açılması ve yeni teşebbüslerin gerçekleşmesi, turizm ekonomisinin Türkiye’de keşfedilmesini sağlamıştır. Özel sektörün yeni yatırımları, devlet tarafından desteklenmiş ve bunun sonuçları Türkiye ekonomisine şu şekilde yansımıştır. Turizm sektöründe, kısa zamanda daha fazla kişi istihdam edilmiş ve bunun maliyeti diğer sektörlerle oranla daha düşük olmuştur. Böylece, turizmin istihdam yaratma özelliği bir kez daha ortaya çıkmıştır.

1.4.1 Örgün Turizm Eğitimi

Örgün eğitim öğretim kurumlarında gerçekleştirilen diplomaya yönelik bir eğitimidir. Orta öğretimde meslekî turizm eğitimi; Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Ticaret Meslek Liseleri ve Anadolu Meslek Liselerinde açılan programlarla yürütülmektedir. Yüksek öğretimde turizm eğitim ve öğretimi ise, ön

lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde gerçekleştirilmektedir. Ön lisans düzeyinde turizm eğitim ve öğretimi, iki yıllık meslek yüksek okullarında açılan programlarla; lisansüstü düzeydeki turizm eğitim ve öğretimi ise eğitim bilimleri enstitülerinde yapılmaktadır. Lisans düzeyindeki eğitim, turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksek okulları ve değişik fakültelerde açılan turizm işletmeciliği bölümleri ile yürütülmektedir. Bu bölümler turizm işletmecisi yetiştirmeye yönelik müfredat uygulamaktadır (Ünlüöner ve Boylu, 2005:159). Türkiye’de örgün turizm eğitimi:

- Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve özel liseler (Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Anadolu Meslek Liselerinde Seyahat Acenteciliği ve Yiyecek İçecek Hizmetleri Bölümü, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri Turizm Bölümü)

- T.C. Yükseköğretim Kuruluna bağlı üniversiteler

- İki yıl süre ile öğretim veren meslek yüksekokulları (Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm ve Rehberlik, Turizm ve Seyahat İşletmeciliği, Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği, Turizm İşletmeciliği, Turizm ve Otelcilik.)

- Dört yıl süre ile eğitim veren turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksekokulları (Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu, İşletme Fakültelerindeki Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü, İktisadi İdari Bilimler Fakülteleri Turizm Otelcilik Bölümleri, Konaklama İşletmeciliği, Konaklama İşletmeciliği Eğitimi, Seyahat İşletmeciliği, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Eğitimi)

- Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitülerinde yüksek lisans ve doktora bölümleri olmak üzere turizm ile ilgili farklı alanlarda gerçekleştirilmektedir (Aymankuy ve Aymankuy, 2002:33).

1.4.1.1 Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi

Orta öğretim düzeyinde eğitim veren turizm programlarının amacı, sektörün ihtiyacı olan ara işgücü alt kademe yönetici yetiştirmektir. Sektörün ihtiyaçları doğrultusunda dil bilen, bilgili, becerikli, tecrübeli ve en önemlisi iyi bir uygulamacı olan personel yetiştirmeye çalışılır.

Cumhuriyetle birlikte meslekî ve teknik eğitimde okula dayalı bir yapı ele alınmıştır. 1927 yılında Millî Eğitim Bakanlığı meslekî ve teknik eğitim veren okullarla ilgili görev üstlenmiştir. Okulların ve hizmetlerin gelişmesi sonucu 1933 yılında 2287 sayılı kanunla Meslekî ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1935 yılından itibaren 2765 sayılı kanunla da okulların masrafları tamamen devlet tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Bakanlık Merkez Örgütü Kanunu 1941 yılında 4113 sayılı kanunla değiştirilerek Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. 1942 yılında başlatılan plânlı çalışmalarla meslekî ve teknik öğretim kurumları günümüze kadar büyük gelişmeler göstermiştir. 7. Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nda, ileri teknoloji geliştirilmesi, üretimi ve kullanımında gereksinim duyulan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinin önemine değinilmiş bu amaçla orta ve yüksek öğretimde meslekî ve teknik eğitime önem verilmesi öngörülmüştür. 8. Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın 692. maddesinde de meslek yüksek okulları ve meslekî ve teknik orta öğretim kurumları arasında program bütünlüğünü esas alan iş bölümü ve iş birliği kurulmasıyla nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi yönünde karar alınmıştır (Kazu ve Demirli, 2002:5)

Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan okul sayıları her geçen gün artmaktadır. Tablo 1.2'de görüldüğü gibi 2002-2003 öğretim yılında okul sayısı 72 iken 2005-2006 öğretim yılında 86 okula çıkmıştır. Okul sayısındaki artış oranı %19.4 olarak belirlenmiştir. Yine tablo 1.2'de Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki öğretmen sayılarına bakıldığında 2002-2003 öğretim yılında 1367 olan öğretmen sayısı 2005-2006 öğretim yılında 1716 ya çıkmıştır. Öğretmen sayısındaki artış oranı % 25.5 olmuştur, bu oran ise okul sayısındaki artış oranından fazla olduğu görülmektedir. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki toplam öğrenci sayılarına bakıldığında ise (Tablo 1.2) 2002-2003 öğretim yılında 15.299 olan öğrenci sayısı, 2005-2006 öğretim yılında 22.974 olmuştur artış oranı ise % 50.1 olmuştur. Ticaret Turizm Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı tüm okullara bakıldığında 2002-2003 öğretim yılında toplam öğrenci sayısı 252.578 iken 2005-2006 öğretim yılında 279.993 olmuştur. Tüm okullardaki artış oranı; % 10.8 olarak belirlenmiştir. Bu da göstermektedir ki Ticaret Turizm Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı tüm okullarda ki artış oranı %10.8

olmasına rağmen, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde %50.1 oranındaki artış bu okullara olan talebin ne kadar büyük olduğu Tablo 1.2’de görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı Okullardaki 2002–2003 öğretim yılından 2005–2006 eğitim öğretim yılına kadar öğrenci öğretmen ve okul sayıları Tablo 1.2’de verilmiştir:

Tablo 1.2: 2002/2003 öğretim yılı ile 2005/2006 öğretim yılları arasında Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü öğrenci, okul ve öğretmen sayıları

2005-2006 ÖĞRETİM YILI OKUL, ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI								
S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	317	8.845		47.433	59.785	55.873	163.091
2	And.Tic.Mes.Liseleri	171	1.608		16.786	5.968	5.232	27.986
3	And.Otel.Tur.M.Liseleri	86	1.716		12.553	5.586	4.835	22.974
4	And.İletişim Mes.Lis	15	115		1.297	571	443	2.311
5	Çok Programlı Liseler	261	4.025		21.336	21.781	19.301	62.418
6	METEM	4	88		462	344	407	1.213
TOPLAM		854	16.397		99.867	94.035	86.091	279.993
2004-2005 ÖĞRETİM YILI OKUL, ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI								
S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	317	8.785	0	68.177	40.745	46.641	155.563
2	And.Tic.Mes.Liseleri	166	1.630	7.478	6.127	4.721	4.797	23.128
3	And.Otel.Tur.M.Liseleri	80	1.512	5.071	5.811	4.640	3.802	19.324
4	And.İletişim Mes.Lis	14	99	600	578	439	412	2.029
5	Çok Programlı Liseler	253	3.886	1.209	23.533	18.791	16.465	59.998
6	METEM	4	112	74	565	497	455	1.591
TOPLAM		834	16.024	14.432	104.791	69.833	72.572	261.633
2003-2004 ÖĞRETİM YILI OKUL, ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI								
S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	314	8.559	0	66.379	39.990	53.281	159.650
2	And.Tic.Mes.Liseleri	155	1.651	6.294	5.033	4.499	4.736	20.562
3	And.Otel.Tur.M.Liseleri	78	1.355	6.116	5.142	3.836	3.123	18.217
4	And.İletişim Mes.Lis	14	117	621	4.181	413	414	1.929
5	Çok Programlı Liseler	247	3.560	1.150	24.446	15.986	17.007	58.589
6	METEM	3	77	27	366	243	238	874
TOPLAM		811	15.319	14.208	101.847	64.967	78.799	259.821
2002-2003 ÖĞRETİM YILI OKUL, ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI								
S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	313	8.812	-	63.155	48.777	50.608	162.540
2	And.Tic.Mes.Liseleri	154	463	5.343	4.988	4.747	5.221	20.299
3	And.Otel.Tur.M.Liseleri	72	1.367	5.808	4.238	2.826	2.427	15.299
4	And.İletişim Mes.Lis	13	133	549	465	412	358	1.784
5	Çok Programlı Liseler	232	3.282	921	22.845	16.378	11.938	52.082
6	METEM	3	53	-	218	200	156	574
TOPLAM		787	14.110	12.621	95.909	73.340	70.708	252.578

Kaynak:www.ttogm.meb.istatistik

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri: Turizm sektöründe görev yapacak orta kademe insan gücü, örgün eğitimde; ağırlıklı olarak Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde yetiştirilmektedir. Türkiye’de ilk kez Ankara’da 1961–1962 öğretim yılında açılan ve öğretim süresi 2 yıl olan otelcilik okulunun öğretim süresi, 1963–1964 öğretim yılında 3 yıla çıkarılmıştır. Sektörün özelliği doğrultusunda 1964–1965 öğretim yılından itibaren öğrenciler turistik tesislerde iş başı eğitim çalışmalarına başlatılmıştır. İş başında eğitim çalışmalarının devamı olarak 1970–1971 öğretim yılından itibaren öğrenciler bir yıl süre ile Almanya’ya staj çalışmalarına gönderilmiş ve bu uygulama 1975 yılına kadar devam etmiştir. Öğrencilerin iş başındaki eğitimleri genellikle Temmuz ve Ağustos aylarında, sırasıyla restoran, mutfak ve yönetim servislerinde gerçekleştirilmiştir. İkinci otelcilik okulu, 1967–1968 öğretim yılında İstanbul’da açılmıştır. 1973 yılında, mezunlarına üniversiteye giriş hakkı verilmiş ve öğretim programları bu çerçevede geliştirilmiş, okulun adı Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi olarak değiştirilmiştir. 1980’li yılların başlarında turizm işletmelerinin sahibi ve yöneticileri ile yapılan bir dizi toplantı sonucunda, turizm eğitiminde yabancı dil bilgisinin önemi vurgulanarak 1980 yılında Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin birinci sınıfına hazırlık sınıfı konulması ve adının Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi olarak değiştirilmesi kararlaştırılmış ve 1984-1985 öğretim yılından itibaren öğretim süresi 4 yıla çıkarılmıştır. 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren hazırlık sınıfları kaldırılmış ve ortaöğretim normal olarak 4 yıla çıkarılmıştır.

Anadolu Aşçılık Meslek Liseleri: Türk ve dünya mutfaklarında istihdam edilecek yabancı dil bilir, nitelikli aşçıları yetiştirmek üzere yeni bir okul türü olarak Anadolu Aşçılık Meslek Lisesi Bolu-Mengen’de 1985–1986 öğretim yılından itibaren faaliyete geçirilmiştir. Sayısı dört olan bu okullar Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne gerçekleştirilen okul türlerinin azaltılması çalışmaları kapsamında, 2001–2002 öğretim yılından itibaren Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin bölüm programı hâline dönüştürülmüştür.

1986 yılında yürürlüğe konulan 3308 sayılı kanun gereğince meslek liselerinde başlatılan uygulamalı eğitim Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek

Liselerinde sektörün özelliği de dikkate alınarak; Turizm bakımından hareketsiz olan Ekim-Mart ayları arasındaki altı aylık sürede okulda; Nisan-Eylül ayları arasındaki ikinci altı aylık dönemde ise turizm işletmelerinde gerçekleştirilmektedir (İnce, 2002:200).

Diğer meslek liselerinde (Endüstri Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi) sadece son sınıfta gerçekleştirilen işletmelerde uygulamalı eğitim; Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde 9. ve 10. sınıf sonunda olmak üzere, iki yıl süreyle yaz aylarında yoğun olarak yapılmaktadır.

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde, üç kat daha fazla uygulamalı eğitim imkânı bulunmaktadır mezunların yabancı dil bilgisi ile birlikte, turizm işletmelerinde yoğun bir uygulama programına tâbi tutularak yetiştirilmeleri bu okullara ve mezunlarına olan talebi artırmaktadır. Türkiye’de halen 86 adet Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi bulunmaktadır (Bakınız Ek1) .

1.4.1.2 Ön Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi

Ön lisans seviyesinde eğitim veren turizm programlarının amacı, sektörün ihtiyacı olan ara işgücü (orta kademe yönetici) yetiştirmektir. Sektörün ihtiyaçları doğrultusunda dil bilen, bilgili, becerikli, tecrübeli ve en önemlisi iyi bir uygulamacı olan personel yetiştirmeye çalışılır (Aymankuy ve Aymankuy 2002:34).

2005–2006 öğretim yılı itibariyle Türkiye’de 52 Üniversitede, 98 Meslek Yüksek Okulunda, 3 ayrı programda (Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm Rehberliği, Turizm ve Seyahat İşletmeciliği) eğitimi verilmektedir (Bakınız Ek-3). 2004–2005 öğretim yılında bu programlara alınacak öğrenci kontenjanı ise 10100’dür (ÖSYM, 2005:18-45). Tablo 1.3’de görüldüğü gibi ön lisans programlarında 42570 öğrenimine devam eden ve 17640 öğrenci yeni kayıt yaptırmış öğrenci olarak öğrenimlerine devam etmektedirler.

Tablo 1.3:2005-2006 Öğretim Yılı Öğretim Alanlarına Göre Ön Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları

BÖLÜMÜ	2004-2005 Top.Öğr. Sayısı		2003-2004 Mezun
	2005-2006 Yeni kayıt	Genel Toplam Öğrenci Say.	
Turizm ve Otel İşletmeciliği	8810	21285	4608
Turizm ve Otel İşletmeciliği	6969	16807	3595
Turizm ve Rehberlik	957	2002	347
Turizm ve Seyahat İşletmeciliği	904	2173	364
Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği	0	1	1
Turizm İşletmeciliği	0	186	82
Turizm ve Otelcilik	0	116	219
Genel Toplam	17640	42570	9216

Kaynak:www.osym.gov.tr

1.4.1.3 Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi

Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren yüksek okulların amacı turizm sektörünün ve kamunun ihtiyaç duyduğu, mesleğin gerektirdiği bilgi ve yeteneğe sahip, planlama ve yönetim konularına vakıf, araştırmacı, yönetici ve eğitici adaylarının yetiştirilmesidir. Asıl amaç, turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu üst düzey yöneticilerini yetiştirmek ve eğitmektir (Aymankuy ve Aymankuy 2002:34).

Tablo 1.4: Öğretim Alanlarına Göre Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları

BÖLÜMÜ	2004-2005 Toplam öğrenci sayısı		2003-2004 Mezun Toplamı
	Yeni Kayıt Toplamı	Genel Toplam	
Turizm ve Otel İşletmeciliği	2212	8686	1034
Konaklama İşletmeciliği Öğrt	74	333	56
Seyahat İşletmeciliği Öğrt	74	337	65
Genel Toplam	2360	9356	1155

Kaynak:www.osym.gov.tr

Tablo 1.4'te de görüldüğü gibi Türkiye'de 2003-2004 öğretim yılında toplam 1155 öğrenci mezun olmuştur. 2005-2006 öğretim yılında 27 üniversitedeki 28 fakülte ve yüksekokulda bulunan 40 programda eğitim verilmektedir. Bunlar; Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Konaklama İşletmeciliği, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm

Rehberliği, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm İşletmeciliği, Konaklama İşletmeciliği Öğretmenliği, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Öğretmenliği, Turizm ve Rehberlik bölümleridir. Bu bölümlerinde turizm lisans eğitimi verilmektedir. Bu programların 2004–2005 öğretim yılı kontenjanları ise 2658'dir (bakınız Ek-4), (www.osym.gov.tr).

1.4.1.4 Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde Turizm Eğitimi

Yüksek lisans ve doktora düzeyinde turizm eğitimi veren programların amacı; Türkiye'nin turizm eğitimi veren akademisyenlerini yetiştirmektir. Turizm sektörünün Türkiye'de uzun zamandan beri büyüme eğilimi gösterdiği bilinmektedir. Bu nedenle, turizm sektöründe yönetici sorununa çözüm olacak turizm işletmeciliği alanında uzmanlaşmış, çağdaş yönetim ve organizasyon uygulamalarına önem veren, sektörü bilen uzman yöneticilere duyulan ihtiyaç gittikçe artmaktadır. Bilindiđi gibi eğitim, ömür boyu devam eden uzun bir süreçtir. Bu süreçteki yolculuğa katılabilmek ve gelişim gösterebilmek için her eğitim programı rolünü net olarak açıklayan bir görev belirlemek, bu görev doğrultusunda zaman zaman programı gözden geçirmek, gerekli görülen yerde yenilemek gereklidir. Yüksek lisans ve doktora eğitim programının amaçları aşağıdaki gibidir (Demirkol, 2002:88).

Yüksek Lisans Derecesinde öğrencilerin bir kariyere yönlendirilmiş bireyler olarak turizm işletmelerinde üst düzey yönetici, eğitimci, danışman, akademik düzeyde de turizm endüstrisinin bütün yönleri ile iyi bir araştırmacı olmasını sağlar. Ayrıca milli eğitim bakanlığında öğretmen olarak görev yapmakta olanlar yüksek lisans bitirmeleri halinde uzman öğretmen olarak kadro almaktadır. Uzman öğretmen olarak 7 yıl görev yapan öğretmenler başöğretmen olma hakkı kazanmaktadırlar. Ayrıca milli eğitim bakanlığında doktora derecesine sahip öğretmenler başöğretmen olma hakkına sahip olmaktadır.

Doktora derecesinde bireye analiz edebilmeyi, turizm disiplinde akademik başarı için araştırma yapmayı ve problem çözmeyi, öğretim ve iletişim yeteneklerini

geliştirmeyi akademik olarak en yüksek standartlarda bilgiyle donanmayı ve tanınmayı sağlar (Demirkol 2002:88).

Tablo 1.5’de de görüldüğü gibi Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Yüksek Lisans program sayısı 13 üniversitede Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Anabilim Dalları olarak 2 farklı programda ve 4 ayrı dalda öğretim yapmaktadır.

Tablo 1.5: Yüksek Öğretim Kurumu Yüksek Lisans Programları

Üniversite adı	Enstitü Adı	Program Adı
Abant İzzet Baysal	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm ve Otel İşletmeciliği
Adnan Menderes	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm
Akdeniz	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm İşletmeciliği ve Otel.
Anadolu	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm ve Otel İşletmeciliği
Atılım	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm İşletmeciliği
Balıkesir	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm ve Otel İşletmeciliği
Başkent	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm ve Otel İşletmeciliği
Çanakkale 18 Mart	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm İşletmeciliği
Dokuz Eylül	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm İşletmeciliği
Gazi	Eğitim Bilimleri Ens.	Turizm İşletmeciliği Eğitimi
Hacettepe	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm İşletmeciliği
Haliç	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm İşletmeciliği
İstanbul	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm İşletmeciliği
Mersin	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm İşletmeciliği
Sakarya	Sosyal Bilimler Ens.	Turizm İşletmeciliği

Kaynak:www.yok.gov.tr

Ayrıca bazı üniversitelerde de doktora programları bulunmaktadır bunlar;

- Adnan Menderes Ü. Sosyal Bilimler Ens. Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik ABD
- Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu
- Anadolu Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik ABD
- Balıkesir Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik ABD
- Dokuz Eylül Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ABD
- Gazi Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Eğitimi ABD’da doktora programları mevcuttur (yok.gov.tr).

ÖSYM kayıtlarına göre, 2004/2006 yılları arasında turizm ve otel işletmeciliği ve turizm işletmeciliği ve otelcilik eğitimi veren üniversitelerde 539 yüksek lisans ve doktora öğrencisi öğrenim görmektedir (Tablo:1.6).

Tablo 1.6: Öğretim Alanlarına Göre Yüksek Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları

BÖLÜMÜ	2005-2006 Yeni kayıt			2004-2005 top ögr say			2003-2004 mezun		
	Toplam	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam	Yüksek Lisans	Doktora
Turizm ve Otel İşletmeciliği	111	97	14	350	292	58	56	51	5
Turizm İşl. ve Otelcilik Eğitimi	22	16	6	56	42	14	10	6	4
Genel Toplam	133	113	20	406	334	72	66	57	9

Kaynak: www.osym.gov.tr

Yukarıdaki Tablo 1.6'dan da anlaşılacağı gibi, 2003–2004 öğretim yılında yüksek lisans ve doktora dallarında toplam 66 mezun verilmiştir. 2005–2006 öğretim yılında yüksek lisans ve doktora dallarına toplam 133 öğrenci kayıt yaptırmıştır. 2005–2006 öğretim yılında 406 öğrenci öğrenimine devam etmektedir.

1.4.2 Yaygın Turizm Eğitimi

Demirkol ve Pelit'e göre (2002:128) Yaygın Eğitim; Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Üniversiteler, TUGEV (Turizm Geliştirme Vakfı) ve özel bazı kuruluşlarca gerçekleştirilen mesleki turizm eğitimi ve işbaşı sektörel kursları içermekte ve bu kurslara katılarak başarı ile tamamlayanlara sertifika verilmektedir.

Genelde örgün eğitime devam etmeyen ve en az lise mezunu insanlara verilen turizm eğitim çalışmaları ile turizm işletmelerinde çalışmalarına rağmen mesleki turizm eğitimi olmayan kişilere meslekleri ile ilgili bilgilerin verilmesi, yeteneklerin kazandırılması yönünde yapılan eğitim olup, geniş halk kitlelerinin turizmle ilgili belirli konuda eğitilmesidir. Vakıflar, dernekler, sendikalar ve turizm işletmelerince çoğunlukla iş başı eğitimi şeklinde verilen bir eğitim türüdür (Aymankuy ve Aymankuy, 2002:33).

Turizm sektörünün çeşitli alanlarda ihtiyaç duyduğu personelin kısa sürede yetiştirilmesi için Turizm Eğitim Merkezlerinde Konaklama, Seyahat Acenteciliği ve Restorasyon Tesisleri için personel yetiştirmek amacı ile temel kurslar açılmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Turizm Eğitim Merkezleri (TUREM) 8 Eylül 1981 tarih ve 17452 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Konaklama ve Yeme İçme İşletmeleri Personeli Yetiştirme Temel Eğitim Kursları Yönetmeliğine göre kurulmuştur. Ancak, 26 Ağustos 1989 tarih ve 20264 sayılı Konaklama ve Yeme-İçme İşletmeleri Personeli Yetiştirme Temel Eğitim Kursları Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükte olan yönetmelik 335 sayılı Turizm Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hükmünde Kararnamenin 21. maddesi uyarınca, kalkınma planları ve yıllık programda öngörülen yatak kapasitesinin arttırılması ile ilgili tahminlere paralel olarak Ön Büro, Salon Hizmetleri, Mutfak ve Kat Hizmetleri, personeli yetiştirilmesi amacıyla açılacak kurslara katılacak kursiyerler, eğitimi uygulayacak eğiticileri, kursları yönetecek personeli ve eğitim ile ilgili diğer hususları kapsamaktadır (Ay, 2002:23).

Turizm Bakanlığı’nda halen faaliyet gösteren 10 adet TUREM bulunmaktadır. Bu kurumlarda eğitim 30 hafta sürmektedir. Kurslarda kursiyerlere 18 hafta merkezde teorik ve uygulamalı olarak, geriye kalan sürede ise otellerde iş başında eğitim verilmektedir (Ay, 2002:24). TUREM’lerde şu alanlarda kurslar açılmaktadır:

- Konaklama ve yiyecek içecek işletmeleri personeli yetiştirme temel eğitim kursları
- Hizmet içi eğitim kursları
- Profesyonel turizm rehberliği kursları
- Enformasyon memurluğu kursları
- Meslek monitörleri kursları
- Bakanlıkça gerekli görülen diğer kurslar, seminerler ve konferanslar

En az lise eğitimi almış kişilere yönelik 6–12 ay arasında değişen sektörde eğitim verilen sertifika programlarının çoğu üniversite bünyesinde yer almaktadır (Tekin, 2002:168). Türkiye’de yaygın turizm eğitimi konusunda Milli Eğitim Bakanlığı’nın Mesleki Eğitim Merkezlerinde verilen kurslar Halk Eğitim Merkezlerinde organize edilen turizm meslek kursları bulunmaktadır. Kurslara verilen eğitimler için Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi meslek dersleri öğretmenlerinden, üniversitelerde görev yapan öğretim elemanlarından ve sektör çalışanlarından yararlanıldığı bilinmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Türkiye Rehberler Odası himayesinde organize edilen “Profesyonel Turizm Rehberliği” kursları da bulunmaktadır. Bu kurslara katılabilmek için yabancı dil bilmek, üniversite mezunu olmak, sağlık durumunun elverişli olması gibi şartlar aranmaktadır.

Resmi program ve kurslar başlığı altında yer alan mesleki eğitim programlarının odak noktasını pratik beceri eğitimi oluşturmaktadır. Buna göre çeşitli mesleki eğitim programlarının genel özellikleri şöyledir:

- Bu tür programlar lise ve ortaöğretim seviyesinde temel turizm becerilerini vermek amacıyla faaliyet gösterir.
- Eğitim sonrasında hemen iş bulma olanağı veren pratik beceri eğitimi, faaliyetlerin temelini oluşturur
- Beceri eğitimleri yemek üretim ve servisi, kat hizmetleri, bilet kesme ve çevre düzenleme gibi işler içerir
- Eğitim süreleri altı ay ile üç yıl arasında değişir ve eğitim programlarını bitirenlere sertifika verilir.
- Bu tür programlarda eğiticiler sektörde çalışmış ya da çalışmakta olan, pratik tecrübeye sahip kişilerdir (Yağcı 2001:26).

Yaygın eğitim; uluslar arası ekonomik ilişkilerin gelişmesi, bilim ve teknolojiye yenilikler, haberleşme imkânlarının artması, “bilgi toplumu” çağına girme eğilimleri, işgücü piyasasının ani isteklerinin ortaya çıkması gibi sebeplerle

plan döneminde daha fazla önem kazanacaktır. Bu çerçevede, yaygın eğitime ayrılan kaynaklar artırılarak, çıraklık eğitimi ve yaygın eğitimin kamu ve özel kesim işbirliği içinde sürdürmesi sağlanacak ve bu konuda gönüllü kuruluşlardan yararlanılacaktır (Sevgi, 1992:19).

1.5 Turizm Eğitimi ve Politika Kavramları

Turizm politikası; bir ülkede genel ekonomi politikasına uygun olarak bir yandan iç ve dış turizmin geliştirilmesi ve yönlendirilmesi, turizmin gelir ve döviz girdisi sağlayıcı istihdam yaratıcı fonksiyonlardan en rasyonel biçimde yararlanılması gibi ekonomik hedeflere diğer yandan kültürel, sosyal, sağlık gibi ekonomik nitelik taşımayan iktisat dışı hedeflere ulaşmak için kamu yönetimleri tarafından alınan önlemlerin ve yapılan müdahalelerin tümüdür (Olalı, 1990:24). Kamu yönetiminin turizm faaliyetlerine müdahalesinin ve bu sektör için bir politika tespitinin ekonomik, sosyal, çevresel ve kültürel nedenleri vardır. Bu nedenler;

1- Ekonomik Nedenler

- a- Turizm, kişisel tüketimde önemli yer tutmaktadır,
- b- Üretim hacmini arttıran uyarıcı bir faktördür,
- c- Ülkenin gelişme durumları farklı bölgeleri arasında bir denge kurmaya imkan vermektedir,
- d- İnsanlara dolaylı veya dolaysız olarak çalışma alanları sağlamaktadır,
- e- Ülke için döviz girdisi sağlayan, döviz çıktısına sebep olan bir faaliyettir.

2- Sosyal Nedenler

- a- Turizm, sosyal bakımdan devleti ilgilendiren birçok sosyal fonksiyonlar görmektedir,
- b- Turizm, bir üretim faktörü olan insan gücünün dinlenmesine fırsat vermektedir,

- c- Turizm, sermaye ve tabi kaynak gibi diğer üretim faktörlerinin kullanılmasını sağlamaktadır,
- d- Turizm, kişilerin görüş ufuklarını geliştiren, boş zamanlarını değerlendiren bir faaliyettir,
- e- Turizm, hayat şartları değişik ülkelerde, bir ülkenin değişik bölgelerinde yaşayan insanlar arasında karşılıklı tanışmaya, anlaşılmaya imkan veren bir haberleşme aracıdır,
- f- Turizm, turist kabul eden ülkenin bölgenin sosyal yapısını, gelenek ve göreneklerini değiştiren bir etki göstermektedir (Olalı,1990:24).

3- Çevre ile İlgili Nedenler

- a- Turistik faaliyetler, turist kabul eden ülkenin tabii çevresi üzerine olumlu veya olumsuz etkiler göstermektedir,
- b- Turistik faaliyetler, tesis ve yol gibi sebeplerle mekan tüketen faaliyetlerdir,
- c- Turistik faaliyetler, tabii çevrenin kalitesini, tarihi eserlerin, güzel sitlerin, estetiğini bozabilmektedir.

4- Kültürel Nedenler

Turizm;

- a- Ziyaret edilen ülke ve bölge kültürleri üzerine etki göstermektedir.
- b- Ziyaret edilen kişilerin kültürleri üzerine etki edebilmektedir.
- c- Kültürel varlıklara değer kazandırabilir veya kültürel varlıklara değer kaybettirebilir.
- d- Kişilerin tutum ve davranışlarına yansıyan bir takım değişiklikler meydana getirecek şekilde insanların düşüncesine etki edebilmektedir (Olalı,1990:25).

Böylece, turizm politikasından anlaşılan, kamu yönetiminin turizm alanına dolaylı veya dolaysız olarak yaptığı her türlü müdahaledir. Diğer bir deyişle, turizm

politikası, örgütlenmiş toplumlar da özellikle devlet tarafından turistik gelişmenin gidişine bilinçli bir biçimde müdahale etmektir. Bu müdahalenin temel hedefleri şöyle özetlenebilir;

1. Turizm politikası turizmin arz ve talep yönündeki ve mevcut koşulların ıslahını gerektiren nedenleri belirler.
2. Turizm politikası, turizm alanında uygulanmakta olan ve önerilen müdahalelerin, alınacak önlemlerin yapacağı etkileri araştırır.
3. Turizm politikası, turizmin gelişmesi için yeni hedefler, araçlar ve olanaklar ortaya koyar (Usta, 1988:183).

2020 yılında 60 milyon turist, 50 milyar \$ gelir hedefleyen Türkiye hedeflerine ulaşabilmesi için tüm bölgelerimizin turistik ürünlerini pazarlaması ile mümkün olacaktır. Dolayısıyla, parola “4 Mevsim 12 Ay Turizm” olduğuna göre yapılması gerekenler Türkiye’de turizmin sadece deniz, kum, güneşten ibaret olmadığını tüm dünyaya anlatmak gerekmektedir. Bunun için turizm çeşitlendirilmesine gidilmesi gerekmektedir. Bu yüzden İş ve Ticaret Turizmi, Sağlık Turizmi, Spor Turizmi, Golf Turizmi, Gençlik Turizmi, Mağara Turizmi, İnanç Turizmi, Flora Turizmi, Deniz ve Yat Turizmi, Fuar-Festival ve Kongre Turizmi, Yayla Turizmi, Çiftlik Turizmi gibi turizm çeşitlendirmesine gidilmelidir.

1.6 Bazı Avrupa Ülkelerinde Turizm Eğitimi İle İlgili Uygulamalar

Bu bölümde bazı Avrupa ülkelerindeki turizm eğitimi uygulamaları hakkında bilgi verilecektir. Bu ülkeler; Almanya, Avusturya, İsviçre, İngiltere, Fransa, İtalya, İspanya ve Yunanistan’dır. Bu ülkelerdeki turizm eğitiminin nasıl olduğu ve devlet ve özel sektör turizm eğitimi farkları karşılaştırılacaktır.

Avrupa’da mesleki ve teknik eğitimin tarihi gelişimine bakıldığında özellikle 18. yüzyılda yaşanan endüstri devrimi öncesinde gerçekleşen imalat ve ticaret aşamasında, mesleki okullarda bu yönde eğitim verildiği ve endüstri devrimi ile birlikte örgün eğitimde (ortaokul, lise) bir patlama yaşandığı görülmektedir (Boylu,

2004:16). Avrupa'da mesleki eğitimin gelişim süreci içerisinde özellikle 1970'li yıllarda yaşanan eğitime yönelik yoğun talep artışının getirdiği hızlı döngü içerisinde, örgün eğitim, mesleki eğitim ve teknik eğitim tartışmalarının da kesintiye uğradığı görülmektedir (Kraayvanger ve Van Ben, 1990:1).

Turizm, Türkiye ile AB arasındaki ekonomik ve sosyal ilişkilerin güçlenmesinde de önemli rol oynar. Bunu dikkate alan AB, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu on iki Akdeniz ülkesi ve AB arasında ortaklık kuran, Aralık 1995'te Barcelona Bildirgesi ile tesis edilen Avrupa-Akdeniz Ortaklığı çerçevesinde işbirliğini geliştirmeye çalışmıştır. Bu ortaklığın üç hedefi vardır: ekonomik ve mali işbirliğinin geliştirilmesi, siyasi diyalog ve güvenliğin güçlendirilmesi, sosyal, kültürel ve beşeri boyut üzerinde daha çok durulması. Bu çerçevede, 1995 yılında Kazablanka'da toplanan turizm bakanları, Akdeniz Turizm Şartı'nı kabul ettiler. Öngörülen işbirliği eylemleri özellikle bilgi, tanıtım ve eğitimle ilgiliydi (www.deltur.cec.eu).

Avrupa-Akdeniz Ortaklığı'nın başlıca finansal aracı olan MEDA (Avrupa-Akdeniz Ortaklığı çerçevesinde oluşturulan bir mali destek programı) kapsamında projeler finanse edilmiştir. MEDA, tüm ortaklar tarafından Haziran 1997'de kabul edilmiş olan, turizm istatistikleri üzerine Avrupa-Akdeniz işbirliği programı "Medtour" gibi projeleri desteklemiştir. 2000 yılına kadar devam eden bu üç yıllık programda, bütün ortaklar, turizm alanında istatistikler için katkı yapmaktadır. Bölgesel işbirliği yanında, AB, Türkiye'de turizm sektöründe bir mesleki eğitim programını da finanse etmiştir. Program, 1997'den 1999'a kadar devam etmiştir. Projenin amacı, otelcilik sektöründe hem şimdiki hem de gelecekteki çalışanlar için eğitim konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın çabalarına katkıda bulunmaktır. Hedefler arasında, otel yöneticilerinin eğitici olmak üzere eğitilmeleri ve Türkiye için teşvik edilen otel tesislerinde eğitim programları uygulamakta yardım etmek üzere gerekli öğretim malzemeleri ve örgütlenme becerilerinin sağlanması da vardır. Proje için toplam 2,4 milyon euro ayrılmıştır (www.deltur.cec.eu).

1.6.1 Almanya’da Turizm Eğitimi

Alman eğitim sistemi Alman devletinin eğitime verdiği önem ve eğitime ayırdığı güçlü mali kaynak sonucu Avrupa’nın en başarılı eğitim sistemi olmuştur. Refah düzeyinin yüksek olması ve teknolojinin tüm nimetlerini eğitime yönlendiren Alman devleti uzun vadeli çalışmalarının mahsulünü yetiştirdiği nitelikli kadrolarla almaktadır. Çocuk yuvalarından başlamak kaydıyla yüksek öğrenimin bitişine kadar olan tüm devlet okul ve üniversitelerinin giderlerinin büyük bölümünü devlet karşılamakta ve bu yönüyle halen Avrupa’nın parasız eğitim yapılan birkaç ülkesinden biri olma konumunu korumaktadır. Sosyal devlet olma özelliği nedeniyle öğrencilere birçok burs olanağı sunması sonucu Almanya özellikle üniversite öğrenimi görmek isteyen gençlere çok cazip gelmektedir.

Almanya’da turizm eğitim ve öğretimi resmi turizm teşkilatı ile özel kuruluşlar tarafından yapılmaktadır. Otelcilik kurslarını bitirenler turizm ve otelcilik konusunda daha iyi iş bulabilmektedir. Turizm işverenleri eğitilmiş personeli istihdamda titizlik göstermektedir. Bu nedenle, mesleklerinde ilerlemek isteyen turizm personeli bu kurslara büyük ilgi göstermektedir.

Resmi turizm teşkilatınca düzenlenen kurslara isteyen herkes katılabilmektedir. Ancak, kursa katılanların turizmle ilgili bir dal çalışması şartı aranmaktadır. Özel otelcilik okullarının düzenlediği kurslara 16 yaşını ve ortaokulu bitirmiş olanlar katılabilmektedir.

Turizm okulları ve açılan kurslar, seminerler ve benzeri eğitim düzenlemeleri seçkin turizm personeli yetiştirmesi açısından yarar sağlamaktadır. Piyasanın ihtiyacına uygun nitelik ve nicelikte yetişen personel turistler üzerinde olumlu etki yaratmaktadır. Otel ve lokantalar, ilan ve reklâmlarında eğitilmiş personel kullandıklarını belirtmektedirler (www.tebesir.com).

Almanya’da yedi yıllık okulu bitirenlere, bir turizm kuruluşunda üç yıl süre ile çıraklık eğitimi görenlere bir meslek okuluna devam etme hakkı tanınmaktadır.

Çıraklık devresinde haftada dokuz saat ders görülmektedir. Çıraklık devresinden sonra sınava girilmektedir. Daha sonra aşçı, garson, otel ve lokanta personeli yardımcısı unvanı almaktadır. Almanya’da altı adet Otelcilik Meslek Okulu, Münih Üniversitesinde bir Turizm Fakültesi, muhtelif ustalık kursları bulunmaktadır (Sezgin, 1995:143).

Turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde personel çalıştırma zorunluluğu bulunmaktadır. Turizm eğitimi kamu ve özel sektör işbirliği ile gerçekleştirilmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2003:2). Ortaöğretim düzeyinde turizm eğitimi şu şekilde yapılmaktadır:

- a. Ticaret Meslek Okulları: Meslek Yüksek okullarında ve üniversitelerde turizm eğitimi verilmektedir.
- b. Seyahat acenteleri, turizm büroları, sağlık turizmi işletmeleri, ve tur operatörlerinde çalışan personelin eğitimi: Eğitim süresi 3 yıldır. Öğrenci uygulama yaptığı/ çalıştığı turizm işletmesi yanında haftada 1 ve 2 gün ticaret meslek liselerine devam etmek zorundadırlar. Eğitim sonunda Ticaret ve Sanayi Odası tarafından teorik ve uygulama sınavı yapılır.
- c. Seyahat büroları, tur operatörleri, konaklama işletmeleri, uçak ve deniz yolu taşımacıları, kaplıca ve kür işletmelerinde görev alan ticaret asistanlarının eğitimi lise öğreniminden sonra 1 yıl sürer ve bir meslek okulunda gerçekleştirilir. Haftalık ders sayısı 30 saattir. Öğrenim sonunda bir sınav yapıp başarılı olanlara diploma verilir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2003:2).

1.6.2 Avusturya’da Turizm Eğitimi

Avusturya’da “turizm eğitimi politikası” devlet tarafından belirlenmekte ve belirlenen politika küçük ayrıntılarla eyaletler tarafından uygulanmaktadır. Turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde turizm eğitimi almış personel çalıştırma zorunluluğu bulunmamaktadır. Turizm meslek okulları aşağıdaki gibidir:

- **Otelcilik Okulları:** Bu okullarda 4 yıllık ortaokul eğitiminden veya liselerin 4. sınıfından sonra sınavla girilebilmektedir. Öğretim süresi 3 yıldır. 1. ve 2. sınıfların sonunda turistik işletmelerde 24 haftalık uygulamalı eğitim yapma zorunluluğu vardır.
- **Servis Eğitimi Veren Okullar:** Ortaokuldan sonra sınavla girilebilmektedir. Öğretim süresi 3 yıldır. 1. ve 2. eğitim yıllarının sonunda restoran veya konaklama tesislerinde 3'er aylık uygulamalı eğitim zorunludur.
- **Yetişkinler İçin Otelcilik Servis Eğitimi:** Dört yıllık ortaokul eğitiminden veya liselerin 4. sınıfından sonra 19 yaşından itibaren girilebilmektedir. Temel İngilizce bilgisi istenmektedir. Öğretim süresi 2 yıldır. Staj zorunluluğu vardır.
- **Turizm Meslek Okulları:** Dört yıllık ortaokul eğitiminden veya liselerin 4. sınıfından sonra sınavla girilebilmektedir. Öğrenim süresi 3 yıldır. Turizm ekonomisi ve idaresi alanında ve özellikle seyahat acentelerinde orta seviye hizmet verecek personel için eğitim verilmektedir. 1. ve 2. sınıf arasında restoran ve konaklama tesislerinde 2. ve 3. sınıf arasında turistik işletmelerde turizm idareciliği alanında uygulamalı eğitim zorunludur.
- **Hazırlık Kursları:** Otelcilik ve turizm meslek okulu veya servis eğitimi bitirme sınavından başarı belgesi almış olan öğrenciler alınmaktadır. Eğitim yılı sonlarında, turistik işletmelerde toplam 16 haftalık uygulamalı eğitim zorunludur.
- **Turizm Yüksek Okulları** 4 yıllık ortaokul eğitiminden veya liselerin 4. sınıfından sonra girilebilmektedir. Eğitim süresi 5 yıldır. Bu süre sonunda bitirme sınavını başarmak zorunludur. Tüm turizm dallarında eğitim verilmektedir. Her eğitim yılı sonunda turistik işletmelerde toplam 8 aylık uygulamalı eğitim zorunludur.

- **Turizm Kolejleri:** Lise bitirme sınavını kazanan öğrenciler kabul edilmektedir. Bu okullardan mezun olanlar turizm ekonomisi ve idaresi alanında üst seviye pozisyonda görev yapmaktadır. Dersler Almanca veya İngilizcedir.
- **Turizm Sektörü İçin Üniversitelerde Yöneticilik Kursları:** Avusturya'nın çeşitli bölgelerinde 5 semestrlik turizm yöneticiliği, 2 semestrlik turizm idareciliği, 2 semestrlik işletme yöneticiliği kursları verilmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2003:11).

1.6.3 İsviçre'de Turizm Eğitimi

İsviçre idari yapısı itibariyle 26 ayrı kantondan oluşan federal bir devlettir. Kantonlar içinde ayrı belediyeler mevcuttur. Belediyelerin turizm politikaları genel anlamıyla kantonlara, kantonlarındaki de federal devlete uygundur. Turizm eğitimi alanında ana görevi meslek birlikleri, dernekleri ile özel sektör üstlenmiştir.

İsviçre'de turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde eğitimli personel çalıştırma zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak, hangi yaş ve meslekten olursa olsun kişinin sektöre girdikten sonra belli bir düzeyde eğitim alması gerekmektedir.

İsviçre'de turizm eğitimi federal devlet, kantosal yerel yönetimler, meslek birlikleri ve özel dernekler tarafından verilmektedir. Fakültelere de ihtiyaç duyuldukça kısa dönemli kurslar düzenlenmektedir. (Kültür Ve Turizm Bakanlığı, 2003:20). İsviçre'de turizm eğitimi ile ilgili okullar: Luzern, Bern, Zürih Kantonlarında bulunmaktadır. Bu okullar şöyle sıralanabilir:

Turizm Meslek Yüksek Okulu; bu yüksek okulu okuma süresi 2 veya 3 yıldır. Eğer yanı sıra bu meslekle ilgili bir yerde çalışıyorsa 3 veya 4 yıl da sürebilir. Bu yüksek okullara gidebilmek için çıraklık eğitiminden geçmek ve sonunda sınavı başarmak gerekmektedir. Bu yüksek okullara her lise mezunu veya ticaret diplomalı okullardan mezun herkes gidebilir.

Restoranda Aşçılık; Zorunlu eğitimden sonra restoran mutfağında aşçı olabilmek için 3 yıl aşçılık okulunu okumak ve yanı sıra 3 yıllık çıraklık eğitimi yapmak gerekir. Restoranda servis eğitimi; zorunlu eğitimden sonra 2 yıllık çıraklık eğitimi yeterlidir. Otelde servis eğitimi; turizm ortaokulundan sonra 3 yıllık çıraklık eğitimi yapmak gerekmektedir.

Otel Resepsiyonculuğu, İdarecilik, Rehberlik: Bu alanda çalışabilmek için zorunlu eğitimden sonra 3 yıllık ticaret ortaokulunu, özel ticaret okulunu bitirmek veya mesleki olgunluk yapmak gerekmektedir.

Otel İdareciliği: Turizm ortaokulundan sonra 3 yıllık otelcilik asistanlığı okumak gerekmektedir veya zorunlu eğitimden sonra 2 yıllık otelcilik asistanlığı okumak gerekmektedir. Turizm, seyahat bürosu, seyahat organizatörü, ticaret ortaokulu, özel ticaret okullarından sonra direk bu 3 yıllık bu turizm okuluna gitmek mümkündür. Ayrıca, zorunlu eğitimden sonra meslek ortaokuluna gitmek ve daha sonra 3 yıllık turizm okulunda okumak ve aynı zamanda çıraklık eğitimi yapmak gerekiyor.

Turizm, Ulaşım Büroları, Turizm Tesisleri; Bu alanlarda çalışabilmek için önce ticaret ortaokulunu veya özel ticaret okulunu bitirmek ve daha sonra 3 yıllık turizm okulunu bitirmiş olmak gerekmektedir (Dışişleri Bakanlığı, 2003:39).

Meslek birlikleri, dernekler, özel sektör okul ve kursları ile federal kantonsal eğitim kurumları arasındaki koordinasyonu ve işbirliğini kantonlardaki eğitim daireleri tarafından yürütülmektedir. Bütün mesleki eğitim kurumlardaki koordinasyonu devlete ait eğitim ofisleri sağlamaktadır. İşbirliği gerektiğinde bütün mesleki eğitim kuruluşları bu ofislere başvurmaktadır.

İsviçre’de turizm eğitimi veren okulların müfredatları çok çeşitlidir. Bu müfredatlar genellikle; otelcilik meslek yardımcılığı, servis personeli, mutfak personeli, otel sekreterliği, otel yöneticiliği, otel yöneticiliği yardımcılığı eğitimi

veren kurumlardır. Türkiye’deki TUREM’lere benzeyen bu okullarda amaç kişinin kısa zamanda sektöre istihdamıdır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2003:15).

1.6.4 İngiltere’de Turizm Eğitimi

İngiltere’deki eğitim politikalarının belirlenmesi 1995 yılından itibaren istihdam ve eğitim biriminin sorumluluğunda olup, ilgili devlet bakanı en üst siyasi yetkilidir. Bakanlar Kurulunda, eğitim öğretim ve istihdamın yönetim ve gelişiminden sorumlu bir bakan bulunmaktadır. Eğitim öğretimin 2 genel amacı şunlardır:

- Eğitimle ilgili başarı ve beceri standartlarını yükselterek ekonomik büyümeyi desteklemek ve halkın yaşam şartlarını iyileştirmek,
- Hayat boyu öğrenmeye teşvik ederek ve eğitim öğretimde kusursuzluğu seçenekleri ve çeşitliliği artırarak yüksek randımanlı ve esnek bir iş pazarı oluşturmak (Dışişleri Bakanlığı, 2003:1).

İngiltere Turizm Eğitimi politikası “Department of National Heritage” isimli turizmden sorumlu bakanlık tarafından milli turist ofislerinin işbirliği ve eğitimle çalışma bakanlıklarının katkısı ile saptanmaktadır. İngiliz turist ofisinin tahminlerine göre turizm sektöründe 1,5 milyon kişi doğrudan çalışmaktadır. 5 milyon kişi ise turizm ile bağlantılı işlerden kazanç sağlamaktadır. Turizm sektöründe çalışan turizm eğitimini almış personel sayısı çok azdır. Turizm işletmelerinde turizm eğitimi almış personel çalıştırma zorunluluğu bulunmamaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2003:19).

İngiltere’de turizm eğitimi konusunda bir müfredat mevcut değildir. Kurslar 1 yıl ile 3 yıl arasında, üniversite düzeyine kadar çeşitli şekillerde uygulanmaktadır. İngiltere’de Turizm eğitimi alan kişilerin sayısı oldukça fazladır. Bu sayının 100.000 kişiyi aştığı tahmin edilmektedir. Turizm eğitimi veren kuruluşların büyük bir kısmı kamu kuruluşları olup devlet tarafından finanse edilmektedir. Özel eğitim veren kuruluşların sayısı çok azdır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2003:19).

Turizm eğitimi konusunda doğrudan topluma yönelik eğitim programları mevcut olmayıp, genel anlamda ve toplumu ilgilendiren konularda bilgilendirme, turizm idareleri, basın ve halkla ilişkiler birimlerinin çalışmaları ile yapılmaktadır. İngiltere’de yerel yönetimlerin turizm eğitiminde önemli rolü vardır. Bu rol bölgelere göre değişir. Yerel Yönetimler, Ekonomik Geliştirme Ünitesi aracılığı ile turizm eğitimi verirler. Turizmle ilgili bütün araştırmalar “English Tourist Board” tarafından yapılmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2003:20).

1.6.5 Fransa’da Turizm Eğitimi

Fransa’da turizm eğitim ve öğretimi Eğitim Bakanlığı’na ait okul ve kurslarda, ayrıca özel teşebbüslere ait kurslarda yapılmaktadır. Eğitim Bakanlığı’na ait kuruluşlarda turizm teknisyeni olabilmek için ortaokul diploması, yüksek turizm teknisyeni olabilmek için lise diploması gerekmektedir. Özel okullarda, hosteslerin eğitimi, yardımcı rehberler ve turizm memurları yetiştiren gece kursları, halkın turizme hazırlanması, idarecilerin eğitimi gibi eğitim ve öğretim yapılmaktadır.

Grenoble Üniversitesi’nin Teknik Bilimler Enstitüsü, turizm bölümü vardır. Ayrıca, bu üniversitede bir dokümantasyon ve araştırma turizm hukuku merkezi açılmış bulunmaktadır. Turizm okullarının çoğu yabancılara açıktır. Turizm Meslekleri Geliştirme Enstitüsü mektupla öğretim ve yaz kursları düzenlemektedir. Fransa’da milletler arası turizm belgesi verilmesi, bir çeşit mesleki belge alınması yolunda adımlar atılmıştır.

Fransa’ da Turizm İnceleme ve Geliştirme Merkezi (CEPT) 1969 yılında kurulmuş bulunmaktadır. Bu merkez turizm elemanı ihtiyacını karşılamak ve öğrenim programlarını hazırlamak, uygulamak, seçkin elemanlara öncelik vermek, işe alımlarını kolaylaştırmak ile görevli bulunmaktadır. CEPT’in mesleki eğitimi sürekli olarak sürdürülmektedir. 9 aylık temel bir teknik eğitim (mektupla), akşam kursları, uygulama stajları, dönemde yarımşar günlük eğitim, bir sömestr süren tam gün eğitim yapılmaktadır. Öğrenim özel olup, harcamalara öğrenciler katkıda

bulunmaktadır. Fransa’da 110 ortaöğretim seviyesinde otelcilik ve turizm meslek lisesi, 3 adet üniversite seviyesinde otelcilik ve turizm yüksek okulu bulunmaktadır (www.tebesir.com).

Fransa’da mesleki ve teknik eğitimin yönetsel yapısı incelendiğinde, temel sorumluluğun devlette olduğu dikkat çekmektedir. Bir diğer ifade ile Fransa’da mesleki ve teknik eğitimin birinci derecede öncelikli sorumlusu İşgücü, İstihdam ve Mesleki Teknik Eğitim Bakanlığıdır. Buna karşın, tek başına teknik eğitimden Ulusal Eğitim Bakanlığı sorumludur.

1.6.6 İtalya’da Turizm Eğitimi

İtalya’da tüm resmi ilk ve orta öğretim kurumları Halk Eğitim Bakanlığının kontrolü altındadır. Ancak, İtalyan eğitiminin %100’ü devletin sorumluluğunda değildir. Devlet ve özel okullar arasında bilgi ağı sistemi kurulmuştur (MEB, 1996:133).

İtalya’daki mesleki eğitim 14–17 yaşlar arasında 3 yıllık bir eğitimi kapsar. Mesleki eğitimin amacı vasıflı işçiler yetiştirmektir. Her okul yerel iş piyasasını büyük bir özenle takip eder. 5 çeşit meslek okulu vardır. Her okulda farklı uzmanlık dallarında eğitim öğretim yapılır. bu uzmanlık alanları mesleki piyasaya göre tespit edilir. Yaklaşık 180 uzmanlık dalı vardır. Bir okulda en fazla 50–60 uzmanlık alanı bulunabilir. Bunların da çoğunun modası geçmiştir.

Mesleki okullarda; tarım, ticaret ve endüstri, küçük esnafılık, otelcilik ve bayanlara yönelik iş alanlarında eğitim öğretim yapılır. (MEB, 1996:142). İtalya’da halkı turizm açısından eğitmek ve kaliteli turizm personeli yetiştirmek işini Çalışma Bakanlığı E.N.A.L.C. (Ende Nazionale Addestramento Lavatory Comercio) Ticaret İşçileri Yetiştirme ile Devlet Otelcilik Personeli Mesleki Enstitüsü görev olarak üstlenmiş bulunmaktadır. Söz konusu bu kuruluşların; erkekler için, “Otel yönetimi ve sekreterliği” (3 yıl), “Otel ön büro yönetimi” (1 yıl), “Otel Mutfak Hizmetleri” (3 yıl), “Bar ve Restoran Hizmetleri” (1 yıl) eğitimleri mevcuttur. Bayanlar için ise;

”Salon hizmetleri” (1 yıl), ”Sekreterlik” (1 yıl) eğitimleri mevcuttur. ENALC’ ın kurslarını bitirenler, İtalya’dan başka, İngiltere, İsviçre, Fransa, Lüksemburg ve Almanya gibi ülkelerde 6 ay süre ile ücretli staj yapmaktadır. Bu ülkeler ile ENALC arasında işbirliği anlaşmaları mevcut bulunmaktadır. ENALC’ ın kurslarına katılmak için en az ortaokul mezunu olmak şarttır. ENALC, tüzel kişiliğe sahip eğitim ve öğretim yönünden özerk bir kuruluştur. ENALC’ ın yöntemi, Eğitimi Bakanlığından iki, Turizm Bakanlığından bir ENIT’ ten (İtalya Devlet Turizm Kurulu) bir, Turizm ve Seyahat Acenteleri Derneğinden bir, Bölge turizm Teşkilatından bir, İl Yönetim Teşkilatından bir, Tarım-Sanayi-Ticaret odasından bir temsilciden oluşan sekiz kişilik bir kurul tarafından yürütülmektedir (Sezgin,1995:145), (Demirkol ve Pelit 2002:136).

1.6.7 İspanya’da Turizm Eğitimi

İspanya’da zorunlu eğitim şu anda normal olarak 6-14 yaşlarında olmak üzere 8 yıl sürer ve temel eğitim olarak adlandırılır. 1970 tarihli genel eğitim yasası, genel temel eğitimin zorunlu, ücretsiz ve herkes için eşit olduğunu maddeler halinde belirtmiştir.

Eğitim ve Bilim Bakanlığının sorumlulukları 2’ye ayrılır:

1- Özerk eğitim idareleri ile devletin genel eğitim politikasını uygulamak ve koordine etmek.

2- Henüz eğitimde tüm yetkilere sahip olmayan 10 özerk topluluğa tekabül eden 27 vilayetle eğitim yönetimi.

Mesleki Eğitim iki kısma ayrılır: genel eğitim ve okul atölyesinde veya işyerinde uygulamalı eğitimi içeren özel bir branşta uzmanlaşma eğitimi. Okul atölyesinde uygulamalı eğitimin 21 ayrı kolu vardır, bunlardan bazıları; idari ve ticari otelcilik ve turizm, moda, kuaförlüktür. 1990 tarihli reform yasasının uygulanması İspanyol Eğitimi ve ilköğretim sisteminin tam olarak yeniden yapılanmasını kapsayacaktır (MEB, 1996:83).

İspanya’da turizm eğitim politikası turizm genel sekreterliği tarafından belirlenmektedir. Turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde yönetici olarak çalışan personelin, turizm eğitimi veren bir okuldan mezun olması ve Genel Turizm Sekreterliğince onaylanmış diploması olması şarttır. Diğer çalışanlar için böyle bir şart olmamasına rağmen turizm eğitimi almış elemanlar tercih edilmektedir. İspanya’da 81 adet turizm ofisi bulunmaktadır. Bunların 6’sı resmi, 75’i ise özel ofislerdir.

Turizm okullarında eğitimcilik yapacak kişilerin okullardan birinden mezun olmaları gerekmektedir. Resmi okullar düşük bir kayıt ücreti almaktadırlar. Özel okullar ise paralıdır. İspanya’da dolaylı turizm personeline turizm eğitimi verilmemektedir. Turizm genel sekreterliğine bağlı okullar sınavlarını kendileri yapmakta ve diplomalarını kendileri vermektedir.

Sertifikasyon sistemi turizm genel sekreterliğine bağlı okullar sınavlarını kendileri yapmakta diplomalarını kendileri vermektedirler. Otonom idarelere bağlı okullar sınavlarını kendileri yapmakta, diplomaları turizm genel sekreterliği tarafından onaylanmaktadır. Özel turizm okulları tarafından verilen eğitimin sonunda ise sınavlar turizm genel sekreterliği tarafından yapılmakta diplomalar genel sekreterlikçe onaylanmaktadır. Otonom idarelere “Turizm Genel Sekreterliğince” belirlenen ilkeler çerçevesinde turizm eğitimi verilmektedir. (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2003:25)

1.6.8 Yunanistan’da Turizm Eğitimi

Yunanistan’da zorunlu eğitim 6 yılı ilkokul, 3 yılı da ortaokul olmak üzere 9 yıllık bir süreyi kapsar. Yunanlı çocuklar 1 Ekimden sonra olmamak üzere 5,5 yaşından itibaren zorunlu eğitime başlarlar. İlkokullar devlet okulları veya özel kuruluşlar olabilir. Devlet okullarında eğitim parasızdır. Kitaplar ücretsiz olarak temin edilir. Devlet okulları en az 1 öğrencinin kayıtlı olması şartıyla en uzak kırsal alanlarda olsa bile mevcuttur. 1566/85 sayılı kanuna göre öğrenci öğretmen oranı en fazla 25’e 1 öğretmen şeklindedir. Üst Orta Öğretim okulları Liseler ve Mesleki

Teknik Okullardır. Ortaokulu bitiren öğrenciler herhangi bir üst orta öğretim okuluna kayıt yaptırabilirler.

Liseler Devlet veya özel kuruluş olabilirler. Gündüz liseleri ve az sayıda akşam liseleri bulunur. Devlet liselerinde ders kitapları devlet tarafından ücretsiz olarak dağıtılır. Programların 4 yıl sürdüğü akşam liseleri hariç programlar 3 yıl sürer.

Mesleki ve Teknik Liselerin 1. sınıfında, bütün öğrenciler ortak bir müfredat programı takip eder. Haftada 21 saati genel dersler ve 13 saati belirli bir mesleki-teknik alana yönelik dersler olmak üzere haftada 34 saat öğretim yapılır.

Bölmelere ayrılma 2. sınıfta başlar. Bu sınıfta haftada 34 saatlik öğretimin 19 saati genel dersler, 15 saati uzmanlık dersleridir. Uzmanlık derslerine ayrılan saatlerde, öğrencinin seçtiği bölüme bağlı olarak atölyede geçen zaman dahildir.

Üçüncü yılda öğrenciler genel liselerin 3. sınıfında verilen genel derslere benzer dersleri alırlar. Ayrıca, 3. sınıf öğrencileri eğer yüksek öğretime devam etmek istiyorlar ise bölümlerine göre ders seçebilirler veya mezuniyet sonrası istihdam için daha fazla uzmanlık dersleri alabilirler.

Mesleki-teknik öğretimi tamamlayan öğrencilerin mesleki durumu Eğitim ve Din İşleri Bakanı ve ilgili diğer bakanların tavsiyesi üzerine başkanlık kararınca düzenlenir. Kısa Kurslar 6–9 ay süren tam gün yoğunlaştırılmış uygulamalı eğitim kursları 20 den fazla mesleki alanda KETEK (Mesleki Teknik Eğitim Merkezleri) tarafından uygulanır. Bunlar 18 ve yukarısı yaşlardaki niteliksiz ve işsiz gençlere verilir. Genç otel personeline yönelik yoğun eğitim kursları otel ve lokanta teknikleri için gerekli temel bilgi ve beceriler verilerek EOT (Yunan Turizm Kurulu) ile ortaklaşa düzenlenir. Bu kurslar kış mevsiminde 2 ay süre ile yapılır. Turizm meslek okulları, otel ve lokantalarda 1 yıl kurs, 2 yıl aşçılık ve garsonluk 1 yıl otellerde müşteri hesap yönteminde dersler görür. (MEB, 1996:61-76)

1.7 Mesleki Turizm Eğitiminin Avrupa ve Türkiye’de Karşılaştırılması

Avrupa Birliğinde olduğu gibi özellikle kalifiye eleman sorununu turizm eğitimi veren okul türlerini bu aşamada üniversite bünyesinde değil de lise düzeyinde daha da yoğunlaştırarak çözmek amaçlanmalıdır. Tabi burada bir sorun daha çıkmaktadır, o da staj sorunudur, ayrıca staj kabul etme şartlarıdır. Staj sorununa özellikle ön lisans turizm programları ile Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liseleri önem vermektedir.

Almanya, refah düzeyinin yüksek olması ve teknolojinin tüm nimetlerini eğitime yönlendirdiği için çocuk yuvalarından başlamak üzere yüksek öğretimin bitimine kadar olan tüm eğitim evrelerinin ücretsiz olması bizim Türkiye’de ise sadece ilköğretim çağının ücretsiz olması Türkiye için olumsuz bir durum olarak nitelendirilebilir. Ayrıca Almanya’da turizm işverenleri eğitilmiş iş görenleri istihdamda titizlik gösterdikleri için Almanya cazip olarak nitelendirilebilir. Bunların yanında turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde kalifiye iş gören çalıştırma zorunluluğu vardır.

Avusturya’da turizm eğitim politikası devlet tarafından belirlenmektedir. Turizm Okulları; Otelcilik Okulları, Servis Eğitimi Veren Okullar, Yetişkinler İçin Otelcilik Servis Eğitimi Okulları, Turizm Meslek Okulları, Hazırlık Kursları, Turizm Yüksek Okulları ve Turizm Kolejlere ve Turizm Sektörü İçin Üniversitelerde Yöneticilik Kursları olarak isimlendirilebilir. Okulların eğitim süreleri 2 ile 5 yıl arasında değişmektedir. İşletmelerde staj zorunludur. Üniversitelerin turizm bölümlerinden mezun olan öğrenciler genellikle üst düzey yönetici olarak görev yapmaktadırlar. Turizm eğitimi Türkiye ile benzerlik göstermektedir.

İsviçre’nin idari yapısı ayrı kantonlardan oluştuğu için çok farklı uygulamalar bulunmaktadır. 26 ayrı kantondan oluşan bir devlet olduğu için her kanton ayrı bir yönetim sistemine sahiptir. İsviçre’de turizm sektöründe eğitilmiş personel çalıştırma zorunluluğu bulunmamaktadır. Fakülteler bazında ise ihtiyaç duyuldukça kısa kurslar düzenlenerek turizm eğitimi vermektedir. Ağırlıklı olarak İsviçre’de Luzern, Bern ve

Zürih Kantonlarında turizm eğitimi veren okullar bulunmaktadır. Bu özelliğinden dolayı İsviçre Türkiye ile ayrıcalık göstermektedir. Turizm eğitimi, Türkiye’deki gibi ana dallarla değil alt dallar başlıkları altında olarak verilmektedir.

İngiltere’de Turizm Eğitim Politikası turizmden sorumlu bakanlık tarafından milli turizm ofislerinin işbirliği ile eğitim ve çalışma bakanlıkları katkısı ile saptanmaktadır. Turizm işletmelerinde turizm eğitimi almış personel çalıştırma zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen sektörde turizm eğitimi almamış personel sayısı çok azdır. Türkiye’de ise turizm sektöründe çok fazla sayıda turizm eğitimi almamış personel bulunmaktadır. İngiltere’de yaygın eğitim programları yoktur. Genel anlamda toplumu ilgilendiren konularda bilgilendirmeyi “English Tourist Board” yapmaktadır. Türkiye’de ise bu görevi Turizm Eğitim Merkezleri üstlenmektedir.

Fransa’da Turizm eğitimi 2 şekilde eğitim bakanlığına bağlı kuruluşlarda turizm teknisyeni olarak çalışabilmek için ortaokul, yüksek turizm teknisyeni olabilmek için ise lise diploması gerekmektedir. Türkiye’de yaygın eğitim kurumlarının yapmış olduğu eğitim, Fransa’da özel okullarda verilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

ANADOLU OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSELERİNİN MEVCUT DURUM ANALİZİ

2. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin Mevcut Durum Analizi

Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liseleri; turizm sektörüne ara kademe insan gücü yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan ilköğretim sonrası dört yıllık eğitim süreli meslek liseleridir. Öğrenciler, 9. sınıf sonundan itibaren sektör stajına giderek meslekle ilgili uygulamalı eğitimlerini gerçekleştirmektedirler. Altı ay okul, altı ay staj olarak verilen eğitim turizmin yoğun olduğu aylarda (nisan-ekim) öğrenciler sektör stajlarını yaparak mesleği öğrenmekte ve mesleki gelişimlerini daha çabuk gerçekleştirmektedirler. Araştırma kısmında da öğrencilerin sektör stajı problemleri araştırılarak çeşitli öneriler sunulmuştur.

Bu bölümde AOTML’lerin; mevcut durum analizi, son durumları, daha önce yapılan çalışmalar, tarihi gelişimleri hakkında, okulların bağlı bulunduğu Ticaret Turizm Öğretim Genel Müdürlüğünün görev ve sorumlulukları, turizmdeki yeri ve önemi, öğrenci, okul, öğretmen ve okul türleri hakkında sayısal veriler mevcuttur. Kayıt kabul şartları, beceri eğitimi, okullarda uygulanan programlar hakkında bilgi ise ikinci kısımda verildi.

2.1 Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin Tarihi Gelişimi

Türkiye’de ekonomi ve ticaret konularında bilgisi olan tacirleri okullarında yetiştirmek için ilk girişimler İmparatorluk Döneminde başlamış olup çeşitli zorluklar sonucu ilk ticaret okulu ancak 1883 yılında açılabilmiştir. 1883 yılında ticaret okulunun açılabilmesi için Maarif Nazırı Münif Tahir Paşa tarafından, çalışmaların kolayca başarılması için devlet bütçesine yük olmayacak şekilde, ticaret mensuplarından ve zenginlerden alınacak paralarla okulun masraflarının karşılanması önerilmiştir. Fakat bina bulunamadığı için okul faaliyete geçirilememiştir. En sonunda Ticaret Nazırı Suphi Paşa döneminde Babıali civarında bir konakta 16 Ocak

1883 tarihinde okul eğitimine başlamıştır. “İstanbul Hamidiye Ticaret Mektebi Alisi” adı verilen bu okulda idadi ve fenni olmak üzere iki program uygulanmıştır. Okulun Suphi Paşa tarafından hazırlandığı tahmin edilen ilk programına göre idadi kısımda genel bilgi dersleri, fenni kısımda meslek dersleri ile yabancı dil dersleri bulunmaktaydı (MEB. 2005: 119).

İlk Otelcilik okulu 1961-1962 öğretim yılında Ankara’da, ikincisi 1967-1968 öğretim yılında İstanbul’da, üçüncüsü 1975-1976 öğretim yılında Kuşadası’nda açılmıştır. Bu okulların adı 1975 yılında Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi olarak değiştirilmiştir. 1984–1985 Öğretim yılında bir kısım derslerin öğretimini yabancı dille yapan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri açılmıştır. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri; 1985-1986 öğretim yılında Resepsiyon, Servis, Mutfak bölümleri olmak üzere 3 bölüme, 1987-1988 öğretim yılında Resepsiyon, Servis, Mutfak, Kat Hizmetleri bölümleri olmak üzere 4 bölüme, 1993-1994 öğretim yılından itibaren ise; Resepsiyon, Servis, Mutfak, Kat Hizmetleri, Seyahat Acenteciliği bölümleri olmak üzere 5 bölüme ayrılmıştır (MEB, 2005: 132).

Sekiz Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi “Avrupa Otelcilik ve Turizm Okulları Birliği” üyesidir bunlar;

- 1- Ankara, Yenimahalle Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi,
- 2- Antalya, Özel Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi,
- 3- Bartın, Amasra Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi,
- 4- Bolu, İzzet Baysal Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi,
- 5- Bursa Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi,
- 6- İstanbul, Beşiktaş Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi,
- 7- İstanbul, Özel Eresin Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi,
- 8- Tekirdağ Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi’dir (Turgut, 2003:68).

Söz konusu birlik tarafından, her yıl bir Avrupa ülkesinde düzenlenen yarışmalarda ülkemizin çeşitli dereceleri bulunmaktadır.

2.2 Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Mevcut Durum Analizi

Ülkemiz turizm sektöründe her geçen gün kendisinden daha çok söz ettirmektedir. Türkiye, turizm sektöründe Akdeniz’e kıyısı olan ülkelerinin içinde bulunduğu bölgede 1980 yılı sonrası teşvik yatırımları ile büyük ilerleme göstermiştir. Turizm sektöründe böylesine gelişmelerin olduğu Türkiye’de eğitim veren kurumların da kendisini sektörün beklentileri doğrultusunda yenileyerek üretim malzemesi olan öğrencilerini sektöre sunmak mecburiyetindedir.

Milli Eğitim Bakanlığının, kalifiye iş gören olan turizm eğitimi öğrencilerini sektörün kabullenmeme sebepleri olarak öncelikle şunları akla getirmek gereklidir.

- 1- Üretim sektörünün istediği normlarda değildir
- 2- Sektör ucuz işgücü temin etme yoluna gitmektedir.

Sektörün beklentisi olan iyi yetişmiş elemanları ilgili eğitim kurumları yetiştiremez ise, sektör ister istemez açığını başka kaynaklardan karşılama yoluna gidecektir. Ucuz işgücü temini düşüncesi ile işyerleri, sektör açığını niteliksiz eleman istihdam ederek gidermektedir. Bu sebepten dolayı her türlü esnaftan işyeri açmak için kalfalık ve ustalık belgesi soran yasanın, neden bu sektör için aynı işlemi yapmadığı araştırılmalıdır (MEB, 2006:26).

Mesleki Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından 1999 yılında Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğünün isteği üzerine Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin eğitimlerinin yeterliliklerini ölçmek amacıyla “Turizm Sektörünün Ara Kademe İnsan Gücü İhtiyacı ve Turizm Eğitimi” araştırmasını yapmıştır. Aynı genel müdürlüğün isteği üzerine;

1. Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinin açıldıkları yerlerin uygunluğunun belirlenmesi,

2. Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinin açılacakları yerler ile ilgili kriterlerin (turizm potansiyeli, sektörün durumu, öğrencilerin beceri eğitimi imkânları vb.) ve bina-tesis özelliklerinin tespit edilmesi,
3. Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde verilen eğitimin sektörün taleplerine uygunluk düzeyinin belirlenmesi,

hususları göz önünde bulundurularak “Mevcut okulların durumlarının iyileştirilmesi ve Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin açılma kararlarına alt yapı oluşturulması” konularının araştırılması Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığından talep edilmiştir (MEB, 2006:27).

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, turizm ve otelcilik sektörünün ihtiyaç duyduğu, yabancı dil bilen, nitelikli ara eleman yetiştiren, öğrencileri mesleğe ve yüksek öğrenime hazırlar. İlköğretimden sonra 4 yıl süren bir mesleki eğitimi içeren bu liseler hazırlık sınıflarında yoğun olarak yabancı dil eğitimi vermektedir. Ayrıca, İngilizce eğitim ilerdeki sınıflarda da sürmektedir. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde 4. dönemin sonunda branşlaşmaya gidilmekte (Resepsiyon, Servis, Mutfak, Kat Hizmetleri, Seyahat Acenteciliği-Turizm Rehberliği, Aşçılık) ve bu okullar bundan sonraki eğitimlerini ihtisaslaşarak sürdürmektedirler (Demirkol ve Pelit 2002:128).

2.3 Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin Bağlı Bulunduğu Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi’nin de bağlı bulunduğu Türkiye’nin ticaret ve turizm alanları ile ilgili tüm okulları içine alan, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü 1933 yılında kurulmuştur.

Ticaret Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü’nün amacı, Türkiye’nin kalkınmasında ulusal ve evrensel değerlerle sorumluluk üstlenen, hizmet sektörünün kalitesine öncülük eden, bilgiye ulaşan, kullanan; karar verme becerisi gelişmiş, girişimci elemanlar yetiştirmektir.

3797 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 15. maddesinde ise Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğünün görevleri aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

1- Ticaret Meslek Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, Sekreterlik Meslek Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri ile aynı seviye ve türdeki diğer mesleki örgün ve yaygın eğitim kurumlarının eğitim, öğretim, yönetim ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmek,

2. Okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamak ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına sunmaktır (www.turizmpusulasi.com).

2.4 Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin Turizmdeki Yeri ve Önemi

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinden mezun olanlar, yükseköğretim kurumlarına girebilmek için Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) katılma hakkına sahiptirler. 4702 sayılı Kanun gereğince sınavsız olarak alanlarındaki meslek yüksek okulu programlarına girebilmektedirler. Ayrıca 4702 sayılı Kanun ile, herhangi bir alanda çalışabilmek veya işyeri açabilmek için, o alanda mesleki eğitim görmüş olmak zorunluluğu getirilmiştir. Mezun olan öğrenciler özel ve kamu sektöründe çalışabildikleri gibi kendi işyerlerini kurabilirler veya yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler (www.ttogm.meb.gov.tr).

Turizm sektörü 2000’li yıllarda ülkemiz açısından yaşamsal önem taşımaktadır. Genç ve dinamik bir nüfusa sahip olan Türkiye’de, gerek Avrupa Birliği kapılarının aralanması gerekse ekonomimize olumlu katkı sağlamasına olanak verecek yolun önemli bir bölümü bu sektörden geçmektedir.

1739 sayılı Milli Eğitim Yasası çerçevesinde 2002-2003 eğitim öğretim yılında en fazla öğrenci talebi Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerine olmuştur. Bu oran bir önceki öğretim yılına göre %61 oranında artmıştır. Aynı şekilde yeni Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi açma talebinde de büyük artış olmuştur (İnce, 2002:199).

2000 yılında yapılan “ turizm sektörünün ara kademe insan gücü ihtiyacı ve turizm eğitimi araştırması” sonuçlarına göre;

- 1- Konaklama, restoran, ve seyahat acentesi işletmelerinin %84.6’sının Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi mezunlarını tercih ettikleri,
- 2- İşletmelerin bu okul mezunlarını tercih etmelerindeki birinci etkenin, mezunların iş ortamına daha kolay ve çabuk uyum sağlamaları,
- 3- Mezunların yaklaşık % 75’inin ara kademe elemanı olarak tercih edildiği, bunun mevcut sistem ve eğitimin kalitesi açısından son derece olumlu bir gelişme olduğu saptanmıştır (İnce, 2002:200).

Bu araştırma da göstermektedir ki kalifiye eleman yetiştiren Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinden mezun olan öğrenciler daha çok tercih edilmektedir. Bunun en açık sebebi ise mezun iş görenlerin işe daha çabuk adapte olmaları ve iş ortamına daha çabuk alışmalarıdır.

Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde 3308 sayılı kanun hükümlerine göre gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri, Türkiye’deki turizm mevsimine paralel olarak sürdürülmektedir. Bu okullarda öğrenim gören öğrenciler, her yıl ekim-mart aylarında teorik ve uygulamalı eğitimlerini okullarında; Nisan- Eylül ayları arasında da uygulamalı (beceri) eğitimlerini bu alanda faaliyet gösteren turistik işletmelerde yapmaktadırlar. Uygulamalı eğitimleri süresince öğrencilere iş yerlerinde asgari ücretin %60’ından az olmamak üzere ücret ödenmektedir. Öğrencilerin sigorta işlemleri ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

2005- 2006 eğitim öğretim yılında 86 adet Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesi faaliyette bulunmaktadır (Bakınız Ek1). Bu okullarda 1716 öğretmen ve 22974 öğrenci bulunmaktadır (Tablo 2.1).

Tablo 2.1: 2005–2006 Öğretim Yılı Okul Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

S.No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	317	8.845	47.433	59.785	55.873	163.091
2	And.Tic.Mes.Liseleri	171	1.608	16.786	5.968	5.232	27.986
3	And.Otel.Tur.M.Liseleri	86	1.716	12.553	5.586	4.835	22.974
4	And.İletişim Mes.Liseleri	15	115	1.297	571	443	2.311
5	Çok Programlı Liseler	261	4.025	21.336	21.781	19.301	62.418
6	METEM	4	88	462	344	407	1.213
	TOPLAM	854	16.397	99.867	94.035	86.091	279.993

Kaynak: www.ttogm.meb.gov.tr

AOTML' lerin 30 tanesinde (%35) uygulama oteli vardır (Bakınız Ek2). Bu uygulama otelleri 2391 yatakla hizmet sunmaktadır. Uygulama otellerinde en fazla yatak sayısı (200) Mersin AOTML' dedir. Bu okulu sırasıyla (192) Antalya AOTML, (162) Muğla Turgutreis AOTML, (135) Yalova AOTML, (120) Bursa AOTML ve (200) Antalya Ümit Altay AOTML ve (112) Ankara AOTML izlemektedir (www.anatoliajournal.com).

2.5 Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerine Öğrenci Kayıt ve Kabul Şartları

Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin birinci sınıflarına kız ve erkek öğrenciler gündüzlü olarak, Ortaöğretim Kurumları Sınavını kazanan öğrenciler kabul edilirler. Bu okulların birinci sınıflarına alınacak öğrenciler aşağıda yazılı genel şartları taşımaları gerekir;

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, (Türkiye'de oturma izni bulunan yabancı uyruklu öğrencilerin okula alınmaları Bakanlık iznine bağlıdır),

a) İlköğretim okulu mezunu olmak,

- b) Sağlığı ve fiziki durumu otelcilik ve turizm eğitimine ve turistik tesislerde görev yapmaya uygun olmak (Pepelik, körlük, şaşılık, sağırılık, topallık, çolaklık, düztabanlık, ağız kokusu, sara, bayılma gibi arızaları bulunmamak),
- c) Evlenmiş boşanmış veya nişanlı olmamak,
- d) 17 yaşını geçmemiş olmak.
- e) Okul müdürlüğünce yapılacak mülakatta başarılı olmak,
- f) Ortaöğretimden sorumlu dersi bulunmamak,
- g) Ortaöğretimden sonra öğrenime ara vermemiş olmak,
- h) Ortaöğretim seviyesinde herhangi bir okula bir süre devam etmemiş olmak (MEB, 1989:2).

2.6 Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Beceri Eğitimi

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrenciler, sektörün özelliği doğrultusunda; her yıl turizm bakımından hareketsiz olan eğitimlerini Ekim-Mart ayları arasındaki altı aylık sürede okulda eğitim görürlerken; turizm mevsimi ile birlikte, Nisan-Eylül ayları arasındaki ikinci altı aylık dönemde turizm işletmelerinde uygulamalı eğitim görmektedirler. Mezunların yabancı dil bilgisi ile birlikte, turizm işletmelerinde yoğun bir uygulama programına tabi tutularak yetiştirilmeleri bu okullara ve mezunlarına olan talebi artırmaktadır.

2.7 AOTML’lerde 2005/2006 Öğretim Yılından İtibaren Uygulanan Programlar

Tablo 2.2’de görüldüğü gibi, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde toplam 4 alan ve 10 dalda eğitim öğretim yapılmaktadır. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin 9. sınıfı tüm alanlar da ortaktır. Öğrenciler 10. sınıfta seçtikleri alan programına, 11. sınıfta ise dal programına ayrılarak eğitim öğretimlerini sürdürürler.

Tablo 2.2: Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanan Alan ve Dallar

ANADOLU OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSELERİ	YİYECEK İÇECEK HİZMETLERİ ALANI
	• Mutfak Dalı
	• Servis Dalı
	• Catering ve Ziyafet Organizasyonu Dalı
	KONAKLAMA HİZMETLERİ ALANI
	• Ön Büro Dalı
	• Kat Hizmetleri Dalı
	• Otel İşletmeciliği Dalı
	• Host ve Hosteslik Dalı
	SEYAHAT İŞLETMECİLİĞİ ALANI
	• Seyahat Acenteciliği Dalı
	• Tur Operatörlüğü Dalı
	EĞLENCE HİZMETLERİ ALANI
	• Animatörlük Dalı

Kaynak :www.ttogm.meb.gov.tr

2.7.1 Yiyecek-İçecek Hizmetleri Alanı

2.7.1.1 Mutfak Dalı

Otel ve diğer turistik tesislerin mutfakları ile kurum mutfakları alanında istihdam edilecek yabancı dil bilir nitelikli insan gücünün yetiştirildiği dal programıdır (www.ttogm.meb.gov.tr). Öğrenciler, teorik eğitimle birlikte iki yıl işletmelerde uygulamalı eğitim görerek alanlarıyla ilgili iş ortamını tanırlar ve beceri kazanırlar. Yabancı dil bilen, bilgisayar kullanma becerisi kazanan, Türk ve dünya mutfağı konusunda nitelikli meslek elemanı olarak yetişen öğrenciler geniş iş imkânına sahiptirler (www.sinavlar.meb.gov.tr).

Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri Bölümünde, ilgili sınıfın sütununda gösterilen haftalık ders saati kadar ders, bu bölümde belirtilen dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin ders saatleri parantez içerisinde gösterilmiştir (Bakınız Ek-6)

Mutfak Dalından mezun olan öğrenciler aşçı ve pastacı olabilmektedirler. Aşçılar, yapılması gereken yiyecekleri belli bir plan içinde ve temizlik kurallarına uygun olarak servise hazırlayan kişidir. Aşçı olmak isteyenler yiyecek konularına

meraklı tat ve koku alma duyuları gelişmiş kişiler olmalıdır. Meslek elemanlarının pişirdikleri yiyeceklere estetik boyut katabilmesi de önemlidir. Titiz disiplinli ve sorumluluk sahibi aşçılar mesleki başarıyı elde ederler (www.ttogm.meb.gov.tr).

Aşçılıkla ilgili mesleki eğitim 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren meslek liselerinin yiyecek içecek alanında verildi. Meslek lisesi eğitimini tamamlayanlar meslek yüksek okullarının 2 yıllık ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkına sahiptir. Ön lisans programının ardından dikey geçiş sınavından başarılı olan bir öğrenci alanıyla ilgili dört yıllık bölümlere devam edebilir. Ayrıca ÖSYS’de yeterli puanı alan öğrenciler doğrudan fakültelerin dört yıllık bölümlerini de tercih edebilir. Aşçının öncelikli sorumluluğu hijyen kurallarına uymaktır (www.ttogm.meb.gov.tr).

Bu alandan mezun olan öğrenciler pastacı meslek elemanı da olabilmektedir. Pastacı çeşitli mutfak araç gereçlerini kullanarak hijyen kurallarına uygun şekilde pastane ürünlerini hazırlayan, süsleyen ve servise hazır hale getiren kişidir. Pastacı olmak isteyenlerin yiyecek konularına meraklı tat ve koku duyuları gelişmiş kişiler olması gerekmektedir. Titiz disiplinli ve sorumluluk sahibi olmak meslek elemanlarından aranan özelliklerdir. Bu mesleğin eğitimi 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren meslek liselerinin yiyecek içecek alanında verilecektir. Meslek lisesi eğitimini tamamlayanlar meslek yüksek okullarının 2 yıllık ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkına sahiptir. Ön lisans programının ardından dikey geçiş sınavından başarılı olan bir öğrenci alanıyla ilgili dört yıllık bölümlere devam edebilir. Ayrıca ÖSYS’de yeterli puanı alan öğrenciler doğrudan fakültelerin dört yıllık bölümlerini de tercih edebilir. Pastacılar öncelikli sorumluluğu hijyen kurallarına uymaktır (www.ttogm.meb.gov.tr).

2.7.1.2 Servis Dalı

Otel ve diğer turistik tesislerin eğlence, restoran ve kat hizmetlerinde servis elemanı olarak istihdam edilecek yabancı dil bilir nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinin amaçlandığı dal programıdır (www.ttogm.meb.gov.tr).

Öğrenciler, aldıkları teorik eğitimle birlikte işletmelerde iki yıl uygulamalı eğitim alarak iş ortamını tanır. Bilgisayar bilen nitelikli meslek elemanı olarak yetiştirirler (www.sinavlar.meb.gov.tr).

Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri Bölümünde, ilgili sınıfın sütununda gösterilen haftalık ders saati kadar ders, bu bölümde belirtilen dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin ders saatleri parantez içerisinde gösterilmiştir (Bakınız Ek-7)

Servis dalından mezun olan öğrenciler servis elemanı ve barmen-barmaid olabilmektedirler. Servis elemanı; Servis öncesi hazırlıkları yürüten, aldığı siparişe göre yiyecek içeceklerin servisini yapan ve hesabı alan kişidir. Servis elemanlarının insanlarla kolay iletişim kurabilen ve güler yüzlü kişiler olması gerekir.

Görgü ve protokol kurallarını bilmek titiz ve düzenli olmakta meslek elemanlarında aranan özelliktir. Bu mesleğin eğitimi 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren meslek liselerinin yiyecek içecek alanında verilecektir.

Meslek lisesi eğitimini tamamlayanlar meslek yüksek okullarının 2 yıllık ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkına sahiptir. Ön lisans programının ardından dikey geçiş sınavından başarılı olan bir öğrenci alanıyla ilgili dört yıllık bölümlere devam edebilir. Ayrıca ÖSYS’de yeterli puanı alan öğrenciler doğrudan fakültelerin dört yıllık bölümlerini de tercih edebilir. Servis elemanlarının öncelikli sorumluluğu hijyen kurallarına uymaktır (www.ttogm.meb.gov.tr).

2.7.1.3 Catering ve Ziyafet Organizasyonu Dalı

Yemek ve ziyafet organizasyonunda özellikle toplu yiyecek-içecek ve ziyafet törenlerinin profesyonel bir organizasyonla yapılabilmesi için bu alanda sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli girişimci elemanların yetiştirildiği dal programıdır (www.ttogm.meb.gov.tr).

Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri Bölümünde, ilgili sınıfın sütununda gösterilen haftalık ders saati kadar ders, bu bölümde belirtilen dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin ders saatleri parantez içerisinde gösterilmiştir (Bakınız Ek-8)

Bu bölümden mezun olan öğrenciler, menü ve ziyafet organizasyonu, toplu düğün gibi organizasyonları yapabilme becerisine sahip olabilmektedirler. Düğün merasimlerinde, nişan, balo, sünnet, eğlence hizmetleri, kır düğünü, mezuniyet baloları ilk aşamasından itibaren hazırlık yaparak, ziyafet günü her türlü aksaklığa karşı tedbirli davranan meslek elemanları düzgün fiziki yapıya sahip olmalıdırlar. Ayrıca insanlarla kolay iletişim kurabilen dayanıklı bir vücut yapısına sahip olmaları gerekmektedir. En az bir yabancı dil bilmeleri gerekmektedir.

2.7.2 Konaklama Hizmetleri Alanı

2.7.2.1 Ön Büro Dalı

Sektörün ihtiyaç duyduğu yabancı dil bilir nitelikli ön büro ve muhasebe elemanlarının yetiştirilmesine yönelik gerekli bilgi ve beceriler kazandırıldığı dal programıdır (www.ttogm.meb.gov.tr).

Öğrenciler, aldıkları teorik eğitimle birlikte okulda ve işletmelerde uygulamalı eğitimin sonucunda, alanları ile ilgili iş ortamını tanır ve iyi ilişkiler kurabilme davranışlarına sahip olurlar. Bu alanda ihtiyaç duyulan nitelikli eleman sayısı ile yetişen eleman sayısı arasında büyük açık bulunmaktadır. Türkiye'nin turizm potansiyeli de dikkate alınacak olursa bu açığın daha da büyüyeceği bir gerçektir (www.sinavlar.meb.gov.tr).

Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri Bölümünde, ilgili sınıfın sütununda gösterilen haftalık ders saati kadar ders, bu bölümde belirtilen dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin ders saatleri parantez içerisinde gösterilmiştir (Bakınız Ek-9).

Kat hizmetleri alanından mezun olan öğrenciler Resepsiyonist ve kat elemanı olmaktadır. Resepsiyonist, otellerde misafirlerin geliş öncesi hazırlıklarını yapan misafirlerin istek ve şikayetleriyle ilgilenen ön büro personelidir. Bu meslekte çalışanlar misafirlere sunulan kasa, mini bar, doktor, uçak ve otobüs rezervasyonu gibi hizmetlerden sorumludur.

Resepsiyonistin görevleri arasında, ön büroda hazırlık yapmak, ön bürodaki danışma ve santral hizmetlerini, rezervasyon ve vardiya hizmetlerini yürütmek yer alır. Gece kontrolörlüğü, konuk giriş-çıkış işlemlerinin gerçekleştirilmesi, istatistiki raporların hazırlanması resepsiyonistin iş alanına girmektedir.

Resepsiyonist olmak isteyenlerin düzenli ve planlı çalışması gerekmektedir. Telefonla konuşabilmek, düşüncelerini açıkça anlatabilmek, başkalarıyla uyumlu çalışabilmek bir resepsiyonistte olması gereken özelliklerdendir. En az bir yabancı dil bilmeli ve kendini ikinci yabancı dil konusunda geliştirmelidir.

Bu mesleğin eğitimi Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde, Turizm Bakanlığına bağlı Turizm Eğitim Merkezlerinde (TUREM) verilir. 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren meslek liselerinin konaklama hizmetleri alanında verilecektir. Meslek lisesi eğitimini tamamlayanlar meslek yüksek okullarının 2 yıllık ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkına sahiptir. Ön lisans programının ardından dikey geçiş sınavından başarılı olan bir öğrenci alanıyla ilgili dört yıllık bölümlere devam edebilir. Ayrıca ÖSYS’de yeterli puanı alan öğrenciler doğrudan fakültelerin dört yıllık bölümlerini de tercih edebilir. (www.ttogm.meb.gov.tr).

2.7.2.2 Kat Hizmetleri Dalı

Otel ve diğer turistik tesislerin temizlik, çamaşırhane ve kat hizmetlerinde istihdam edilmek üzere yabancı dil bilir vasıflı insan gücünün yetiştirilmesi için gerekli bilgi ve beceriler kazandırıldığı dal programıdır (www.ttogm.meb.gov.tr).

Öğrenciler, aldıkları teorik eğitimle birlikte okulda ve işletmelerde uygulamalı eğitimin sonucunda, alanları ile ilgili iş ortamını tanır ve iyi ilişkiler kurabilme davranışlarına sahip olurlar. Yabancı dil bilen, bilgisayar kullanma becerisi kazanan mezunlar alanlarında geniş iş imkânlarına sahiptirler (www.sinavlar.meb.gov.tr).

Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri Bölümünde, ilgili sınıfın sütununda gösterilen haftalık ders saati kadar ders, bu bölümde belirtilen dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin ders saatleri parantez içerisinde gösterilmiştir (Bakınız Ek-10).

Konaklama hizmetleri alanı kat hizmetleri dalı mezunu öğrenciler kat elemanı olarak görev yapmaktadırlar. Kat elemanı belli bir süre içerisinde sorumlu olduğu alanlarda hijyenik kurallara uygun olarak toz alan, leke çıkarma süpürme gibi temizlik ve bakım işlemlerini yapmakla görevli kat hizmetleri personeli. Bir kat elemanı her şeyden önce temizlik düzene önem vermelidir. Bu meslekte çalışanlar günlük işlerini pratik bir şekilde yapabilmelidir. Sabır kat görevlilerinde aranan bir diğer özelliktir. Kat elemanı olmak isteyen kişilerin temizlik maddelerine karşı alerjisinin bulunmaması gerekir. Bu mesleğin eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde kat elemanlığı bölümü vardır. Turizm Bakanlığına bağlı TUREM'lerde de eğitim verilmektedir (www.ttogm.meb.gov.tr).

2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren meslek liselerinin konaklama hizmetleri alanında verilecektir. Meslek lisesi eğitimini tamamlayanlar meslek yüksek okullarının 2 yıllık ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkına sahiptir. Ön lisans programının ardından dikey geçiş sınavından başarılı olan bir öğrenci alanıyla ilgili dört yıllık bölümlere devam edebilir. Ayrıca ÖSYS'de yeterli puanı alan öğrenciler doğrudan fakültelerin dört yıllık bölümlerini de tercih edebilir. (www.ttogm.meb.gov.tr).

2.7.2.3 Otel İşletmeciliği Dalı

Öğrencilere, temel otel kavramı, otelde yönetim ve organizasyon, otellerde eleman ve verimlilik, otel işletmelerinin çevre ile ilişkileri, otel yönetimi ile personel arasındaki ilişkiler ve destek hizmetleri konularında bilgi ve becerilerin kazandırıldığı dal programıdır (www.ttogm.meb.gov.tr).

Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri Bölümünde, ilgili sınıfın sütununda gösterilen haftalık ders saati kadar ders, bu bölümde belirtilen dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin ders saatleri parantez içerisinde gösterilmiştir (Bakınız Ek-11).

Otel işletmeciliği, turizm sektörünün tüm alanlarındaki hizmet yapılarını bilmeyi, yönetmeyi ve denetlemeyi gerektirmektedir. Öğrenciler teorik eğitimle birlikte iki yıl işletmelerde uygulamalı eğitim görerek; bölümleri ile ilgili iş ortamını tanırlar ve iyi ilişkiler kurabilme davranışlarına sahip olurlar. Bu programdan mezun olan öğrenciler, birer girişimci olarak özellikle otel işletmeciliği konularında yabancı dil bilir nitelikli bir eleman olarak yetiştirildiklerinden, bu alandaki tesislerde görev alırlar (www.sinavlar.meb.gov.tr).

Bu bölümde öğrenim görececek öğrenciler otellerde işletmeci olarak görev yapmaktadırlar. Çalışma alanı sadece otellerdir. Bu bölümde öğrenim görececek öğrencilerde düzgün fiziki bir yapı, insanlarla kolay iletişim kurabilmeli, en az bir yabancı dil bilmeli ve yoğun tempoya ayak uyduracak vücut zindeliği gerekmektedir. Ayrıca meslek elemanlarının dışa dönük bir yapısı olması gerekmektedir (www.ttogm.meb.gov.tr).

2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren meslek liselerinin konaklama hizmetleri alanında verilecektir. Meslek lisesi eğitimini tamamlayanlar meslek yüksek okullarının 2 yıllık ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkına sahiptir. Ön lisans programının ardından dikey geçiş sınavından başarılı olan bir öğrenci alanıyla ilgili dört yıllık bölümlere devam edebilir. Ayrıca, ÖSYS’de yeterli puanı

alan öğrenciler doğrudan fakültelerin dört yıllık bölümlerini de tercih edebilir. (www.ttogm.meb.gov.tr).

2.7.2.4 Host ve Hosteslik Dalı

Öğrencilere, sektörünün ihtiyaçlarını karşılayacak yabancı dil bilir nitelikli servis ve ikram görevlilerinin kişisel ve meslekî özellikleri, görevleri, ulaştırma işletmelerinde yapılacak işlemler, müşteri ihtiyaçlarının belirlenmesi ve hizmetin sunumu, ulaştırma işletmelerine ait teknik bilgiler, ulaşım araçlarında ikram şekilleri ve teknikleri konularını kapsayan bilgi ve becerilerin kazandırıldığı dal programıdır (www.ttogm.meb.gov.tr).

Öğrenciler teorik eğitimle birlikte iki yıl işletmelerde uygulamalı eğitim görerek; bölümleri ile ilgili iş ortamını tanırlar ve iyi ilişkiler kurabilme davranışlarına sahip olurlar. Bu programdan mezun olan öğrenciler, yabancı dil bilir nitelikli bir elaman olarak özellikle ulaştırma sektöründe yer hostesi, servis ve ikram elamanı olarak görev alırlar (www.sinavlar.meb.gov.tr).

Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri Bölümünde, ilgili sınıfın sütununda gösterilen haftalık ders saati kadar ders, bu bölümde belirtilen dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin ders saatleri parantez içerisinde gösterilmiştir (Bakınız Ek-12).

Bu bölümde öğrenim görecektir meslek elemanları uçaklarda, otobüslerde ve trenlerde host ve hosteslik yapmak için eğitim almaktadırlar. Türk Hava Yolları, Türkiye Devlet Demir Yolları ve Tüm Otobüs İşletmeleri meslek elemanlarının çalışma alanını oluşturmaktadır. Host ve hostesler en az bir yabancı dil bilmeli, insanlarla kolay iletişim kurabilmeli, mesleğin verdiği yorucu tempoya ayak uydurabilecek vücut zindeliği gerekmektedir (www.ttogm.meb.gov.tr).

2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren meslek liselerinin konaklama hizmetleri alanında verilecektir. Meslek lisesi eğitimini tamamlayanlar meslek

yüksek okullarının 2 yıllık ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkına sahiptir. Ön lisans programının ardından dikey geçiş sınavından başarılı olan bir öğrenci alanıyla ilgili dört yıllık bölümlere devam edebilir. Ayrıca, ÖSYS’de yeterli puanı alan öğrenciler doğrudan fakültelerin dört yıllık bölümlerini de tercih edebilir. (www.ttogm.meb.gov.tr).

2.7.3 Seyahat İşletmeciliği Alanı

2.7.3.1 Seyahat Acenteciliği Dalı

Seyahat acentelerinde istihdam edilmek üzere, sektörün ihtiyaç duyduğu yabancı dil bilir nitelikli insan gücünün yetiştirilmesine yönelik gerekli bilgi ve becerile kazandırıldığı dal programıdır (www .ttogm.meb.gov.tr.).

Gelişen turizm hareketleri ile önemi her geçen gün daha da artan seyahat acentelerinde istihdam edilmek üzere öğrenci yetiştirilmektedir. Öğrenciler teorik eğitimle birlikte iki yıl işletmelerde uygulamalı eğitim görerek bölümleri ile ilgili iş ortamını tanırlar ve iyi ilişkiler kurabilme davranışlarına sahip olurlar. Bilgisayar ve yabancı dil bilen nitelikli meslek elemanı olarak yetişen öğrenciler, geniş iş imkânına sahiptirler (www.sinavlar.meb.gov.tr).

Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri Bölümünde, ilgili sınıfın sütununda gösterilen haftalık ders saati kadar ders, bu bölümde belirtilen dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin ders saatleri parantez içerisinde gösterilmiştir (Bakınız Ek-13).

Tur operatörlerinden gelen taleplere göre işletmelerle bağlantıya geçerek rezervasyonları yapan seyahat acenteciliği personeli. Bu alanda kişinin dışa dönük, sabırlı ve dikkatli olması başarıyı da beraberinde getirmektedir. Meslekte çalışacak kişi en az bir yabancı dil bilmeli ve kendini ikinci yabancı dil konusunda yetiştirmelidir (www.ttogm.meb.gov.tr).

2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren meslek liselerinin seyahat acenteciliği alanında verilecektir. Meslek lisesi eğitimini tamamlayanlar meslek yüksek okullarının 2 yıllık ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkına sahiptir. Ön lisans programının ardından dikey geçiş sınavından başarılı olan bir öğrenci alanıyla ilgili dört yıllık bölümlere devam edebilir. Ayrıca ÖSYS’de yeterli puanı alan öğrenciler doğrudan fakültelerin dört yıllık bölümlerini de tercih edebilir (www.ttogm.meb.gov.tr).

2.7.3.2 Tur Operatörlüğü Dalı

Seyahat işletmeleri, seyahat acentelerinin turizm satışlarındaki yeri ve önemi, seyahat acenteleri birlikleri ve faaliyetleri, seyahat acentelerinde operasyon işlemleri, seyahat acentelerinde fiyat ve dosyalama, tur operatörlüğü, paket tur vb. konularda gerekli bilgi ve beceriler kazandırılarak, sektörün ihtiyacı olan elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır. (www.ttogm.meb.gov.tr). Öğrenciler teorik eğitimle birlikte iki yıl işletmelerde uygulamalı eğitim görerek bölümleri ile ilgili iş ortamını tanır ve iyi ilişkiler kurabilme davranışlarına sahip olurlar. Bilgisayar ve yabancı dil bilen nitelikli meslek elemanı olarak yetişen öğrenciler, geniş iş imkânına sahiptirler (www.sinavlar.meb.gov.tr).

Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri Bölümünde, ilgili sınıfın sütununda gösterilen haftalık ders saati kadar ders, bu bölümde belirtilen dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin ders saatleri parantez içerisinde gösterilmiştir (Bakınız ek 14).

Seyahat Acenteciliği dalı operasyon elemanı günlük, haftalık tur programları hazırlayan, havaalanında konukları karşılayıp işlemlerine yardımcı olan, konukların transfer saatini belirleyen seyahat acentesi personelidir. Bu mesleği yapacak kişilerin, düzgün sağlıklı bir yapıya sahip olmaları, bakımlı ve temiz görünmeleri önemlidir. İnsanlarla kolay iletişim kurabilmek ve ikna yeteneğine sahip olabilmek meslek elemanında aranan özelliktir. Operasyon elemanı en az bir yabancı dil bilmeli ve kendini 2. yabancı dil konusunda geliştirmelidir.

2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren meslek liselerinin seyahat acenteciliği alanında verilecektir. Meslek lisesi eğitimini tamamlayanlar meslek yüksek okullarının 2 yıllık ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkına sahiptir. Ön lisans programının ardından dikey geçiş sınavından başarılı olan bir öğrenci alanıyla ilgili dört yıllık bölümlere devam edebilir. Ayrıca, ÖSYS’de yeterli puanı alan öğrenciler doğrudan fakültelerin dört yıllık bölümlerini de tercih edebilir (www.ttogm.meb.gov.tr).

2.7.4 Eğlence Hizmetleri Alanı

2.7.4.1 Animatörlük Dalı

Her geçen gün önemi daha da artan animatörlük alanında, sektörün ihtiyaç duyduğu yabancı dil bilir nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırıldığı dal programıdır (www.ttogm.meb.gov.tr).

Öğrenciler teorik eğitimle birlikte iki yıl işletmelerde uygulamalı eğitim görerek; bölümleri ile ilgili iş ortamını tanırlar ve iyi ilişkiler kurabilme davranışlarına sahip olurlar. Yabancı dil bilen nitelikli meslek elemanı olarak yetişen öğrenciler, bu alanda geniş iş imkânına sahiptirler (www.sinavlar.meb.gov.tr). Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri Bölümünde, ilgili sınıfın sütununda gösterilen haftalık ders saati kadar ders, bu bölümde belirtilen dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin ders saatleri parantez içerisinde gösterilmiştir (Bakınız Ek-15).

Animatör meslek elemanı bir takım sosyal aktivitelerde örneğin tatil mekanlarındaki insanların yaşlarına, cinsiyetlerine, kültürel ve ekonomik düzeylerine göre gereksinimlerini, beklentilerini karşılayacak bir animasyon programı hazırlar ve uygular. Bu mesleği yapacakların öncelikle dışa dönük, sosyal kişiler olması gerekir. Ayrıca, hareketli ve yoğun tempolu bir alanda görev yapacakları için güçlü, sağlıklı aynı zamanda düzgün ve fiziksel yapıda olmaları ilginç kostümleri en iyi şekilde taşıyabilmeleri önemlidir. Düşüncelerini sözel olarak ifade edebilme yeteneğine

sahip, insanları etkileyebilen, espri anlayışı gelişmiş kişilerin animatörlük mesleğinde başarılı olabilirler.

2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren meslek liselerinin seyahat acenteciliği alanında verilecektir. Meslek lisesi eğitimini tamamlayanlar meslek yüksek okullarının 2 yıllık ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkına sahiptir. Ön lisans programının ardından dikey geçiş sınavından başarılı olan ve ÖSYS’de yeterli puanı alan öğrenciler doğrudan fakültelerin dört yıllık bölümlerini de tercih edebilir (www.ttogm.meb.gov.tr).

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri Türkiye’de orta öğretim düzeyinde turizm eğitiminin en önemli unsuru olarak görülebilir. Turizm sektörünün ara kademe iş gücünü karşılamak için her geçen gün okul ve öğrenci sayısı artmaktadır. 2005- 2006 eğitim öğretim yılında 86 adet Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesi faaliyette bulunmaktadır. Bu okullarda 1716 öğretmen ve 22974 öğrenci bulunmaktadır (Tablo 2.1). ÖSYM’nin meslek liselerine uyguladığı düşük katsayı uygulamasına rağmen, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri’ne olan talep düşmemiştir. 2002-2003 öğretim yılında 15.299 olan öğrenci sayısı, 2005-2006 öğretim yılında 22.974 olmuştur (Tablo 1.2). Artış oranı ise % 50.1’dir. Artış oranı aynı dönemde tüm meslek liselerinde %10.8 olarak kaydedilmiştir.

2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde okutulacak olan programlar ise geleceğe yönelik bir uygulama olmaktadır. Yiyecek içecek hizmetleri alanına yeni eklenen catering ve ziyafet organizasyonu dalı, konaklama hizmetleri alanına eklenen host ve hosteslik dalı yeni programlar olup gelecek vaat eden bölümlerdir.

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrenciler Türkiye’nin turizm eğitim sisteminin bel kemiğini oluşturmaktadır. Her yıl ortalama 5000 öğrenci bu okullardan mezun olmaktadır. Bu mezun öğrenciler Türkiye’de çeşitli turizm işletmelerinde görev yapmaktadırlar. Fakat kalifiye olmayan öğrencilerin otel işletmelerinde görev almaları bu mezun öğrencilerin istihdam

edilmelerinde büyük sıkıntı yaratmaktadır. Bu yüzden turizm işletmelerinde çalışacak personelde turizm eğitimi almış olma şartı aranmalıdır.

Ayrıca Türkiye’de bulunan 86 AOTML’nin 30 tanesinde uygulama oteli mevcuttur. Bu okulların 2391 yatak kapasitesi mevcuttur. AOTML’lerin tamamında uygulama oteli bulunma şartı aranmalıdır. Uygulama oteli bulunmayan yeni okulların açılış izinleri verilmemelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANADOLU OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN SEKTÖR STAJI MEMNUNİYET ARAŞTIRMASI

3.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri Türkiye’de turizm sektörüne orta ve üst düzey yönetici ve kalifiye iş gören yetiştiren okullardır. Turizm, esas olarak bir hizmet sektörüdür. Bir turistin temel gereksinimlerinin (ağırlama) karşılanması sırasında karşılaştığı ve güvendiği insanların çoğu turistik tesis ve yörenin başarısında kritik öneme sahiptir. Türkiye’de turizm eğitim ve öğretim faaliyetlerinin örgün ve yaygın düzeyde gerçekleştiği, örgün turizm eğitiminin de orta öğretim, ön lisans, lisans ve lisans üstü düzeylerde yürütüldüğü dikkate alındığında; çok sayıda turizm işletmecisinin nitelikli eleman bulamamaktan şikâyet etmesinin bir problem olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

Turizm sektöründe çalışacak ara kademe insan gücünün niteliklerinin belirlenmesi ve bu işletmelere insan gücü yetiştiren Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin turizm işletmelerinde yapmış oldukları stajları değerlendirmeleri ve memnuniyet düzeylerine ilişkin görüşlerinin ortaya konulması açısından önem taşımaktadır. Bu önem araştırmanın genel amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın alt amaçları ise; öğrencilerin yapmış oldukları sektör stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri, sektör stajlarının öğrencilerin sektöre bakış açısına etkisi, öğrencilerin okulda almış oldukları mesleki eğitimin sektör stajına katkısı, öğrencilerin okulda almış oldukları yabancı dil eğitiminin sektör stajına katkısının ne olduğunun ortaya konulmasıdır.

3.2 Araştırma ile İlgili Sınırlamalar

Bu araştırmada amaca ulaşabilmek için bazı sınırlamalara gidilmiştir. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören 10. ve 11. sınıf öğrencilerinden en az 1 kez staja giden 72 okuldaki 10.143 öğrenci evreni

oluşturmaktadır. Anket gönderilen okul sayısı 34'tür. Bu okulların 29 (%40,27'si) tanesinden 1848 (%18,21) öğrenciden yanıt gelmiştir. 4 okuldan yanıt hiç gelmemiştir. Bazı anketler ise yanlış işaretleme ve çift işaretlemeden dolayı tasnif dışı bırakılmıştır.

Öğrencilere genellikle staj yerleri hakkında ve staj esnasında yaşadıkları problemler ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Hissi davranabilecekleri düşünülerek, öğrencilere okul yönetimi ve ders veren öğretmenler hakkında sorular sorulmamıştır.

3.3 Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın hipotezleri kurulurken Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin meslek stajları ile ilgili yapmış oldukları değerlendirmeler öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu coğrafi bölge, öğrenim gördükleri sınıf, öğrenim görülen bölüm ve cinsiyet faktörleri bağımsız değişken olarak ele alınmış ve hipotezler bu bağımsız değişkenlere göre kuruldu.

H1 Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları okulların bulunduğu coğrafi bölgeler ile yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları okulların bulunduğu coğrafi bölgelerin (bölgesel farklılıkların), öğrencilerin meslek stajları konusundaki memnuniyet düzeyleri üzerinde önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Bu konuda öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgelerin staj yapma memnuniyetleri üzerindeki etkisi araştırıldı.

H2 Öğrencilerin cinsiyetleri ile yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Öğrencilerin meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeylerinde, cinsiyet faktörünün önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Bunun için öğrencilerin

cinsiyetleri ile meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri arasındaki farkı araştırıldı.

H3 Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları bölümler ile yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğrencilerin meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeylerinde, öğrenim görülen bölüm faktörünün önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlerin meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri üzerindeki etkisi araştırıldı.

H4 Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları sınıf ile okulda almış oldukları yabancı dil eğitiminin staja katkısı konusundaki ifadeleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğrencilerin 10. sınıfta ders aldıkları yabancı dil eğitimiyle 11. sınıfta aldıkları yabancı dil eğitiminin farkı araştırıldı.

H5 Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları bölümler ile; yaptıkları meslek stajlarının, mesleki gelişimleri ve sektöre bakış açılarına ilişkin katkıları konusundaki değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğrencilerin mesleki gelişimleri ve turizm sektörüne bakış açıları üzerinde öğrenim görmekte oldukları bölüm faktörünün önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Bu konuda da öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlerin, mesleki gelişim ve sektöre bakış açıları ile ilgili değerlendirmeleri üzerindeki etkisi araştırıldı.

3.4 Araştırma Yöntemi

Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın yöntemi; evren, verilerin toplanması, verilerin analizi, anketle ilgili bilgiler, anket sonuçlarının

değerlendirmesi ve tablolar kullanılan istatistiksel yöntemler, araştırmaya katılan öğrencilerle ilgili tanıtıcı bilgiler başlıkları adı altında toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden elde edilen veriler SPSS 13.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

3.4.1 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2005/2006 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı resmi Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek liselerinde öğrenim gören 72 okuldaki 10.143 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmalarda örnekleme sayısının belirlenmesi için bir çok yazar (Cannon, 1994; Davis ve Cosenza, 1988; Ryan, 1995) değişik formüller ortaya koymuşlardır. Örnek sayısının belirlenmesinde Ryan'ın (1995) aşağıdaki formülünden faydalanılabilir.

Formül:

$$n = \frac{NPq}{Z^2}$$

$$\frac{(N-1)B^2 + Pq}{Z^2}$$

$$Z^2$$

n= Örneklem sayısı

N = Araştırmaya konu olan topluluk

P = Topluluk oranı veya tahmini

q = 1-P

B = Katlanılabilir hata oranı

Z = Z sayısı (istenilen güven aralığında)

$$E = \frac{10143 * (0,5) * (0,5)}{1,96^2}$$

$$\frac{(10143-1) * (0,03)^2 + (0,5) * (0,5)}{1,96^2} = 1039$$

$$1,96^2$$

Buna göre öğrenci sayısı 1039 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan 1848 öğrenci bulunduğundan $1848 > 1039$ olduğundan, örneklemin evreni temsil edebileceği düşünülmektedir.

Formülden de anlaşılacağı gibi örneklem sayısının belirlenmesinde araştırmacının önceden bazı kararlar vermesi gerekir. Araştırma konusu ile ilgili daha önceden her hangi bir araştırma yapılmamış ise P değeri genel olarak 0.5 olarak alınır. Örnek sayısının belirlenmesinde katlanılabilir hata oranı Hurst'ın da (1994:460) dile getirdiği gibi bir matematiksel kavram olan hata oranı araştırmaya konu olan toplulukla örnek seçilen kitlenin uygunsuzluğunu gösterir ve genellikle araştırmacının önceden tahmin etmesi gerekir. Katlanılabilir hata oranı her zaman yüzde 3 ile yüzde 5 arasındadır.

Bu çalışmada, katlanılabilir hata oranı %3 olarak öngörülmüştür. Bunun yanında, araştırmalarda yapılan çalışmaların bir güven aralığında olması, araştırmanın güvenilirliği açısından büyük önem arz etmektedir. Araştırmacılar tarafından kabul edilen bu güven aralığı da artı eksi yüzde iki buçuktur. Başka bir ifade ile %95 güven aralığıdır. Z değeri de buna bağlı olarak 1.96 olarak saptanmıştır.

Araştırmacıların da dile getirdiği gibi örnekleme teorilerinin kabulü ve bu alanda meydana gelen gelişmeler, kişiler ve organizasyonlar için bilgilerin elde edilmesini hem kolaylaştırmış hem de bu bilgilere ulaşmak için yapılan giderlerde önemli ölçüde azalmalara neden olmuştur (Cannon, 1994:140). Herkesin cevabını bulmak istediği bir soru olan, araştırmalarda yeterli örnekleme sayısı ne kadar büyüklükte olması gerekir. Bu sorunun önemi özellikle araştırma için ayrılan bütçenin sınırlı olması durumunda bir kat daha artmaktadır. Araştırmalarda örnek sayısının belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken temel unsur örneklemin hedef kitle olarak alınan topluluğun özelliklerini yansıtacak ve araştırmanın en düşük maliyette yapılabilmesi için yol gösterici nitelikte olmasıdır. Mendenhall vd. (1993:58) göre araştırmaya konu olan topluluğun benzer karakterine uygun olarak seçilmesi halinde örnekler kabul edilebilir sonuçlar ortaya koymaktadır.

3.4.2 Verilerin Toplanması

Hazırlanan anket formunun teknik olarak araştırma amacına uygunluğunun test etmek için Ankara Çankaya İMKB (İstanbul Menkul Kıymetler Borsası) Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'nde öğrenim gören 10. sınıfta öğrenim gören 30 öğrenciye pilot anket uygulanmıştır. Anketin güvenilirliği için Cronbach's Alpha testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda anketin güvenilirliği %93 olarak bulunmuştur (Bakınız Ek5) . Yapılan pilot anket sonucunda öğrencilerin tereddüt ettikleri konular tekrar gözden geçirilerek bazı düzenlemeler ve değişiklikler yapılarak anket formuna son şekli verilmiştir.

Anket formunda yedisi demografik, otuz dördü de Likert tipi olmak üzere toplam 41 soru yer almıştır (Bakınız Ek 6). Likert tipi otuz dört sorunun kapsadığı ifadelerde; 1. ifadeden 11. ifadeye kadar olan görüşlerde “öğrencilerin, yapmış oldukları sektör stajına ilişkin memnuniyetleri ile ilgili ifadeler” ele alınmıştır. 12. ifade ile 21. ifadeler arasındaki görüşler “sektör stajlarının, öğrencilerin mesleki gelişimlerine ve sektöre bakış açısına katkısı” ile ilgili yapmış oldukları değerlendirmeleri ele alınmıştır. 22. ifade ile 29. ifade arasındaki görüşler “öğrencilerin okulda almış oldukları mesleki eğitimin sektör stajına katkısı konusundaki değerlendirmeleri ele alınmıştır. Son olarak, 30. ifade ile 34. ifade arasındaki görüşler “ öğrencilerin okulda almış oldukları yabancı dil eğitiminin staja katkısı konusundaki değerlendirmeleri ele alınmıştır.

Anket formları, 5 Nisan 2006 tarihinden itibaren kargo şirketleri ile okullara yollanmıştır. En son anket formu 15 Mayıs 2006 tarihinde gelmiştir. 10 okula ise, anketler e-mail yoluyla gönderilmiş ve ilgili okul idarecileri tarafından çoğaltılarak kargo yoluyla ulaştırılmıştır. Geri dönüşü sağlanan anket formları, dönüş sırasına göre bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Ayrıca, çeşitli üniversitelerin ve Yüksek Öğretim Kurumu, Milli Kütüphane gibi kurumların kütüphanelerine gidilerek çeşitli araştırmalar ve literatür toplama çalışmaları yapılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda literatür kısmı oluşturulmuştur.

3.4.3 Verilerin Analizi

Verilerin analizi aşamasında, anket yoluyla elde edilen veriler bilgisayara yüklenerek veri tabanı oluşturulmuş, bu veriler üzerinde SPSS 13,0 paket programı aracılığı ile istatistiksel işlemler gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen rakamsal bulgular yoruma tabi tutulmuştur.

3.5 Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Araştırma bulguları için kullanılan istatistiksel yöntemler t-testi ve iki yönlü ANOVA' dır. T-testi; aynı yığından seçilmiş iki örneğe farklı işlem uygulandığında ortaya çıkan sonuçları irdelemede kullanılmaktadır (Arıkan, 1995:173). İki yönlü ANOVA; iki etkenin veya iki faktörün etkili olup olmadığı bir varyans analizi ile irdelenebilmesidir (Arıkan, 1995:173) Araştırmaya katılan öğrencilerin okullarının bulunduğu coğrafi bölge, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümleri ve en son çalıştıkları departman ile ilgili yorumlar için iki yönlü ANOVA, öğrencilerin cinsiyeti, sınıfları ve öğrenim gördükleri okulun uygulama oteli olup olmaması konusundaki değerlendirmeleri ile ilgili sorulara t-testi uygulanmıştır.

3.6 Araştırma Bulguları ve Yorumlar

Araştırmanın bulguları, 29 okuldan gelen anketlerdeki 7 adet demografik ve 34 staj problemleri ile ilgili ifadeye 10. ve 11. sınıf öğrencilerin verdikleri yanıtlardan elde edilmiştir. Araştırmanın bulgu ve yorumları; araştırmaya katılan öğrencilerle ilgili tanıtıcı bilgiler, araştırma hipotezleri, hipotez testleri ve araştırmanın diğer bulgu ve yorumları şeklinde ana başlık altında toplanmıştır.

3.6.1 Araştırmaya Katılan Öğrencilerle İlgili Tanıtıcı Bilgiler

Araştırmaya katılan öğrencilerin bölgesel olarak, cinsiyet bakımından, öğrenim gördükleri sınıf bakımından, öğrenim gördükleri bölüm bakımından, öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun uygulama oteli bulunup bulunmadığı

bakımından ve en son staj yaptıkları işletme türü bakımından yapılan araştırma sonuçları tablolar halinde verilmiştir.

Araştırmaya en fazla katılım %24'lük oranla Ege bölgesindeki Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmuştur. Bunu sırasıyla %16 ile Akdeniz bölgesi ve %15 ile Marmara bölgesinde öğrenim gören öğrenciler izlemektedir (Tablo 3.1).

Tablo 3.1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulların Bulunduğu Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	Frekans	%
Akdeniz Bölgesi	293	15.85
Ege Bölgesi	447	24.19
Marmara Bölgesi	285	15.42
Karadeniz Bölgesi	274	14.83
İç Anadolu Bölgesi	238	12.88
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	114	6.17
Doğu Anadolu Bölgesi	197	10.66
Toplam	1848	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 78'i bay, %22'si ise bayandır. Bu durum Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerine erkek öğrencilerin daha fazla rağbet gösterdiğinin bir kanıtıdır (Tablo 3.2).

Tablo 3.2: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	%
Bay	1443	78.08
Bayan	405	21.92
Toplam	1848	100.00

Araştırmaya 29 okuldan 1848 öğrenci katılmıştır (Tablo 3.3). Ankara AOTML (%7.5), Antalya AOTML (% 5.7), İzmir Çeşme AOTML (%4,8), Bursa AOTML (%4,8), İzmir Konak AOTML (%4,8), Bartın (%4,5), İzmir Foça AOTML(%4,5), Erzincan AOTML (%4,3), Çorum AOTML (%4,0) olmak üzere 9 okulda okuyan öğrencilerden araştırmaya katılanların oranı tüm okullar içinde %50.2'dir.

Tablo 3.3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Dağılımı

İl	Okul	Frekans	%
Ankara	Çankaya AOTML	138	7.5
Antalya	Antalya AOTML	105	5.7
Çanakkale	Merkez AOTML	99	5.4
Bursa	Osmangazi AOTML	88	4.8
İzmir	Çeşme AOTML	89	4.8
İzmir	Konak AOTML	88	4.8
Bartın	Merkez AOTML	84	4.5
İzmir	Foça AOTML	84	4.5
Erzincan	Merkez AOTML	79	4.3
Çorum	Merkez AOTML	73	4.0
Erzurum	Merkez AOTML	70	3.8
Adana	N. Yalvaç AOTML	69	3.7
Şanlıurfa	Merkez AOTML	68	3.7
Afyon	Merkez AOTML	62	3.4
Konya	Merkez AOTML	54	2.9
Tekirdağ	Merkez AOTML	52	2.8
Adana	Ceyhan AOTML	49	2.7
Aydın	Söke AOTML	50	2.7
Malatya	Merkez AOTML	48	2.6
Aksaray	Merkez AOTML	46	2.5
Bilecik	Bozüyük AOTML	46	2.5
Gaziantep	Şahinbey AOTML	47	2.5
Muğla	Fethiye AOTML	42	2.3
Trabzon	Akçaabat AOTML	43	2.3
Ordu	Perşembe AOTML	40	2.2
Isparta	Eğirdir AOTML	36	1.9
Bolu	Mengen AOTML	34	1.8
Isparta	Yalvaç AOTML	33	1.8
Muğla	Dalyan AOTML	32	1.7
TOPLAM		1848	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 57'si 10. Sınıf öğrenci ve %43'ü ise 11. sınıf öğrencidir. 11. Sınıfların daha az oranda katılma sebepleri ise okulun son

zamanlarında ÖSYS sınavına hazırlık amacıyla rapor almaları ve okula gelmemeleridir (Tablo 3.4).

Tablo 3.4: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Frekans	%
10. Sınıf	1046	56.60
11. Sınıf	802	43.40
Toplam	1848	100.00

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm itibariyle dağılımı ise, tabloda da görüldüğü gibi en çok % 46 ile servis bölümü öğrencileri, %34'ü mutfak bölümü öğrencileridir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm bakımından yarıya yakınının servis bölümünü tercih ettikleri görülmektedir (Tablo 3.5).

Tablo 3.5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Frekans	%
Mutfak Bölümü	622	33.66
Servis Bölümü	856	46.32
Ön Büro Bölümü	202	10.93
Kat Hizmetleri Bölümü	61	3.30
Otel İşletmeciliği Bölümü	48	2.60
Seyahat Acenteciliği Bölümü	59	3.19
Toplam	1848	100.00

Araştırmaya katılan öğrencilerin %59.5'i uygulama oteli bulunan otellerde öğrenim görmekteyken; %40.5'i uygulama oteli bulunmayan okullarda öğrenim görmektedir (Tablo 3.6).

Ek 1'te Türkiye'deki Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Ek 2'te ise Türkiye'de ki Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinden uygulama oteli bulunanlar görülmektedir. Buna göre Türkiye'de Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin %35'lik bölümünde uygulama oteli bulunmaktadır.

Tablo 3.6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okuldaki Uygulama Otel Durumu Dağılımı

Uygulama Otel Durumu	Frekans	%
Var	1100	59.52
Yok	748	40.48
Toplam	1848	100.00

Araştırmaya katılan öğrencilerin en son yaptıkları meslek stajında çalıştıkları işletme departman türleri, Tablo 3.7’de görülmektedir. Buna göre, öğrencilerin önemli bir bölümünün (% 62.72) servis ve bar departmanında staj yaptıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Operasyon bölümünde staj yapan öğrenci sayısı ise (% 0.27) son derece azdır.

Tablo 3.7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin En Son Staj Yaptıkları İşletme Türüne Göre Dağılımı

En Son Staj Yaptıkları İşletme Departmanı	Frekans	%
Ön büro	183	9.90
Servis ve Bar	1159	62.72
Mutfak	360	19.48
Kat Hizmetleri	141	7.63
Operasyon	5	0.27
Toplam	1848	100.00

Aşağıda öğrencilerin hipotez testlerine göre frekans tabloları verilmiştir. Bu tabloların dağılımı şöyledir; staj memnuniyet düzeylerinin bölgesel frekans dağılımı tablosu, öğrencilerin staj memnuniyet düzeylerinin cinsiyetlerine göre frekans dağılımı tablosu, öğrencilerin staj memnuniyetlerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımı frekans tablosu, öğrencilerin okulda almış oldukları yabancı dil eğitiminin staja katkısının sınıflara göre dağılımı frekans dağılımı tablosu, öğrencilerin stajı mesleki gelişimlerine ve sektöre bakış açılarına katkısının öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımı frekans tablosu verilmiştir.

Tablo 3.8: Öğrencilerin Staj Memnuniyet Düzeylerinin Bölgesel Frekans Dağılımı

İfadeler	Bölgeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%
Sektör stajında aldığım ücretten memnundum	Akdeniz	107	36,5	52	17,7	31	10,6	58	19,8	45	15,4	293	100,0
	Ege	187	41,8	77	17,2	64	14,3	80	17,9	39	8,7	447	100,0
	Marmara	109	38,2	41	14,4	52	18,2	43	15,1	40	14,0	285	100,0
	Karadeniz	104	38,0	55	20,1	41	15,0	48	17,5	26	9,5	274	100,0
	İç Anadolu	108	45,4	40	16,8	23	9,7	43	18,1	24	10,1	238	100,0
	Güneydoğu	53	46,5	26	22,8	7	6,1	18	15,8	10	8,8	114	100,0
	Doğu Anadolu	84	42,6	56	28,4	26	13,2	19	9,6	12	6,1	197	100,0
Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyordum.	Akdeniz	163	55,6	49	16,7	16	5,5	38	13,0	27	9,2	293	100,0
	Ege	323	72,3	52	11,6	15	3,4	23	5,1	34	7,6	447	100,0
	Marmara	212	74,4	26	9,1	9	3,2	12	4,2	26	9,1	285	100,0
	Karadeniz	190	69,3	35	12,8	12	4,4	17	6,2	20	7,3	274	100,0
	İç Anadolu	172	72,3	27	11,3	10	4,2	11	4,6	18	7,6	238	100,0
	Güneydoğu	79	69,3	17	14,9	3	2,6	7	6,1	8	7,0	114	100,0
	Doğu Anadolu	158	80,2	25	12,7	5	2,5	5	2,5	4	2,0	197	100,0
Sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyordu	Akdeniz	131	44,7	45	15,4	19	6,5	57	19,5	41	14,0	293	100,0
	Ege	275	61,5	41	9,2	21	4,7	47	10,5	63	14,1	447	100,0
	Marmara	154	54,0	37	13,0	22	7,7	28	9,8	44	15,4	285	100,0
	Karadeniz	136	49,6	48	17,5	15	5,5	35	12,8	40	14,6	274	100,0
	İç Anadolu	118	49,6	32	13,4	19	8,0	30	12,6	39	16,4	238	100,0
	Güneydoğu	71	62,3	15	13,2	2	1,8	15	13,2	11	9,6	114	100,0
	Doğu Anadolu	114	57,9	34	17,3	10	5,1	22	11,2	17	8,6	197	100,0
Staj yaptığım işletmede personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen vb) mevcuttu	Akdeniz	61	20,8	57	19,5	57	19,5	74	25,3	44	15,0	293	100,0
	Ege	158	35,3	82	18,3	62	13,9	90	20,1	55	12,3	447	100,0
	Marmara	96	33,7	51	17,9	37	13,0	52	18,2	49	17,2	285	100,0
	Karadeniz	63	23,0	56	20,4	44	16,1	77	28,1	34	12,4	274	100,0
	İç Anadolu	81	34,0	42	17,6	35	14,7	51	21,4	29	12,2	238	100,0
	Güneydoğu	29	25,4	31	27,2	14	12,3	22	19,3	18	15,8	114	100,0
	Doğu Anadolu	51	25,9	45	22,8	41	20,8	46	23,4	14	7,1	197	100,0
Sektör stajı yaptığım işletmede ki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi.	Akdeniz	53	18,1	43	14,7	74	25,3	86	29,4	37	12,6	293	100,0
	Ege	109	24,4	89	19,9	93	20,8	100	22,4	56	12,5	447	100,0
	Marmara	63	22,1	34	11,9	51	17,9	88	30,9	49	17,2	285	100,0
	Karadeniz	47	17,2	33	12,0	55	20,1	96	35,0	43	15,7	274	100,0
	İç Anadolu	56	23,5	38	16,0	52	21,8	57	23,9	35	14,7	238	100,0
	Güneydoğu	28	24,6	22	19,3	24	21,1	25	21,9	15	13,2	114	100,0
	Doğu Anadolu	29	14,7	40	20,3	42	21,3	59	21,9	27	13,7	197	100,0
Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı	Akdeniz	69	23,5	54	18,4	65	22,2	77	26,3	28	9,6	293	100,0
	Ege	130	29,1	70	15,7	76	17,0	102	22,8	69	15,4	447	100,0
	Marmara	76	26,7	50	17,5	50	17,5	47	16,5	62	21,8	285	100,0
	Karadeniz	77	28,1	58	21,2	48	17,5	54	19,7	37	13,5	274	100,0
	İç Anadolu	72	30,3	36	15,1	39	16,4	60	25,2	31	13,0	238	100,0
	Güneydoğu	42	36,8	22	19,3	13	11,4	23	20,2	14	12,3	114	100,0
	Doğu Anadolu	67	34,0	40	20,3	25	12,7	42	21,3	23	11,7	197	100,0
Sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş	Akdeniz	72	24,6	40	13,7	31	10,6	78	26,6	72	24,6	293	100,0
	Ege	154	34,5	49	11,0	48	10,7	98	21,9	98	21,9	447	100,0
	Marmara	82	28,8	35	12,3	25	8,8	47	16,5	96	33,7	285	100,0
	Karadeniz	66	24,1	39	14,2	18	6,6	76	27,7	75	27,4	274	100,0

yapmak durumunda kalmadım.	İç Anadolu	72	30,3	42	17,6	20	8,4	62	26,1	42	17,6	238	100,0
	Güneydoğu	32	28,1	20	17,5	10	8,8	30	26,3	22	19,3	114	100,0
	Doğu Anadolu	64	32,5	29	14,7	19	9,6	36	18,3	49	24,9	197	100,0
Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımla bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum.	Akdeniz	35	11,9	31	10,6	41	14,0	106	36,2	80	27,3	293	100,0
	Ege	62	13,9	47	10,5	54	12,1	145	32,4	139	31,1	447	100,0
	Marmara	29	10,2	27	9,5	33	11,6	86	30,2	110	38,6	285	100,0
	Karadeniz	17	6,2	24	8,8	28	10,2	121	44,2	84	30,7	274	100,0
	İç Anadolu	25	10,5	17	7,1	32	13,4	88	37,0	76	31,9	238	100,0
	Güneydoğu	16	14,0	16	14,0	21	18,4	38	33,3	23	20,2	114	100,0
	Doğu Anadolu	20	10,2	13	6,6	24	12,2	76	38,6	64	32,5	197	100,0
Sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.	Akdeniz	69	23,5	55	18,8	60	20,5	81	27,6	28	9,6	293	100,0
	Ege	110	24,6	72	16,1	90	20,1	94	21,0	81	18,1	447	100,0
	Marmara	85	29,8	48	16,8	55	19,3	52	18,2	45	15,8	285	100,0
	Karadeniz	66	24,1	51	18,6	55	20,1	76	27,7	26	9,5	274	100,0
	İç Anadolu	58	24,4	41	17,2	47	19,7	64	26,9	28	11,8	238	100,0
	Güneydoğu	25	21,9	31	27,2	22	19,3	26	22,8	10	8,8	114	100,0
	Doğu Anadolu	41	20,8	40	20,3	47	23,9	36	18,3	33	16,8	197	100,0
Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım	Akdeniz	62	21,2	47	16,0	39	13,3	91	31,1	54	18,4	293	100,0
	Ege	106	23,7	57	12,8	49	11,0	115	25,7	120	26,8	447	100,0
	Marmara	47	16,5	27	9,5	49	17,2	71	24,9	91	31,9	285	100,0
	Karadeniz	53	19,3	45	16,4	24	8,8	85	31,0	67	24,5	274	100,0
	İç Anadolu	75	31,5	36	15,1	23	9,7	67	28,2	37	15,5	238	100,0
	Güneydoğu	24	21,1	18	15,8	14	12,3	38	33,3	20	17,5	114	100,0
	Doğu Anadolu	44	22,3	24	12,2	27	13,7	55	27,9	47	23,9	197	100,0
Sektör stajı yapan öğrenciler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir	Akdeniz	68	23,2	36	12,3	30	10,2	64	21,8	95	32,4	293	100,0
	Ege	74	16,6	48	10,7	56	12,5	76	17,0	193	43,2	447	100,0
	Marmara	65	22,8	24	8,4	47	16,5	36	12,6	113	39,6	285	100,0
	Karadeniz	42	15,3	25	9,1	42	15,3	40	14,6	125	45,6	274	100,0
	İç Anadolu	42	17,6	22	9,2	31	13,0	43	18,1	100	42,0	238	100,0
	Güneydoğu	24	21,1	16	14,0	13	11,4	17	14,9	44	38,6	114	100,0
	Doğu Anadolu	38	19,3	26	13,2	29	14,7	33	16,8	71	36,0	197	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu coğrafi bölgeye göre “sektör stajında aldığım ücretten memnundum” ifadesi ile ilgili yaptıkları değerlendirmelerinin dağılımı Tablo 3.8’de görülmektedir. Genel olarak araştırmaya katılan öğrenciler sektör stajından aldıkları ücretten memnun değillerdir. Bu konuyla ilgili olarak Doğu Anadolu Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler %71’lik oranla diğer bölgelere göre daha az memnun olduklarını ifade etmektedirler. Bunun yanında Karadeniz Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler ise %53’lük oranla bu ifadeye diğer bölgelere oranla daha olumlu yaklaşmaktadırlar.

“Fazla mesai durumunda gerekli mesai ücretini alıyordum” ifadesine, öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgeye göre değerlendirmeleri Tablo 3.8’de görülmektedir. Genel olarak öğrenciler, fazla mesai ücreti almadıklarını ifade etmektedirler. Doğu Anadolu Bölgesinden katılan öğrenciler ise diğer bölgelere

oranla %93 daha fazla katılım sağlamışlardır. Akdeniz bölgesinde öğrenim gören öğrencilerin ise bu konuda %22 oranında diğer bölgelerdeki öğrencilere göre daha yüksek oranda fazla mesai ücreti aldıklarını ifade etmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgeye göre “sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle uygulanıyordu” ifadesi ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.8’de görülebilir. Öğrencilerin genel olarak bu konudaki ifadeleri sözleşmeye uyulmadığı konusunda olmuştur. Bu ifadeye Güney Doğu Anadolu Bölgesinden katılan öğrenciler %76, ve Doğu Anadolu Bölgesinden katılan öğrenciler ise %75’lik oranla diğer bölgelere göre daha fazla sözleşmeye uyulmadığı değerlendirmesini yapmışlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgeye göre “staj yaptığım işletme personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen) mevcuttu” ifadesi ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.8’de verilmiştir. Genel olarak öğrencilerin, işletmenin hijyen ve temizlik şartlarına uymadığı yönündeki ifadeleri ön plana çıkmaktadır. Bu konuda en olumsuz değerlendirme Ege Bölgesinde öğrenim gören öğrencileri tarafından %54 oranla yapılmıştır. Akdeniz Bölgesinden katılan öğrenciler ise bu ifadeye %40 oranla işletmelerin temiz ve hijyenik olduğu değerlendirmesini yapmışlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgeye göre “staj yaptığım işletmede personel yemekleri; sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik olarak yeterlidir” ifadesi için yaptıkları değerlendirme Tablo 3.8’de görülmektedir. Bu ifade için bütün öğrenciler aynı düşüncede olduklarını ifade etmişlerdir. Fakat Karadeniz Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler %57,7 oranla diğer bölgelerde öğrenim gören öğrencilerden daha fazla temizlik ve hijyen konusunda turizm işletmeleri yeterlidir ifadesinde bulunmuşlardır. Bunun yanında Ege Bölgesinden katılan öğrenciler %44 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden katılan öğrenciler %44’lük oranla diğer bölgelerden daha fazla katılımla yemeklerin temizlik ve hijyen yönünden yeterli olduğu değerlendirmesini yapmışlardır.

“Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgeye göre değerlendirmeleri Tablo 3.8’de görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak ifadeleri işletme yöneticilerinin çalışanlara adil davranmadığı konusunda birleşmektedir. Sonuç olarak, Doğu Anadolu Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler %54.3’lük oranla diğer bölgelere göre işletme yöneticilerinin adil davranmadıkları değerlendirmesini yapmışlardır. Ege bölgesinden katılan öğrenciler %38 ve İç Anadolu Bölgesinden katılan öğrenciler %38.3’lük oranla bu konuda işletme yöneticilerinin adil davrandıkları konusunda değerlendirme yapmışlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgeye göre değerlendirmeleri ile “sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım” ifadeleri arasındaki değerlendirmeleri Tablo 3.8’de görülmektedir. Genel olarak öğrencilerin bu konuda meslek alanları dışında herhangi bir işte çalışmadıklarını ifade etmektedirler. Karadeniz Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler diğer bölgelere oranla %55’lik oranla diğer bölgeler oranla daha fazla memnun olduklarını ifade etmektedirler. İç Anadolu Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler %48’lik oranla diğer bölgeler göre alanım dışında bir iş yapmak durumunda kaldım değerlendirmesini yapmışlardır.

“Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımdan bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum” ifadesine öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgeye göre değerlendirmeleri Tablo 3.8’de görülmektedir. Bu konuda öğrencilerin genel olarak memnun oldukları tespitine varılmıştır. Karadeniz Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler bu konuda diğer bölgelere göre %75’lik oranla daha fazla memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler %28’lik oranla çalışma arkadaşlarından memnun olmadıkları değerlendirmesini yapmışlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgeye göre “sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli olarak hizmet içi eğitim aldım”

ifadesi ile ilgili yaptıkları değerlendirme Tablo 3.8’de görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak hizmet içi eğitim almadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu konudaki en olumsuz değerlendirme Güney Doğu Anadolu Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler diğer bölgelere nazaran %49’luk oranla hizmet içi eğitim almadıkları değerlendirmesini yapmışlardır. Ege Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler %39’luk oranla hizmet içi eğitim aldıkları değerlendirmesinde bulunmuşlardır.

“Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölümlere uygun alanlarda görev yaptım” ifadesine öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgelere göre değerlendirmeleri Tablo 3.8’de verilmiştir. Genel olarak öğrenciler bölgesel olarak bu ifadeye uygun alanlarda görev yaptıkları konusunda yorum yapmışlardır. Marmara Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler %56.8’lik oranla diğer bölgelere göre öğrenim gördükleri bölümlere uygun alanlarda görev yaptıkları değerlendirmesinde bulunmuşlardır. İç Anadolu Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler %47’lik oranla diğer bölgeler göre öğrenim gördükleri bölümlere uygun alanlarda görev yapmadıkları değerlendirmesinde bulunmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri coğrafi bölgeye göre “sektör stajı yapan öğrenciler işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir” ifadesi ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.8’de görülmektedir. Bu konuyla ilgili genel olarak stajyer öğrencilerin ucuz iş gücü olarak görüldükleri sonucu çıkmaktadır. Ege, Karadeniz ve İç Anadolu Bölgeleri %60lık oranla diğer bölgelere göre daha fazla işletme yetkilileri tarafından ucuz işgücü olarak görüldükleri değerlendirmesi yapmışlardır. Akdeniz Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler %36’lık oranla diğer bölgelere göre ucuz işgücü olarak görülmedikleri değerlendirmesini yapmışlardır.

Tablo 3.9: Öğrencilerin Staj Memnuniyet Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Frekans Dağılımı

İfadeler	Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle Katlıyorum		Toplam	Toplam
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sektör stajında aldığım ücretten memnundum	Bay	623	43,2	268	18,6	190	13,2	217	15,0	145	10,0	1443	100,0
	Bayan	129	31,9	79	19,5	54	13,3	92	22,7	51	12,6	405	100,0
Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyordum.	Bay	1041	72,1	166	11,5	48	3,3	90	6,2	98	6,8	1443	100,0
	Bayan	256	63,2	65	16,0	22	5,4	23	5,7	39	9,6	405	100,0
Sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyordu	Bay	816	56,5	180	12,5	88	6,1	164	11,4	195	13,5	1443	100,0
	Bayan	183	45,2	72	17,8	20	4,9	70	17,3	60	17,8	405	100,0
Staj yaptığım işletmede personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen vb) mevcuttu	Bay	438	30,4	286	19,8	230	15,9	308	21,3	181	12,5	1443	100,0
	Bayan	101	24,9	78	19,3	60	14,8	104	25,7	62	15,3	405	100,0
Sektör stajı yaptığım işletmede ki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi.	Bay	306	21,2	222	15,4	304	21,1	405	28,1	206	14,3	1443	100,0
	Bayan	79	19,5	77	19,0	87	21,5	106	26,2	56	13,8	405	100,0
Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı	Bay	431	29,9	262	18,2	234	16,2	308	21,3	208	14,4	1443	100,0
	Bayan	102	25,2	68	16,8	82	20,2	97	24,0	56	13,8	405	100,0
Sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım.	Bay	437	30,3	193	13,4	139	9,6	327	22,7	347	24,0	1443	100,0
	Bayan	105	25,9	61	15,1	32	7,9	100	24,7	107	26,4	405	100,0
Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımla bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum.	Bay	159	11,0	123	8,5	194	13,4	509	35,3	458	31,7	1443	100,0
	Bayan	45	11,1	52	12,8	39	9,6	151	37,3	118	29,1	405	100,0
Sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.	Bay	353	24,5	267	18,5	286	19,8	341	23,6	196	13,6	1443	100,0
	Bayan	101	24,9	71	17,5	90	22,2	88	21,7	55	13,6	405	100,0
Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım	Bay	320	22,2	191	13,2	176	12,2	407	28,2	349	24,2	1443	100,0
	Bayan	91	22,5	63	15,6	49	12,1	115	28,4	87	21,5	405	100,0
Sektör stajı yapan öğrenciler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir	Bay	281	19,5	145	10,0	187	13,0	232	16,1	598	41,4	1443	100,0
	Bayan	72	17,8	52	12,8	61	15,1	77	19,0	143	35,3	405	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre “sektör stajında aldığım ücretten memnundum” ifadesi ile ilgili yaptıkları değerlendirmelerin dağılımı Tablo 3.9’da görülmektedir. Genel olarak araştırmaya katılan öğrenciler sektör stajında aldıkları ücretten memnun değillerdir. Ancak bu konuyla ilgili olarak bayan öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha iyimser bir değerlendirme yaptıkları söylenebilir. Zira araştırmaya katılan erkek öğrencilerin % 62,8’i sektör stajında aldığı ücretten memnun olmadığını ifade ederken, bu oran bayan öğrencilerde % 51,4’tür.

“Fazla mesai durumunda gerekli mesai ücretini alıyordum” ifadesine, öğrencilerin cinsiyetine göre değerlendirmeleri Tablo 3.9’de görülmektedir. Genel olarak öğrenciler, fazla mesai ücreti almadıklarını ifade etmektedirler. Erkek öğrenciler bayan öğrenciler göre %83 oranla daha fazla ücret almadıkları değerlendirmesini yapmışlardır. Bayan öğrenciler ise %79 oranla erkek öğrenciler

göre daha az katılım göstermektedirler. Bu konuda bayan öğrenciler %35’lik oranla erkek öğrencilere göre daha fazla ücret aldıkları değerlendirmesini yapmışlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile “sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle uygulanıyordu” ifadeleri ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.9’da görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak bu konudaki ifadeleri sözleşmeye uyulmadığı konusunda olmuştur. Bu ifadeye göre erkekler %69 oranla Bayanlardan daha az memnun olduklarını ifade etmektedirler. Bayan öğrenciler %35’lik oranla bu konuda erkek öğrencilere oranla daha çok memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre “staj yaptığım işletme personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen) mevcuttu” ifadesi ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.9’da verilmiştir. Genel olarak öğrencilerin, işletmenin hijyen ve temizlik şartlarına uymadığı yönündeki değerlendirmeleri ön plana çıkmaktadır. Bu konuda erkek öğrenciler %50’lik oranla, bayan öğrencilere göre işletmelerin temizlik konusuna önem vermedikleri sonucu çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre “staj yaptığım işletmede personel yemekleri; sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik olarak yeterlidir” ifadesi için yaptıkları değerlendirme Tablo 3.9’da görülmektedir. Bu ifade için bütün öğrenciler aynı düşüncede olduklarını ifade etmişlerdir. Fakat erkek öğrenciler %42’lik oranla bayan öğrencilere göre daha fazla memnun olduklarını ifade etmektedirler.

“Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre değerlendirmeleri Tablo 3.9’da görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak ifadeleri işletme yöneticilerinin çalışanlara adil davranmadığı konusunda birleşmektedir. Sonuç olarak bayan öğrenciler %42 oranla erkeklere göre daha düşük katılımda bulunarak işletme yöneticilerinin adil davrandığı yorumunu yapmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile “sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım” ifadeleri arasındaki değerlendirmeleri Tablo 3.9’dadır. Genel olarak öğrencilerin bu konuda meslek alanları dışında her hangi bir işte çalışmadıklarını ifade etmektedirler. Bu oran erkeklerde %47, bayanlarda %51’dir. Bu sonuca göre bayan öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok memnun oldukları ifadesinde bulunmuşlardır.

“Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımla bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum” ifadesine öğrencilerin cinsiyetlerine göre değerlendirmeleri Tablo 3.9’dadır. Bu konuda öğrenciler aynı fikirdedir. Yani %67 oranında erkekler ve bayanlar aynı değerlendirmeleri yapmışlardır. Sonuç olarak bayan ve erkek öğrenciler çalışma arkadaşlarından çok memnun olduklarını ifade etmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre “sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli olarak hizmet içi eğitim aldım” ifadesine yaptıkları değerlendirme Tablo 3.9’da görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak hizmet içi eğitim almadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu konuda hem erkek öğrenciler hem de bayan öğrenciler %43’lük oranla aynı değerlendirmeyi yapmışlardır. Hizmet içi eğitim aldım ifadesine erkekler %35’lik oranla, bayanlar ise % 37lik oranla katılmışlardır.

“Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölümlere uygun alanlarda görev yaptım” ifadesine öğrencilerin cinsiyetlerine değerlendirmeleri Tablo 3.9’da verilmiştir. Genel olarak öğrenciler bölgesel olarak bu ifadeye uygun alanlarda görev yaptıkları konusunda yorum yapmışlardır. Bu konuda erkek öğrenciler %52’lik oranla, bayan öğrencilerden daha memnun oldukları değerlendirmesini yapmışlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre “sektör stajı yapan öğrenciler işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir” ifadesi ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.9’dadır. Bu konuyla ilgili genel olarak stajyer öğrencilerin ucuz iş gücü olarak görüldükleri sonucu çıkmaktadır. Erkekler %58, bayanlar ise

%54 oranında bu ifadeye ucuz iş gücü olarak görüldükleri konusunda değerlendirme yapmışlardır. Öğrencilerin katılmıyorum yönündeki ifadeleri ise erkeklerde %30, bayanlarda ise %31'dir. Bayan öğrenciler bu ifadeyle ilgili ucuz iş gücü olarak görülmedikleri yönünde değerlendirmede bulunmuşlardır.

Tablo 3.10: Öğrencilerin Staj Memnuniyetlerinin Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Frekans Dağılımı

İfadeler	Bölüm	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sektör stajında aldığım ücretten memnundum	Mutfak	243	39,1	131	21,1	85	13,7	96	15,4	67	10,8	622	100,0
	Servis	366	42,8	142	16,6	113	13,2	158	18,5	77	9,0	856	100,0
	Ön Büro	73	36,1	52	25,7	21	10,4	26	12,9	30	14,9	202	100,0
	Kat Hiz.	23	37,7	9	14,8	6	9,8	11	18,0	12	19,7	61	100,0
	Otel İşl.	18	37,5	8	16,7	8	16,7	8	16,7	6	12,5	48	100,0
	Sey Act.	29	49,2	5	8,5	11	18,6	10	16,9	4	6,8	59	100,0
Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyordum	Mutfak	437	70,3	83	13,3	22	3,5	39	6,3	41	6,6	622	100,0
	Servis	619	72,3	105	12,3	26	3,0	45	5,3	61	7,1	856	100,0
	Ön Büro	128	63,4	26	12,9	13	6,4	17	8,4	18	8,9	202	100,0
	Kat Hiz.	43	70,5	9	14,8	1	1,6	2	3,3	6	9,8	61	100,0
	Otel İşl.	30	62,5	5	10,4	2	4,2	4	8,3	7	14,6	48	100,0
	Sey Act.	40	67,8	3	5,1	6	10,2	6	10,2	4	6,8	59	100,0
Sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyordu	Mutfak	354	56,9	81	13,0	37	5,9	78	12,5	72	11,6	622	100,0
	Servis	485	56,7	116	13,6	43	5,0	98	11,4	114	13,3	856	100,0
	Ön Büro	93	46,0	27	13,4	17	8,4	32	15,8	33	16,3	202	100,0
	Kat Hiz.	30	49,2	13	21,3	2	3,3	8	13,1	8	13,1	61	100,0
	Otel İşl.	16	33,3	6	12,5	3	6,3	8	16,7	15	31,3	48	100,0
	Sey Act.	21	35,6	9	15,3	6	10,2	10	16,9	13	22,0	59	100,0
Staj yaptığım işletmede personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen vb) mevcuttu	Mutfak	174	28,0	134	21,5	101	16,2	131	21,1	82	13,2	622	100,0
	Servis	253	29,6	161	18,8	140	16,4	198	23,1	104	12,1	856	100,0
	Ön Büro	69	34,2	40	19,8	25	12,4	44	21,8	24	11,9	202	100,0
	Kat Hiz.	12	19,7	14	23,0	11	18,0	12	19,7	12	19,7	61	100,0
	Otel İşl.	16	33,3	5	10,4	4	8,3	14	29,2	9	18,8	48	100,0
	Sey Act.	15	25,4	10	16,9	9	15,3	13	22,0	12	20,3	59	100,0
Sektör stajı yaptığım işletmede ki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi	Mutfak	109	17,5	113	18,2	119	19,1	191	30,7	90	14,5	622	100,0
	Servis	186	21,7	150	17,5	184	21,5	227	26,5	109	12,7	856	100,0
	Ön Büro	57	28,2	23	11,4	51	25,2	43	21,3	28	13,9	202	100,0
	Kat Hiz.	9	14,8	7	11,5	16	26,2	17	27,9	12	19,7	61	100,0
	Otel İşl.	8	16,7	6	12,5	10	20,8	12	25,0	12	25,0	48	100,0
	Sey Act.	16	27,1	0	0	11	18,6	21	35,6	11	18,6	59	100,0
Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı	Mutfak	176	28,3	132	21,2	95	15,3	142	22,8	77	12,4	622	100,0
	Servis	248	29,0	151	17,6	163	19,0	176	20,6	118	13,8	856	100,0
	Ön Büro	62	30,7	29	14,4	27	13,4	51	25,2	33	16,3	202	100,0
	Kat Hiz.	20	32,8	6	9,8	13	21,3	10	16,4	12	19,7	61	100,0
	Otel İşl.	9	18,8	6	12,5	9	18,8	12	25,0	12	25,0	48	100,0
	Sey Act.	18	30,5	6	10,2	9	15,3	14	23,7	12	20,3	59	100,0
Sektör stajım esnasında meslek alanım dışında	Mutfak	165	26,5	92	17,8	50	8,0	165	26,5	150	24,1	622	100,0
	Servis	252	29,4	105	12,3	90	10,5	194	22,7	215	25,1	856	100,0

herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım.	Ön Büro	77	38,1	30	14,9	12	5,9	35	17,3	48	23,8	202	100,0
	Kat Hiz.	17	27,9	9	14,8	6	9,8	10	16,4	19	31,1	61	100,0
	Otel İşl.	14	29,2	7	14,6	5	10,4	12	25,0	10	20,8	48	100,0
	Sey Act.	17	28,8	11	18,6	8	13,6	11	18,6	12	20,3	59	100,0
Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımla bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum	Mutfak	65	10,5	63	10,1	72	11,6	227	36,5	195	31,4	622	100,0
	Servis	94	11,0	72	8,4	121	14,1	303	35,4	266	31,1	856	100,0
	Ön Büro	31	15,3	27	13,4	18	8,9	74	36,6	52	25,7	202	100,0
	Kat Hiz.	4	6,6	7	11,5	9	14,8	20	32,8	21	34,4	61	100,0
Sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.	Otel İşl.	4	8,3	3	6,3	5	10,4	21	43,8	15	31,3	48	100,0
	Sey Act.	6	10,2	3	5,1	8	13,6	15	25,4	27	45,8	59	100,0
	Mutfak	127	20,4	133	21,4	142	22,8	145	23,3	75	12,1	622	100,0
	Servis	218	25,5	144	16,8	160	18,7	205	23,9	129	15,1	856	100,0
Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım	Ön Büro	70	34,7	38	18,8	35	17,3	35	17,3	24	11,9	202	100,0
	Kat Hiz.	19	31,1	11	18,0	9	14,8	14	23,0	8	13,1	61	100,0
	Otel İşl.	8	16,7	6	12,5	11	22,9	15	31,3	8	16,7	48	100,0
	Sey Act.	12	20,3	6	10,2	19	32,2	15	25,4	7	11,9	59	100,0
Sektör stajı yapan öğrenciler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir	Mutfak	144	23,2	96	15,4	58	9,3	183	29,4	141	22,7	622	100,0
	Servis	145	16,9	100	11,7	121	14,1	262	30,6	228	26,6	856	100,0
	Ön Büro	80	39,6	27	13,4	25	12,4	35	17,3	35	17,3	202	100,0
	Kat Hiz.	14	23,0	11	18,0	7	11,5	14	23,0	15	24,6	61	100,0
	Otel İşl.	13	27,1	7	14,6	5	10,4	15	31,3	8	16,7	48	100,0
	Sey Act.	15	25,4	13	22,0	9	15,3	13	22,0	9	15,3	59	100,0
	Mutfak	114	18,3	86	13,8	77	12,4	106	17,0	239	38,4	622	100,0
	Servis	155	18,1	79	9,2	126	14,7	144	16,8	352	41,1	856	100,0
	Ön Büro	52	25,7	14	6,9	20	9,9	38	18,8	78	38,6	202	100,0
	Kat Hiz.	15	24,6	10	16,4	6	9,8	8	13,1	22	36,1	61	100,0
	Otel İşl.	9	18,8	3	6,3	6	12,5	9	18,8	21	43,8	48	100,0
	Sey Act.	8	13,6	5	8,5	13	22,0	4	6,8	29	49,2	59	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre “sektör stajında aldığım ücretten memnundum” ifadesine yaptıkları değerlendirme Tablo 3.10’dadır. Genel olarak araştırmaya katılan öğrenciler sektör stajından aldıkları ücretten memnun değillerdir. Bu konuyla ilgili olarak ön büro bölümü öğrencileri %62 ve mutfak bölümü öğrencileri %60’lık oranla diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilere göre daha olumsuz değerlendirmede bulunmuşlardır. Bu ifadeye ücretten memnundum diyen bölüm öğrencileri ise %38 oranla kat hizmetleri bölümü öğrencileridir.

“Fazla mesai durumunda gerekli mesai ücretini alıyordum” ifadesine, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre değerlendirmeleri Tablo 3.10’da görülmektedir. Genel olarak öğrenciler, fazla mesai ücreti almadıklarını ifade etmektedirler. Bu ifadeye mutfak bölümü %84, servis bölümü %85 ve kat hizmetleri bölümü %85 oranla diğer bölümlere göre daha az mesai ücreti aldıkları tespit edilmiştir. Otel işletmeciliği bölüm öğrencileri %23’lük oranla diğer bölüm

öğrencilerinden daha fazla oranda mesai ücreti aldıkları yönünde değerlendirmede bulunmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre “sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle uygulanıyordu” ifadesi ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.10’da görülebilir. Öğrencilerin genel olarak bu konudaki ifadeleri sözleşmeye uyulmadığı konusunda olmuştur. Bu ifadeye mutfak ve servis bölümü öğrencileri %70’lik oranla diğer bölüm öğrencilerine göre sektör stajında sözleşmede yazan şekliyle mesainin 8 saat uygulanmadığı yönünde değerlendirmede bulunmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre “staj yaptığım işletmede personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen) mevcuttu” ifadesi ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.10’da verilmiştir. Genel olarak öğrenciler, işletmelerin hijyen ve temizlik şartlarına uymadığı değerlendirmesini yapmaktadırlar. Bu konuda ön büro bölümü öğrencileri %54 ve mutfak bölümü öğrencileri %50’lik oranla diğer bölüm öğrencilerinden daha yüksek oranda işletmelerin temizliğe dikkat etmedikleri değerlendirmesini yapmışlardır. İşletmenin yatakhane, banyo ve tuvaletlerin kirli ve hijyenik şartlara uymadığı konusunda değerlendirmede bulunmuşlardır. Otel işletmeciliği bölüm öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine göre %47’lik oranla işletmelerin temizliğe dikkat ettikleri değerlendirmesini yapmışlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre “staj yaptığım işletmede personel yemekleri; sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik olarak yeterlidir” ifadesi için yaptıkları değerlendirme Tablo 3.10’dadır. Bu ifade için seyahat acenteciliği bölümü öğrencileri %54 ve otel işletmeciliği bölümü öğrencileri %50’lik oranla diğer bölüm öğrencilerine göre temizlik ve sağlık yönünden işletmelerin personel yemeklerine ve temizliğe yeterli oranda titiz davranmadıkları değerlendirmesinde bulunmuşlardır. Servis bölümünde öğrenim gören öğrenciler ise %39’luk oranla diğer bölüm öğrencilerine göre, işletmelerin temizlik ve hijyen konusunda gerekli hassasiyeti gösterdikleri değerlendirmesinde bulunmuşlardır.

“Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre değerlendirmeleri Tablo 3.10’da görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak değerlendirmeleri işletmelerin çalışanlara adil davranmadığı yönünde olmuştur. Servis bölümü öğrencileri %47’lik oranla diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilere göre işletme yetkililerinin adil davranmadıkları yönünde değerlendirmede bulunmuşlardır. Otel işletmeciliği bölüm öğrencileri ise %50’lik oranla işletme yetkililerinin öğrencilere adil davrandığı değerlendirmesinde bulunmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre değerlendirmeleri ile “sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım” ifadeleri arasındaki değerlendirmeleri Tablo 3.10’da görülmektedir. Genel olarak öğrencilerin değerlendirmeleri normal bir dağılım göstermektedir. Ön büro bölümü öğrencileri %53’lük oranla diğer bölüm öğrencilerine göre meslek alanları dışında bir iş yaptıkları konusunda değerlendirmede bulundukları görülmüştür. Mutfak bölümü öğrencileri ise %51’lik oranında meslek alanları dışında iş yapmadıkları değerlendirmesinde bulunmuşlardır.

“Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımdan bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum” ifadesine öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre değerlendirmeleri Tablo 3.10’da görülmektedir. Bu konuda öğrencilerin genel olarak memnun oldukları tespitine varılmıştır. Otel işletmeciliği bölümü öğrencileri %75 lik oranla diğer bölüm öğrencilerinde daha fazla memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ön büro bölüm öğrencileri ise, %29’luk oranla çalışma arkadaşlarının davranışlarından memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre “sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli olarak hizmet içi eğitim aldım” ifadesine yaptıkları değerlendirme Tablo 3.10’da görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak hizmet içi eğitim almadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Ön büro bölümü öğrencileri %53’lük oranla diğer bölümlerdeki öğrencilerden daha fazla hizmet içi eğitim

görmedikleri konusunda değerlendirmede bulunmuşlardır. Otel işletmeciliği bölümü öğrencileri ise %48’lik oranla hizmet içi eğitim aldıklarını ifade etmişlerdir.

“Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölümlere uygun alanlarda görev yaptım” ifadesine öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre değerlendirmeleri Tablo 3.10’dadır. Genel olarak öğrencilerin bu ifadeye yaptıkları değerlendirme uygun alanlarda görev yaptıkları konusundadır. Mutfak bölümü öğrencileri %50’lik oranla diğer bölüm öğrencilerine göre kendi alanlarında çalıştıkları ifadesinde bulunmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre “sektör stajı yapan öğrenciler işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir” ifadesi ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.10’dadır. Bu konuyla ilgili genel olarak stajyer öğrencilerin ucuz iş gücü olarak görüldükleri sonucu çıkmaktadır. Otel işletmeciliği bölüm öğrencileri %64 ve seyahat acenteciliği bölüm öğrencileri %56’lık oranla diğer bölümlere oranla daha fazla ucuz iş gücü olarak görüldüklerini ifade etmektedirler.

Tablo 3.11: Öğrencilerin Okulda Almış Oldukları Yabancı Dil Eğitiminin Staja Katkısının Sınıflara Göre Frekans Dağılımı

İfadeler	Sınıf	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle Katlıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Okulda almış olduğum yabancı dil derslerinden staj süresince çok faydalandım	10. Sınıf	238	22,8	149	14,2	167	16,0	233	22,3	259	24,8	1046	100,0
	11. Sınıf	129	16,1	102	12,7	130	16,2	235	29,3	206	25,7	802	100,0
Okulda almış olduğum mesleki yabancı dil dersinden staj süresince çok faydalandım.	10. Sınıf	242	23,1	148	14,1	180	17,2	237	22,7	239	22,8	1046	100,0
	11. Sınıf	125	15,6	116	14,5	152	19,0	216	26,9	193	24,1	802	100,0
Sektör stajım esnasında ikinci bir yabancı dile ihtiyaç duydum.	10. Sınıf	154	14,7	80	7,6	98	9,4	254	24,3	460	44,0	1046	100,0
	11. Sınıf	92	11,5	67	8,4	79	9,9	183	22,8	381	47,5	802	100,0
Genel olarak okulda almış olduğum yabancı dil dersleri yeterlidir	10. Sınıf	368	35,2	219	20,9	200	19,1	165	15,8	94	9,0	1046	100,0
	11. Sınıf	244	30,4	180	22,4	163	20,3	132	16,5	83	10,3	802	100,0
Sektör stajım, yabancı dilimi geliştirmemi sağladı.	10. Sınıf	180	17,2	86	8,2	165	15,8	282	27,0	333	31,8	1046	100,0
	11. Sınıf	77	9,6	68	8,5	120	15,0	236	29,4	301	37,5	802	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile “okulda almış olduğum yabancı dil derslerinden staj süresince çok faydalandım” ifadesine yaptıkları değerlendirme Tablo 3.11’dedir. Öğrencilerin genel olarak okulda gördükleri yabancı dil derslerinden staj süresince faydalandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. 11. sınıflar %60 oranında, 10. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha fazla faydalandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu konuda 10. sınıflar %37 oranında stajım süresince okulda almış olduğum yabancı dil dersinden faydalanmadım ifadesini kullanmışlardır.

“Okulda almış olduğum mesleki yabancı dil dersinden stajım süresince faydalandım” ifadesine öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre değerlendirmeleri Tablo 3.11’dedir. Öğrencilerin genel olarak okulda gördükleri mesleki yabancı dil derslerinden staj süresince faydalandıkları sonucuna varılmıştır. 11. sınıflar %50 oranında 10. sınıflara göre mesleki yabancı dilden daha fazla faydalandıklarını ifade etmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile “sektör stajım esnasında ikinci bir yabancı dile ihtiyaç duydum” ifadesine yaptıkları değerlendirme Tablo 3.11’dedir. Öğrencilerin genel olarak ikinci bir yabancı dile ihtiyaç duydukları sonucuna varılmıştır. Bu konuda 11. sınıf öğrencileri %70 oranla 10. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden ikinci yabancı dile daha çok ihtiyaç duydukları ifadesinde bulunmuşlardır. Bu konuda ikinci yabancı dile ihtiyaç duymadığını ifade eden %22 oranla 10. sınıflar olmuştur.

“ Genel olarak okulda almış olduğum yabancı dil dersleri yeterlidir” ifadesine öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre değerlendirmeleri Tablo 3.11’de görülmektedir. Bu ifadeye öğrencilerin genel olarak katılmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. 10. sınıflar %56 oranla bu ifadeye derslerin yeterli olmadığı yönünde değerlendirme yapmışlardır. 11. sınıflarda ise bu oran %52’dir. 11. sınıfta öğrenim gören öğrenciler %26 oranla yabancı dil derslerinin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 3.12: Öğrencilerin Stajın Mesleki Gelişimlerine Ve Sektöre Bakış Açılarının Katkısının Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Frekans Dağılımı

İfadeler	Bölüm	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sektör stajım esnasında turizm eğitimi almamış personel ile sorunlar yaşadım	Mutfak	136	21,9	108	17,4	78	12,5	148	23,8	152	24,4	622	100,0
	Servis	176	20,6	130	15,2	86	10,0	206	24,1	258	30,1	856	100,0
	Ön Büro	56	27,7	40	19,8	31	15,3	33	16,3	42	20,8	202	100,0
	Kat Hiz.	13	21,3	15	24,6	3	4,9	8	13,1	22	36,1	61	100,0
	Otel İşl.	10	20,8	7	14,6	6	12,5	13	27,1	12	25,0	48	100,0
	Sey Act.	15	25,4	6	10,2	10	16,9	14	23,7	14	23,7	59	100,0
Yapmış olduğum sektör stajı, ileriki yaşamımda iş bulmama yardımcı olacaktır	Mutfak	47	7,6	46	7,4	87	14,0	210	33,8	232	37,3	622	100,0
	Servis	96	11,2	41	4,8	109	12,7	261	30,5	349	40,8	856	100,0
	Ön Büro	39	19,3	20	9,9	38	18,8	51	25,2	54	26,7	202	100,0
	Kat Hiz.	6	9,8	3	4,9	4	6,6	21	34,4	27	44,3	61	100,0
	Otel İşl.	4	8,3	3	6,3	12	25,0	16	33,3	13	27,1	48	100,0
	Sey Act.	5	8,5	4	6,8	15	25,4	15	25,4	20	33,9	59	100,0
Yapmış olduğum sektör stajında, almış olduğum teorik eğitimdeki bilgileri uygulama imkanı buldum	Mutfak	74	11,9	76	12,2	123	19,8	210	33,8	139	22,3	622	100,0
	Servis	120	14,0	102	11,9	153	17,9	272	31,8	209	24,4	856	100,0
	Ön Büro	48	23,8	32	15,8	39	19,3	47	23,3	36	17,8	202	100,0
	Kat Hiz.	3	4,9	6	9,8	11	18,0	23	37,7	18	29,5	61	100,0
	Otel İşl.	5	10,4	9	18,8	9	18,8	13	27,1	12	25,0	48	100,0
	Sey Act.	6	10,2	8	13,6	12	20,3	19	32,2	14	23,7	59	100,0
Yapmış olduğum sektör stajı, kendime olan güven duygusunun gelişmesine katkı sağladı	Mutfak	39	6,3	43	6,9	75	12,1	230	37,0	235	37,8	622	100,0
	Servis	63	7,4	55	6,4	103	12,0	290	33,9	345	40,3	856	100,0
	Ön Büro	22	10,9	17	8,4	27	13,4	78	38,6	58	28,7	202	100,0
	Kat Hiz.	1	1,6	2	3,3	7	11,5	25	41,0	26	42,6	61	100,0
	Otel İşl.	2	4,2	3	6,3	3	6,3	13	27,1	27	56,3	48	100,0
	Sey Act.	3	5,1	2	3,4	11	18,6	15	25,4	28	47,5	59	100,0
Yapmış olduğum sektör stajı, alanımla ilgili yeni gelişmeleri uygulama imkanı sağladı	Mutfak	75	12,1	82	13,2	111	17,8	215	34,6	139	22,3	622	100,0
	Servis	102	11,9	78	9,1	166	19,4	282	32,9	228	26,6	856	100,0
	Ön Büro	56	27,7	29	14,4	34	16,8	54	26,7	29	14,4	202	100,0
	Kat Hiz.	4	6,6	8	13,1	12	19,7	21	34,4	16	26,2	61	100,0
	Otel İşl.	6	12,5	6	12,5	10	20,8	17	35,4	9	18,8	48	100,0
	Sey Act.	8	13,6	8	13,6	15	25,4	14	23,7	14	23,7	59	100,0
Yapmış olduğum sektör stajı, insanlarla olan iletişimimin gelişmesine katkı sağladı	Mutfak	47	7,6	34	5,5	57	9,2	266	42,8	218	35,0	622	100,0
	Servis	50	5,8	58	6,8	68	7,9	309	36,1	371	43,3	856	100,0
	Ön Büro	34	16,8	14	6,9	15	7,4	80	39,6	59	29,2	202	100,0
	Kat Hiz.	2	3,3	3	4,9	4	6,6	28	45,9	24	39,3	61	100,0
	Otel İşl.	4	8,3	0	0	0	0	22	45,8	22	45,8	48	100,0
	Sey Act.	2	3,4	1	1,7	8	13,6	23	39,0	25	42,4	59	100,0
Yapmış olduğum sektör stajı, sektörü tanıma olanağı sağladı	Mutfak	29	4,7	37	5,9	68	10,9	227	36,5	261	42,0	622	100,0
	Servis	59	6,9	46	5,4	70	8,2	294	34,3	387	45,2	856	100,0
	Ön Büro	24	11,9	7	3,5	25	12,4	66	32,7	80	39,6	202	100,0
	Kat Hiz.	1	1,6	3	4,9	7	11,5	21	34,4	29	47,5	61	100,0
	Otel İşl.	0	0	2	4,2	2	4,2	21	43,8	23	47,9	48	100,0
	Sey Act.	2	3,4	4	6,8	4	6,8	14	23,7	35	59,3	59	100,0
Yapmış olduğum sektör stajı, turizm mesleğini sevmeme fayda sağladı	Mutfak	108	17,4	60	9,6	144	23,2	185	29,7	125	20,1	622	100,0
	Servis	132	15,4	80	9,3	209	24,4	238	27,8	197	23,0	856	100,0
	Ön Büro	58	28,7	20	9,9	44	21,8	43	21,3	37	18,3	202	100,0
	Kat Hiz.	8	13,1	2	3,3	13	21,3	20	32,8	18	29,5	61	100,0
	Otel İşl.	6	12,5	0	0	14	29,2	15	31,3	13	27,1	48	100,0
	Sey Act.	9	15,3	5	8,5	17	28,8	15	25,4	13	22,0	59	100,0
Yapmış olduğum sektör stajı, okulu bitirince bu mesleği yapma düşünceme olumlu yönde katkı sağladı	Mutfak	107	17,2	58	9,3	154	24,8	164	26,4	139	22,3	622	100,0
	Servis	120	14,0	95	11,1	247	28,9	210	24,5	184	21,5	856	100,0
	Ön Büro	59	29,2	23	11,4	52	25,7	39	19,3	29	14,4	202	100,0
	Kat Hiz.	6	9,8	5	8,2	12	19,7	17	27,9	21	34,4	61	100,0
	Otel İşl.	6	12,5	3	6,3	16	33,3	12	25,0	11	22,9	48	100,0
	Sey Act.	7	11,9	7	11,9	20	33,9	13	22,0	12	20,3	59	100,0
Sektör stajı yaptıktan sonra bu meslekte daha başarılı olacağıma kanaat getirdim	Mutfak	51	8,2	53	8,5	139	22,3	225	36,2	154	24,8	622	100,0
	Servis	110	12,9	53	6,2	181	21,1	256	29,9	256	29,9	856	100,0
	Ön Büro	49	24,3	24	11,9	52	25,7	40	19,8	37	18,3	202	100,0
	Kat Hiz.	6	9,8	2	3,3	8	13,1	21	34,4	24	39,3	61	100,0
	Otel İşl.	5	10,4	2	4,2	18	37,5	11	22,9	12	25,0	48	100,0
	Sey Act.	7	11,9	3	5,1	19	32,2	12	2,3	18	30,5	59	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile “sektör stajım, yabancı dilimi geliştirmemi sağladı” ifadesine yapılan değerlendirme Tablo 3.11’dedir. Öğrencilerin genel olarak yabancı dillerinin geliştiği konusunda değerlendirme yapmışlardır. Bu konuda 11. sınıflar %67 oranla yabancı dillerinin daha çok geliştiğini ifade etmektedirler. 10. sınıfta öğrenim gören öğrenciler %25 oranla yabancı dillerinin gelişmediği konusunda değerlendirme yapmışlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler ile “sektör stajım esnasında turizm eğitimi almamış personel ile sorunlar yaşadım” ifadesi ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.12’dedir. Öğrencilerin genel olarak personelle sorunlar yaşadıkları sonucuna varılmıştır. Bu konuda otel işletmeciliği bölüm öğrencileri %52 oranla diğer bölümlere göre daha fazla sorun yaşadığını ifade etmektedir. Kat hizmetleri personeli ise, %45’lik oranla en az sorun yaşadığı ifadesinde bulunmuştur.

“Yapmış olduğum sektör stajı, ileriki yaşamımda iş bulmama yardımcı olacaktır” ifadesine öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre yaptıkları değerlendirmeleri Tablo 3.12’dedir. Bu ifadeye öğrencilerin genelde ileriki yaşamlarında iş bulabileceklerini ifade etmektedirler. Bu konuda kat hizmetleri bölümü öğrencileri %79’luk oranla diğer bölümlerdeki öğrencilere göre iş bulma yönünde diğer bölümlere göre daha çok umut taşıdığını ifade etmektedir. Ön büro bölümü öğrencileri ise %29 oranla ileriki yaşamında iş bulamayacağını ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler ile “yapmış olduğum sektör stajında almış olduğum teorik eğitimdeki bilgileri uygulama imkanı buldum” ifadesine yapmış oldukları değerlendirmeleri Tablo 3.12’de görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak almış oldukları teorik eğitimi uygulama imkanı bulduklarını ifade etmişleridir. Bu konuda kat hizmetleri bölümü öğrencileri %67 oranla en fazla uygulama imkanı bulan bölüm öğrencileridir. Ön büro bölümü öğrencileri %40 oranla uygulama imkanı bulmadığını ifade eden bölüm olmuştur.

“Yapmış olduğum sektör stajı kendime olan güven duygusunun gelişmesine katkı sağladı” ifadesine öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre yapmış oldukları değerlendirmeleri Tablo 3.12 de görülmektedir. Genel olarak öğrencilerin çok yüksek oranda katkı sağladıklarını ifade etmişlerdir. Kat hizmetleri bölüm öğrencileri %83 ve seyahat acenteciliği bölüm öğrencileri %81’lik oranla bu konuda en fazla güven duygusunun gelişmesine katkı sağladığını ifade etmektedir. Ön büro bölümü öğrencileri %19 oranla en az katkı sağladığını ifade etmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ile “yapmış olduğum sektör stajı alanımla ilgili yeni gelişmeleri uygulama imkanı buldum” ifadesine yapmış oldukları değerlendirmeleri Tablo 3.12’de görülmektedir. Buna göre kat hizmetleri öğrencileri %61 oranla diğer bölümlere göre daha fazla uygulama imkanı bulmuşlardır. Bu konuda en az uygulama imkanı bulan bölüm öğrencileri ön büro bölüm öğrencileri %41’lik oranla olmuştur.

Öğrencilerin “yapmış oldukları sektör stajı, insanlarla olan iletişiminin gelişmesine katkı sağladığı” ifadesi ile öğrenim gördükleri bölümlere göre yapmış oldukları değerlendirmeleri Tablo 3.12’de görülmektedir. Genel olarak öğrencilerin insanlarla olan iletişimlerinin geliştiği sonucuna varılmıştır. Otel işletmeciliği bölüm öğrencileri, %92’lik oranla diğer bölüm öğrencilerine oranla iletişimlerinin gelişmesine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Ön büro bölümü öğrencileri %24’lük oranla iletişimlerine katkı sağlamadığını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ile “yapmış olduğum sektör stajı sektörü tanıma olanağı sağladı” ifadesine yaptıkları değerlendirmeler Tablo 3.12’dedir. Genel olarak öğrenciler, yüksek oranda sektörü tanıdıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda en fazla sektörü tanıma olanağı bulan bölüm öğrencileri %92’lik oranla otel işletmeciliği bölüm öğrencileridir. En az sektörü tanıma olanağı bulan bölüm ise %16’lık oranla ön büro bölümü öğrencileridir.

“Yapmış olduğum sektör stajı turizm mesleğini sevmeme fayda sağladı” ifadesine, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre yapmış oldukları değerlendirmeleri Tablo 3.12’dedir. Öğrenciler genel olarak bu konuda stajın, mesleği sevmelerine katkı sağladığını ifade etmektedirler. Kat hizmetleri bölüm öğrencileri %63 oranla en fazla mesleği sevdiğini ifade eden bölüm olmuştur. Mesleği en az sevdiğini ifade eden bölüm ise %39’luk oranla ön büro bölümü öğrencileridir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ile “yapmış olduğum staj, okulu bitirince bu mesleği yapma düşünceme olumlu yönde katkı sağladı” ifadesine yapmış oldukları değerlendirme Tablo 3.12’de görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak bu konuda stajın, bu mesleği ileriki yaşamlarında yapma düşüncelerine olumlu katkı sağladığını ifade etmektedirler. Bununla ilgili kat hizmetleri bölüm öğrencileri %61 oranla en fazla olumlu katkı sağladığını ifade eden bölüm olmuştur. Ön büro bölüm öğrencileri ise %40’lık oranla en az oranda katkı sağladığını ifade etmektedirler.

Öğrencilerin “sektör stajı yaptıktan sonra bu meslekte daha başarılı olacaklarına” yönelik ifadeleri ile öğrenim gördükleri bölüme göre yapmış oldukları değerlendirmeleri Tablo 3.12’de görülmektedir. Öğrenciler genel olarak bu konudaki ifadelerinde stajdan sonra meslekte daha başarılı olacakları yönünde değerlendirme yapmışlardır. Kat hizmetleri bölüm öğrencileri %75 oranla en fazla başarılı olacağına kanaat getiren bölüm olmuştur. Bu konuda en az oranda başarılı olabileceğini düşünen bölüm ise, %36’lık oranla ön büro bölümü öğrencileridir.

3.6.2 Hipotez Testleri

H1 Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları okulların bulunduğu coğrafi bölgeler ile yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin yapmış oldukları sektör stajına ilişkin memnuniyet düzeylerine yönelik değerlendirmelerinin bölge faktörüne yönelik ANOVA testi sonuçlarına göre 11 ifadeden 9’unda anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre H_0 reddedilmiştir. 9 ifadeyle ilgili şu tespitler yapılabilir

Tablo 3.13: Öğrencilerin Sektör Stajlarındaki Memnuniyet Düzeylerinin Bölge Faktörüne Göre Hesaplanan ANOVA Testi Sonuçları

İfadeler	Bölge	n	A.O	S.S	f	p	Genel A.O
Sektör stajında aldığım ücretten memnundum	Akdeniz	293	2.60	1.515	3,66	0,0010 *	2.35
	Ege	447	2.34	1.396			
	Marmara	285	2.52	1.472			
	Karadeniz	274	2.41	1.388			
	İç Anadolu	238	2.31	1.448			
	Güneydoğu	114	2.18	1.391			
	Doğu Anadolu	197	2.08	1.222			
Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyordum.	Akdeniz	293	2.03	1.402	6,75	0,0001 *	1.67
	Ege	447	1.64	1.234			
	Marmara	285	1.65	1.283			
	Karadeniz	274	1.69	1.247			
	İç Anadolu	238	1.64	1.227			
	Güneydoğu	114	1.67	1.224			
	Doğu Anadolu	197	1.34	0.820			
Sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyordu.	Akdeniz	293	2.43	1.541	3,38	0,003 *	2.17
	Ege	447	2.06	1.534			
	Marmara	285	2.20	1.539			
	Karadeniz	274	2.25	1.523			
	İç Anadolu	238	2.33	1.568			
	Güneydoğu	114	1.95	1.432			
	Doğu Anadolu	197	1.95	1.364			
Sektör stajı yaptığım işletmede ki personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen vb.) mevcuttu.	Akdeniz	293	2.94	1.372	3,09	0,005 *	2.71
	Ege	447	2.56	1.449			
	Marmara	285	2.67	1.516			
	Karadeniz	274	2.86	1.375			
	İç Anadolu	238	2.60	1.445			
	Güneydoğu	114	2.73	1.435			
	Doğu Anadolu	197	2.63	1.286			
Sektör stajı yaptığım işletmede ki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi.	Akdeniz	293	3.04	1.294	3,78	0,0010 *	2.99
	Ege	447	2.79	1.363			
	Marmara	285	3.09	1.414			
	Karadeniz	274	3.20	1.323			
	İç Anadolu	238	2.90	1.388			

	Güneydoğu	114	2.80	1.377			
	Doğu Anadolu	197	3.08	1.281			
Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı.	Akdeniz	293	2.80	1.318	1,73	0,1100	2.72
	Ege	447	2.80	1.459			
	Marmara	285	2.89	1.508			
	Karadeniz	274	2.69	1.409			
	İç Anadolu	238	2.76	1.444			
	Güneydoğu	114	2.52	1.465			
	Doğu Anadolu	197	2.56	1.437			
Sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım.	Akdeniz	293	3.13	1.536	2,70	0,013 *	2.99
	Ege	447	2.86	1.603			
	Marmara	285	3.14	1.666			
	Karadeniz	274	3.20	1.564			
	İç Anadolu	238	2.83	1.528			
	Güneydoğu	114	2.91	1.532			
	Doğu Anadolu	197	2.88	1.620			
Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımdan bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum.	Akdeniz	293	3.56	1.314	3,62	0,0010 *	3.65
	Ege	447	3.56	1.384			
	Marmara	285	3.78	1.324			
	Karadeniz	274	3.84	1.139			
	İç Anadolu	238	3.73	1.272			
	Güneydoğu	114	3.32	1.326			
	Doğu Anadolu	197	3.77	1.256			
Sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.	Akdeniz	293	2.81	1.326	0,85	0,5320	2.81
	Ege	447	2.92	1.442			
	Marmara	285	2.73	1.453			
	Karadeniz	274	2.80	1.331			
	İç Anadolu	238	2.84	1.368			
	Güneydoğu	114	2.69	1.284			
	Doğu Anadolu	197	2.90	1.374			
Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım.	Akdeniz	293	3.10	1.433	4,49	0,0000 *	3.16
	Ege	447	3.19	1.541			
	Marmara	285	3.46	1.440			
	Karadeniz	274	3.25	1.474			
	İç Anadolu	238	2.81	1.513			
	Güneydoğu	114	3.11	1.429			
	Doğu Anadolu	197	3.19	1.492			
Sektör stajı yapan öğrenciler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir	Akdeniz	293	3.28	1.580	2,48	0,0220 *	3.46
	Ege	447	3.60	1.522			
	Marmara	285	3.38	1.604			
	Karadeniz	274	3.66	1.499			
	İç Anadolu	238	3.58	1.529			
	Güneydoğu	114	3.36	1.603			
	Doğu Anadolu	197	3.37	1.545			

Tablo 3.13'te öğrencilerin sektör stajına ilişkin memnuniyetleri ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların okulun bulunduğu coğrafi bölgeye göre incelenmesi verilmiştir. Tabloda okulun bulunduğu bölgeye göre verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunan ifadeler * işareti ile belirtilmiştir. Buna göre;

“Sektör stajında aldığım ücretten memnundum” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım düşüktür. $p<0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölgelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım Doğu Anadolu Bölgesinde, en yüksek katılım Akdeniz Bölgesinde tespit edilmiştir. Bu da göstermektedir ki Doğu Anadolu bölgesindeki öğrenim gören öğrenciler sektör stajından aldıkları ücretten diğer bölgelere göre daha az memnun oldukları tespit edilmiştir.

“Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyordum” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım çok düşüktür. $p<0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölgelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım Doğu Anadolu Bölgesinde, en yüksek katılım Akdeniz Bölgesinde olmuştur. Bu ifadeye çok yüksek bir katılım gözlenmiştir (f:6,75). Bu sonuca göre bütün bölgelerdeki öğrenciler aynı yorumu yapmışlardır ve aynı fikirdedirler. Tüm bölgelerdeki öğrenciler fazla mesai yapmak durumunda kaldıklarında ücret almadıklarını ifade etmişlerdir. Fakat Doğu Anadolu Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler diğer bölgelere oranla daha az oranda mesai ücreti almadığı ifadesinde bulunmuşlardır.

“Sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyordu” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım düşüktür. $p<0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölgelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde, en yüksek katılım Akdeniz Bölgesinde görülmüştür. Sonuç olarak bütün bölgeler bu ifadeyle ilgili aynı değerlendirmeleri yapmışlardır. Öğrenciler çalışma saatlerinin 8 saat olmadığı ifadesinde bulunmuşlardır. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde

öğrenim gören öğrenciler diğer bölgelere göre daha az memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

“Sektör stajı yaptığım işletmede ki personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen vb.) mevcuttu” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p < 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölgelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım Ege Bölgesinde, en yüksek katılım Akdeniz Bölgesinde tespit edilmiştir. Ege Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler diğer bölgelere göre staj yaptıkları işletmede bulunan yatakhane, banyo ve tuvaletlerin temiz olmadığı konusunda yorum yapmışlardır.

“Sektör stajı yaptığım işletmede ki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p < 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölgelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım Ege Bölgesinde, en yüksek katılım Karadeniz Bölgesinde olmuştur. Genel olarak öğrencilerin katılımı ortalamaya yakındır. Ege bölgesinde öğrenim gören öğrenciler yemekler ve temizlik konusunda diğer bölgelere oranla daha az memnun olduklarını ifade etmektedirler.

“Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p > 0,05$ olduğundan bölgesel olarak öğrencilerin değerlendirmeleri genel olarak birbirine yakındır. Öğrencilerin, sektör stajı yapılan işletme yöneticilerinin çalışanlara adil davranması ile ilgili değerlendirmelerinde bölgesel farklılıkların önemli bir faktör olmadığı söylenebilir.

“Sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p < 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölgelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım İç

Anadolu Bölgesinde, en yüksek katılım Karadeniz Bölgesinde tespit edilmiştir. İç Anadolu Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler bu konuda diğer bölgelerdeki öğrencilere göre daha az katılmaktadırlar.

“Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımla bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p < 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölgelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, en yüksek katılım Karadeniz Bölgesinde gözlenmiştir. Karadeniz Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler diğer bölgelerdeki öğrencilere göre bu konuda olumlu yorum yapmışlardır.

“Sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p > 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölgelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Söz konusu ifadeyle ilgili olarak öğrencilerin bölgesel farklılıkları önemli bir faktör değildir.

“Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p < 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölgelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım İç Anadolu Bölgesinde, en yüksek katılım Marmara Bölgesinden olmuştur. Buna göre Marmara bölgesinde öğrenim gören öğrenciler bölümlerine uygun alanlarda görev yaptıkları ifadesinde bulunmuşlardır.

“Sektör stajı yapan öğrenciler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım çok yüksektir. $p < 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölgelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılımın Akdeniz Bölgesinde, en yüksek katılımın ise Karadeniz Bölgesinde olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak sektör stajı yapan öğrenciler aldıkları ücretlerden memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte öğrenciler daha fazla çalışmakta ve mesai ücreti almamaktadırlar. Alt hipotezlerin çoğunda Doğu Anadolu Bölgesinde öğrenim gören öğrenciler ifadelerin çoğundan memnun olmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Personel yatakhaneleri, yemekhaneleri, banyoları, tuvaletleri ve yemek çeşitlilikleri ile ilgili ifadelerde katılım oranı yüksektir. Ege bölgesi her iki ifadesinde de memnun olmadığını ifade etmiştir. Aynı ifadeye Akdeniz ve Karadeniz Bölgelerinin katılımı yüksek oranda olmuştur. Genel olarak Karadeniz Bölgesindeki öğrencilerin katılımı yüksek oranda çıkmaktadır.

Öğrencilerin sektör stajından memnuniyetleri ile ilgili ifadelere verilen cevapların bölgeler açısından incelenmesi sonucunda aşağıdaki değerlendirilmeler yapılmıştır.

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin yapmış oldukları sektör stajına ilişkin memnuniyet düzeylerine yönelik değerlendirmelerinin bölge faktörüne yönelik ANOVA testi sonuçlarına göre 11 ifadeden 9’unda anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre H_0 reddedilmiştir. 9 ifadeyle ilgili şu tespitler yapılabilir

Öğrenciler genel olarak sektör stajından aldıkları ücretten memnun değildirler (Tablo 3.13: Genel A.O:2,35). Bu konuda en olumsuz değerlendirmeler Doğu Anadolu (2.08) ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinden (2.18) öğrenim gören öğrencilerden gelmiştir. En olumlu değerlendirme ise Akdeniz (2,60) ve Marmara Bölgelerinden (2,34) gelmiştir.

Öğrenciler, fazla mesai durumunda kesinlikle gerekli mesai ücreti almadıklarını ifade etmektedirler. Bu konuda en olumsuz değerlendirmeler Doğu Anadolu Bölgesinden (1,34), Ege ve İç Anadolu Bölgelerinden (1,64) gelmiştir. Bu da göstermektedir ki, öğrenciler fazla çalışmalarına rağmen mesai ücreti almamaktadırlar. Bu da öğrencilerin çalışma motivasyonu yönünden olumsuz olarak

etkilenmelerine neden olmaktadır. Burada genel aritmetik ortalamanın 1.67 çıkması araştırmaya verilen en olumsuz değerlendirmenin bu ifadeye olduğu dikkat çekmektedir.

Öğrenciler sektör stajı çalışma saatlerinin sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanmadığını ifade etmektedirler (Tablo 3.13: Genel A.O.2,17) bu konuda en olumsuz değerlendirmeler Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinden (1,95) gelmiştir. En olumlu ifadeler ise, Akdeniz Bölgesinden (2,43) gelmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda sektör stajlarında sözleşmede yazan şekliyle yani 8 saat çalışmadıklarını, daha fazla çalıştıklarını ifade etmektedirler.

Öğrenciler, sektör stajı yaptığım işletmedeki personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici hijyen mevcuttur ifadesini kullanmışlardır (Genel A.O. 2,71). En olumsuz değerlendirme Ege Bölgesinden (A.O 2.56) ve en olumlu değerlendirme Akdeniz Bölgesinden (2.94) gelmiştir. Bu sonuca göre, personelin kalmakta olduğu yatakhane şartları, banyo ve tuvaletlerin pek temiz ve hijyenik olduğu söylenebilir. Öğrencilerin bu konuda hemen hemen aynı düşünce de oldukları gözlenmektedir (p:0,005).

Öğrenciler, sektör stajı yaptığım işletmedeki personel yemekleri sağlık, temizlik, hijyen ve çeşitlilik açısından yeterli değildir ifadesini kullanmaktadırlar (Genel A.O. 2,99). Bu konuda en olumsuz ifade Ege Bölgesinden (2,79) en olumlu ifade ise Karadeniz Bölgesinde (3.20) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin sektör stajları esnasında alanlarının dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kaldıklarını ifade etmektedirler. Bu konuda en olumsuz ifade Ege Bölgesinden (2,86) en olumlu değerlendirme Marmara Bölgesinde (3,14) görülmektedir.

Öğrencilerin sektör stajı esnasındaki çalışma arkadaşlarının tutumları ve davranışları konusundaki görüşleri olumlu olmuştur (Genel A.O:3,65). Bu konudaki

en olumsuz ifade Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, en olumlu cevap ise Karadeniz Bölgesinde (3,84) olmuştur.

Öğrencilerin sektör stajları esnasında öğrenim gördükleri bölüme uygun alanlarda görev yaptıkları konusunda olumlu yanıt vermişlerdir (Genel A.O:3,16). Bu konudaki en olumsuz cevap İç Anadolu Bölgesinde (2,81), en olumlu cevap ise Marmara Bölgesinde (3,46) olmuştur.

Öğrencilerin işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görüldükleri anlaşılmaktadır (Genel A.O: 3,46). Bu ifadeye en olumsuz cevap Akdeniz Bölgesinden (3,28), en olumlu cevap ise Karadeniz Bölgesinden (3,66) olduğu tespit edilmiştir.

H2 Öğrencilerin cinsiyetleri ile yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin yapmış oldukları sektör stajına ilişkin memnuniyet düzeylerine yönelik değerlendirmelerinin cinsiyet faktörüne yönelik t-testi sonuçlarına göre 11 ifadeden 4'ünde anlamlı bir fark olduğu 7'sinde ise olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre H_0 reddedilememiştir.

Tablo 3.14'de öğrencilerin sektör stajına ilişkin memnuniyetleri ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların öğrencilerin cinsiyetine göre incelenmesi verilmiştir. Tabloda öğrencilerin okulda öğrenim gördüğü bölüme göre verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunan ifadeler * işareti ile belirtilmiştir. Buna göre;

“Sektör stajında aldığım ücretten memnundum” ifadesine verilen cevaplar cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p < 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Dolayısıyla, bu ifadeye bayanların katılım düzeyi daha yüksektir. Bayanların sektör stajında aldıkları ücretten memnuniyet düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 3-14 Öğrencilerin Sektör Stajına İlişkin Memnuniyetlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Hesaplanan t-testi Sonuçları

İfadeler	Cinsiyet	n	A.O	S.S	t	p	Genel A.O
Sektör stajında aldığım ücretten memnundum	Bay	1443	2.30	1.407	4,33	0,0000 *	2.48
	Bayan	405	2.65	1.442			
Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyordum.	Bay	1443	1.64	1.219	2,64	0,0084 *	1.73
	Bayan	405	1.82	1.324			
Sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle (8saat) uygulanıyordu.	Bay	1443	2.13	1.511	3,04	0,0024 *	2.26
	Bayan	405	2.39	1.543			
Sektör stajı yaptığım işletmede ki personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen vb.) mevcuttu.	Bay	1443	2.66	1.419	2,66	0,0079 *	2.77
	Bayan	405	2.87	1.431			
Sektör stajı yaptığım işletmede ki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi.	Bay	1443	2.99	1.362	0,40	0,6923	2.98
	Bayan	405	2.96	1.337			
Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı.	Bay	1443	2.72	1.446	1,51	0,1319	2.78
	Bayan	405	2.84	1.396			
Sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım.	Bay	1443	2.97	1.592	1,55	0,1224	3.04
	Bayan	405	3.11	1.577			
Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımdan bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum.	Bay	1443	3.68	1.298	1,05	0,2937	3.64
	Bayan	405	3.60	1.323			
Sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.	Bay	1443	2.83	1.384	0,24	0,8084	2.82
	Bayan	405	2.81	1.380			
Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım.	Bay	1443	3.19	1.495	0,97	0,3329	3.15
	Bayan	405	3.11	1.480			
Sektör stajı yapan öğrenciler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir	Bay	1443	3.50	1.565	1,00	0,3176	3.46
	Bayan	405	3.41	1.509			

Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyordum” ifadesine verilen cevaplar cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p < 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Bu ifadeye genel olarak katılım düşüktür (1.73). Bu ifadeye bayanların katılım düzeyi daha yüksektir. Öğrencilerin fazla mesai durumunda ücret almadıkları konusunda cinsiyet önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

“Sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyordu” ifadesine verilen cevaplar cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p < 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Söz konusu ifadeyle ilgili olarak bayan ve erkek öğrencilerin ifadeleri birbirine çok yakındır (1.64-1.82). Bu ifadeye bayanların katılım düzeyi daha yüksektir.

“Sektör stajı yaptığım işletmede ki personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen vb.) mevcuttu” ifadesine verilen cevaplar

cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p < 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Bu ifadeye bayanların katılım düzeyi daha yüksektir. Staj yapılan işletmede personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerin temizliği ve hijyeni konusundaki değerlendirmelerinde cinsiyetin önemli bir etken olduğu söylenebilir.

“Sektör stajı yaptığım işletmede ki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi” ifadesine verilen cevaplar cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p > 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Söz konusu ifadeyle ilgili olarak bayan ve erkek öğrencilerin değerlendirmeleri genel olarak birbirine yakındır. Öğrencilerin sektör stajı yapılan işletmeleri hijyen yönünden değerlendirmelerinde cinsiyetin önemli bir faktör olmadığı söylenebilir. Aritmetik ortalamalardan da anlaşılabileceği gibi (bayanlarda 2,96 erkeklerde 2,99) bu konuda öğrencilerin genel olarak kararsız kaldıkları söylenebilir.

“Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı” ifadesine verilen cevaplar cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p > 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Söz konusu ifade ile ilgili olarak bayan ve erkek öğrencilerin değerlendirmeleri biri birine yakındır.

“Sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım” ifadesine verilen cevaplar cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p > 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Öğrencilerin meslek alanları dışında başka bir iş yapmaları konusundaki değerlendirmelerinde cinsiyetin önemli bir etken olmadığı söylenebilir.

“Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımla bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum” ifadesine verilen cevaplar cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p > 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Öğrencilerin stajları esnasında çalışma arkadaşlarının tavır ve

davranışları ile ilgili ifadelerinde cinsiyet faktörünün önemli bir etken olmadığı yorumu yapılabilir.

“Sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi” ifadesine verilen cevaplar cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p>0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Öğrencilerin stajları esnasında hizmet içi eğitim verilmesi konusundaki görüşlerinde cinsiyet faktörü önemli bir etken değildir.

“Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım” ifadesine verilen cevaplar cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p>0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Öğrencilerin bu ifadeye yapmış oldukları değerlendirmeler ortalamanın üstünde olmuştur. Erkek öğrencilerin bu ifadeye katılımları daha yüksektir. Sektör stajları esnasında öğrencilerin öğrenim gördükleri alana göre görev yapmış oldukları değerlendirmeleri ile cinsiyet faktörü önemli bir etken değildir ifadesi kullanılabilir.

“Sektör stajı yapan öğrenciler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir” ifadesine verilen cevaplar cinsiyet faktörü bakımından incelendiğinde $p>0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Öğrencilerin, staj yaptıkları işletmelerde ucuz işgücü olarak görüldükleri konusundaki değerlendirmelerinde cinsiyetin önemli bir faktör olmadığı söylenebilir.

Sonuç olarak öğrencilerin yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur sonucu çıkmıştır. Bu da göstermektedir ki Türkiye’de ki tüm okullardan gelen cevaplara bakılırsa öğrencilerin yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin erkeklerle bayanların yaptığı yorumlarda bir fark olmadığı söylenebilir.

H3 Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları bölümler ile yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin yapmış oldukları sektör stajına ilişkin memnuniyet düzeylerine yönelik değerlendirmelerinin öğrenim gördükleri bölüm faktörüne yönelik ANOVA testi sonuçlarına göre 11 ifadeden 3'ünde anlamlı bir fark olduğu 8'inde ise olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre H_0 reddedilememiştir.

Tablo 3.15'te öğrencilerin sektör stajına ilişkin memnuniyetleri ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların okulda öğrenim gördükleri bölüme göre incelenmesi verilmiştir. Tabloda öğrencilerin okulda öğrenim gördüğü bölüme göre verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunan ifadeler * işareti ile belirtilmiştir. Buna göre;

“Sektör stajında aldığım ücretten memnundum” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım düşüktür. $p > 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Öğrencilerin aldıkları ücretten memnuniyetleri hakkında yapmış oldukları değerlendirmelerinde öğrenim gördükleri bölümün önemli bir faktör olmadığı söylenebilir.

“Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyordum” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım düşüktür. $p < 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım yiyecek içecek bölümünde, en yüksek katılım konaklama hizmetleri bölümünde gözlenmiştir.

Tablo 3.15: Öğrencilerin Sektör Stajına İlişkin Memnuniyetlerinin Bölüm Faktörüne Göre ANOVA Testi Sonuçları

İfadeler	Bölüm	n	A.O	S.S	f	p	Genel A.O
Sektör stajında aldığım ücretten memnundum	Yiyecek İçecek	1478	2.36	1.4084	1.55	0.2119	2.37
	Konaklama Hizmetleri	311	2.50	1.4851			
	Seyahat İşletmeciliği	59	2.24	1.3938			
Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyordum.	Yiyecek İçecek	1478	1.64	1.2107	4.23	0.0147 *	1.77
	Konaklama Hizmetleri	311	1.85	1.3692			

	Seyahat İşletmeciliği	59	1.83	1.3410			
Sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyordu.	Yiyecek İçecek	1478	2.10	1.4906	11.90	0.0000 *	2.44
	Konaklama Hizmetleri	311	2.47	1.5939			
	Seyahat İşletmeciliği	59	2.75	1.6145			
Sektör stajı yaptığım işletmede ki personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen vb.) mevcuttu.	Yiyecek İçecek	1478	2.70	1.4109	0.89	0.4098	2.78
	Konaklama Hizmetleri	311	2.70	1.4692			
	Seyahat İşletmeciliği	59	2.95	1.5020			
Sektör stajı yaptığım işletmede ki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi.	Yiyecek İçecek	1478	2.97	1.3410	0.69	0.4992	3.04
	Konaklama Hizmetleri	311	2.97	1.4048			
	Seyahat İşletmeciliği	59	3.19	1.4795			
Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı.	Yiyecek İçecek	1478	2.71	1.4147	2.31	0.0998	2.84
	Konaklama Hizmetleri	311	2.88	1.5047			
	Seyahat İşletmeciliği	59	2.93	1.5521			
Sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım.	Yiyecek İçecek	1478	3.04	1.5788	2.44	0.0870	2.90
	Konaklama Hizmetleri	311	2.84	1.6408			
	Seyahat İşletmeciliği	59	2.83	1.5330			
Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımdan bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum.	Yiyecek İçecek	1478	3.68	1.2931	2.04	0.1303	3.72
	Konaklama Hizmetleri	311	3.57	1.3445			
	Seyahat İşletmeciliği	59	3.92	1.3168			
Sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.	Yiyecek İçecek	1478	2.86	1.3752	2.97	0.0517	2.83
	Konaklama Hizmetleri	311	2.66	1.4273			
	Seyahat İşletmeciliği	59	2.98	1.2931			
Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım.	Yiyecek İçecek	1478	3.28	1.4627	18.54	0.0000 *	2.94
	Konaklama Hizmetleri	311	2.75	1.5543			
	Seyahat İşletmeciliği	59	2.80	1.4357			
Sektör stajı yapan öğrenciler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir	Yiyecek İçecek	1478	3.49	1.5384	1.27	0.2808	3.52
	Konaklama Hizmetleri	311	3.38	1.6316			
	Seyahat İşletmeciliği	59	3.69	1.4885			

“Sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyordu” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım düşüktür. $p < 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım yiyecek içecek bölümünde, en yüksek katılım seyahat işletmeciliği bölümünde gözlenmiştir.

“Sektör stajı yaptığım işletmede ki personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen vb.) mevcuttu” ifadesine verilen cevaplar

incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p>0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Söz konusu ifade ile ilgili olarak bu ifadeye yapılan değerlendirmelerde öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlerin önemli bir faktör olmadığı söylenebilir.

“Sektör stajı yaptığım işletmede ki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p>0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Öğrencilerin personel yemekleri ile ilgili yapmış oldukları değerlendirmelerde öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm faktörünün önemli bir etken olmadığı söylenebilir.

“Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p>0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. İşletme yöneticilerinin çalışanlara davranış şekilleri ile ilgili olarak yapılan değerlendirmede öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm faktörünün önemli bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p>0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir.

“Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımdan bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p>0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

“Sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p>0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre

istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. İşletme tarafından hizmet içi eğitim gördüm ifadesine yapılan değerlendirmelerde öğrencilerin öğrenim gördüğü bölüm faktörü önemli bir etken değildir.

“Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p < 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım konaklama hizmetleri bölümünde, en yüksek katılım yiyecek içecek bölümünde gözlenmiştir

“Sektör stajı yapan öğrenciler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p > 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

Sonuç olarak öğrencilerin yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri ile öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler arasında anlamlı bir ilişki yoktur sonucu çıkmıştır. Bu da göstermektedir ki Türkiye’deki tüm okullardan gelen cevaplara bakılırsa öğrencilerin yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyetlerinde bölümler arasında öğrencilerin yaptığı yorumlarda bir fark olmadığı söylenebilir.

H4 Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları sınıf ile okulda almış oldukları yabancı dil eğitiminin staja katkısı konusundaki ifadeleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile almış oldukları yabancı dil eğitime yönelik t-testi sonuçlarına göre 5 ifadeden 3’ünde anlamlı bir fark olduğu 2’sinde ise olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre H_0 reddedilmiştir.

Tablo 3.16: Yabancı Dil Eğitiminin Staja Katkısının Sınıflar Açısından Hesaplanan t-testi Değerleri

İfadeler	Sınıf	n	A.O	S.S	f	p	Genel A.O
Okulda almış olduğum yabancı dil derslerinden staj süresince çok faydalandım.	10	1046	3.12	1.5011	3.47	0.0005 *	3.24
	11	802	3.36	1.4019			
Okulda almış olduğum mesleki yabancı dil dersinden staj süresince çok faydalandım.	10	1046	3.08	1.4843	3.18	0.0015 *	3.19
	11	802	3.29	1.3841			
Sektör stajım esnasında ikinci bir yabancı dile ihtiyaç duydum	10	1046	3.75	1.4507	1.70	0.0884	3.81
	11	802	3.87	1.3872			
Genel olarak okulda almış olduğum yabancı dil dersleri yeterlidir	10	1046	2.42	1.3433	1.81	0.0705	2.48
	11	802	2.54	1.3451			
Sektör stajım, yabancı dilimi geliştirmemi sağladı	10	1046	3.48	1.4440	4.44	0.0000 *	3.63
	11	802	3.77	1.2948			

Tablo 3.16’de öğrencilerin almış oldukları yabancı dil eğitiminin staja katkısı ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfa göre incelenmesi verilmiştir. Tabloda öğrencilerin okulda öğrenim gördüğü sınıfa göre verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunan ifadeler * işareti ile belirtilmiştir. Buna göre;

“Okulda almış olduğum yabancı dil derslerinden staj süresince çok faydalandım” ifadesine verilen cevaplar sınıf faktörü bakımından incelendiğinde $p < 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Bu ifadeye 11. sınıfların katılım düzeyi daha yüksektir.

“Okulda almış olduğum mesleki yabancı dil dersinden staj süresince çok faydalandım” ifadesine verilen cevaplar sınıf faktörü bakımından incelendiğinde $p < 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Bu ifadeye 11. sınıfların katılım düzeyi daha yüksektir.

“Sektör stajım esnasında ikinci bir yabancı dile ihtiyaç duydum” ifadesine verilen cevaplar sınıf faktörü bakımından incelendiğinde $p > 0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Sektör stajım esnasında ikinci bir yabancı dile ihtiyaç duydum ifadesine yapılan değerlendirmelerde sınıf faktörünün önemli bir etken olmadığı sonucuna varılmıştır.

“Genel olarak okulda almış olduğum yabancı dil dersleri yeterlidir” ifadesine verilen cevaplar sınıf faktörü bakımından incelendiğinde $p>0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Öğrencilerin bu ifadeye yapmış oldukları değerlendirmelere göre sınıf faktörünün önemli bir etken olmadığı söylenebilir.

“Sektör stajım, yabancı dilimi geliştirmemi sağladı” ifadesine verilen cevaplar sınıf faktörü bakımından incelendiğinde $p<0,05$ olduğundan verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Bu ifadeye 11. sınıfların katılım düzeyi daha yüksektir. Öğrencilerin, sektör stajında yabancı dillerini geliştirdikleri konusundaki değerlendirmelerinde sınıf faktörünün önemli bir etken olmadığı görüşüne varılmıştır.

Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları sınıf ile okulda almış oldukları yabancı dil eğitiminin staja katkısı konusundaki ifadeleri arasında yapılan incelemeler sonucunda aşağıdaki değerlendirmeler yapılmıştır.

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile almış oldukları yabancı dil eğitime yönelik F testi sonuçlarına göre 5 ifadeden 3’ünde anlamlı bir fark olduğu 2’sinde ise olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre, H_0 reddedilmiştir. 3 ifade ile ilgili şu tespitler yapılabilir.

Öğrencilerin okulda almış oldukları yabancı dil derslerinin staj süresince faydalandıkları anlaşılmaktadır (Tablo 3.16 Genel A.O. 3.24). Bu konudaki sınıf bazında İngilizce dersinden daha fazla faydalandığı ifadesinde bulunan sınıf 11. sınıf öğrencileri (3,36), daha az faydalandığı ifadesinde bulunan sınıf ise 10. sınıf öğrencileridir.

Öğrencilerin okulda almış oldukları mesleki yabancı dil dersinden staj süresince faydalandıkları anlaşılmaktadır (Genel A.O. 3,19). Bu konudaki yabancı dil

dersinden daha fazla faydalanan sınıf, 11. sınıf (3,29), daha az faydalandığı ifadesinde bulunan sınıf ise 10. sınıflar (3,08) olmuştur.

Öğrencilerin sektör stajlarında yabancı dillerini geliştirdikleri anlaşılmaktadır (3,63). Bu konuda yabancı dilini daha fazla geliştiren sınıf 11. sınıflar (3,77), yabancı dilini daha az geliştiren sınıflar ise 10. sınıflardır (3,48).

H5 Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları bölümler ile; yaptıkları meslek stajlarının, mesleki gelişimleri ve sektöre bakış açılarına ilişkin katkıları konusundaki değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki gelişimlerine ve sektöre bakış açılarına katkısı konusundaki değerlendirmelerinin öğrenim gördükleri bölüm faktörüne yönelik ANOVA testi sonuçlarına göre 10 ifadeden 7'sinde anlamlı bir fark olduğu 3'ünde ise anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre H_0 reddedilmiştir.

Tablo 3.17'de öğrencilerin mesleki gelişimlerine ve sektöre bakış açılarına katkısı ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların öğrencilerin öğrenim gördüğü bölüme göre incelenmesi verilmiştir. Tabloda öğrencilerin öğrenim gördüğü bölüme göre verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunan ifadeler * işareti ile belirtilmiştir. Buna göre;

Tablo 3.17: Öğrencilerin Mesleki Gelişimlerine ve Sektöre Bakış Açılarına Katkısının Bölüm Faktörüne Göre Hesaplanan ANOVA Testi Sonuçları

İfadeler	Bölüm	n	A.O	S.S	f	p	Genel A.O
Sektör stajım esnasında turizm eğitimi almamış personel ile sorunlar yaşadım.	Yiyecek İçecek	1478	3.21	1.5204	3.68	0.0254 *	3.09
	Konaklama Hizmetleri	311	2.95	1.5402			
	Seyahat İşletmeciliği	59	3.10	1.5278			
Yapmış olduğum sektör stajı, ileriki yaşamımda iş bulmama yardımcı olacaktır.	Yiyecek İçecek	1478	3.85	1.2694	10.33	0.0000 *	3.68
	Konaklama Hizmetleri	311	3.49	1.4047			
	Seyahat İşletmeciliği	59	3.69	1.2492			
Yapmış olduğum sektör stajında,	Yiyecek İçecek	1478	3.41	1.3203			3.35

almış olduğum teorik eğitimdeki bilgileri uygulama imkanı buldum	Konaklama Hizmetleri	311	3.18	1.4004	4.07	0.0172 *	
	Seyahat İşletmeciliği	59	3.46	1.2774			
Yapmış olduğum sektör stajı, kendime olan güven duygusunun gelişmesine katkı sağladı.	Yiyecek İçecek	1478	3.93	1.1813	0.99	0.3703	3.95
	Konaklama Hizmetleri	311	3.86	1.2108			
	Seyahat İşletmeciliği	59	4.07	1.1275			
Yapmış olduğum sektör stajı, alanımla ilgili yeni gelişmeleri uygulama düzeyinde görme imkânı sağladı	Yiyecek İçecek	1478	3.49	1.2971	12.32	0.0000 *	3.29
	Konaklama Hizmetleri	311	3.08	1.4062			
	Seyahat İşletmeciliği	59	3.31	1.3423			
Yapmış olduğum sektör stajı, insanlarla olan iletişimimin gelişmesine katkı sağladı	Yiyecek İçecek	1478	3.99	1.1505	4.95	0.0071 *	3.97
	Konaklama Hizmetleri	311	3.78	1.3163			
	Seyahat İşletmeciliği	59	4.15	0.9616			
Yapmış olduğum sektör stajı, sektörü tanıma olanağı sağladı	Yiyecek İçecek	1478	4.05	1.1359	1.62	0.1976	4.11
	Konaklama Hizmetleri	311	4.00	1.1900			
	Seyahat İşletmeciliği	59	4.29	1.0836			
Yapmış olduğum sektör stajı, turizm mesleğini sevmeme fayda sağladı	Yiyecek İçecek	1478	3.30	1.3460	1.53	0.2173	3.25
	Konaklama Hizmetleri	311	3.15	1.4509			
	Seyahat İşletmeciliği	59	3.31	1.3294			
Yapmış olduğum sektör stajı, okulu bitirince bu mesleği yapma düşünceme olumlu yönde katkı sağladı.	Yiyecek İçecek	1478	3.28	1.3297	3.61	0.0272 *	3.20
	Konaklama Hizmetleri	311	3.05	1.4211			
	Seyahat İşletmeciliği	59	3.27	1.2571			
Sektör stajı yaptıktan sonra bu meslekte daha başarılı olacağıma kanaat getirdim.	Yiyecek İçecek	1478	3.59	1.2628	10.32	0.0000 *	3.45
	Konaklama Hizmetleri	311	3.23	1.4099			
	Seyahat İşletmeciliği	59	3.53	1.3046			

“Sektör stajım esnasında turizm eğitimi almamış personel ile sorunlar yaşadım” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p < 0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım konaklama hizmetleri bölümünde, en yüksek katılım yiyecek içecek bölümünde öğrenim gören öğrenciler tarafından olmuştur. Buradan çıkan sonuç ise yiyecek içecek hizmetleri bölüm öğrencileri diğer bölümlere oranla daha fazla sorun yaşadığını ifade etmiştir.

“Yapmış olduğum sektör stajı, ileriki yaşamımda iş bulmama yardımcı olacaktır” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p<0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım konaklama hizmetleri bölümünde, en yüksek katılım yiyecek içecek bölümünde gözlenmiştir.

“Yapmış olduğum sektör stajında, almış olduğum teorik eğitimdeki bilgileri uygulama imkanı buldum” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p<0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım konaklama hizmetleri bölümünde, en yüksek katılım seyahat işletmeciliği bölümünde gözlenmiştir.

“Yapmış olduğum sektör stajı, kendime olan güven duygusunun gelişmesine katkı sağladı” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım çok yüksektir. $p>0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Öğrencilerin kendilerine güven duyma konusundaki değerlendirmeleri ile öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm faktörü önemli bir etken değildir.

“Yapmış olduğum sektör stajı, alanımla ilgili yeni gelişmeleri uygulama düzeyinde görme imkânı sağladı” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p<0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım konaklama hizmetleri bölümünde, en yüksek katılım yiyecek içecek bölümünde tespit edilmiştir.

“Yapmış olduğum sektör stajı, insanlarla olan iletişimimin gelişmesine katkı sağladı” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p<0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım

konaklama hizmetleri bölümünde, en yüksek katılım seyahat işletmeciliği bölümünde görülmüştür.

“Yapmış olduğum sektör stajı, sektörü tanıma olanağı sağladı” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım çok yüksektir. $p>0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

“Yapmış olduğum sektör stajı, turizm mesleğini sevmeme fayda sağladı” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p>0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

“Yapmış olduğum sektör stajı, okulu bitirince bu mesleği yapma düşünceme olumlu yönde katkı sağladı” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p<0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım konaklama hizmetleri bölümünde, en yüksek katılım yiyecek içecek bölümünde tespit edilmiştir.

“Sektör stajı yaptıktan sonra bu meslekte daha başarılı olacağıma kanaat getirdim” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye genel katılım yüksektir. $p<0,05$ olduğundan bu ifadeye verilen cevaplarda öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Buna göre; bu ifadeye en düşük katılım konaklama hizmetleri bölümünde, en yüksek katılım yiyecek içecek bölümünde tespit edilmiştir.

Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları bölümler ile; yaptıkları meslek stajlarının, mesleki gelişimleri ve sektöre bakış açılarına ilişkin katkıları konusundaki değerlendirmeleri ile ilgili aşağıdaki yorumlar yapılabilir.

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki gelişimlerine ve sektöre bakış açılarına katkısı konusundaki değerlendirmelerinin öğrenim gördükleri bölüm faktörüne yönelik ANOVA testi sonuçlarına göre 10 ifadeden 7'sinde anlamlı bir fark olduğu 3'ünde ise anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre H_0 reddedilmiştir. 7 ifade ile ilgili şu tespitler yapılabilir.

Öğrencilerin sektör stajları esnasında turizm eğitimi almamış personel ile sorun yaşadıkları ortaya çıkmaktadır (Genel A.O: 3,09). Bu konuda, öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde turizm eğitimi almamış personel ile en az sorun yaşayanlar konaklama hizmetleri alanında staj yapan öğrenciler (2,95) olmuştur. En fazla sorun yaşayanlar ise yiyecek içecek bölümünde staj yapan öğrencilerdir (3,21).

Yapılan araştırmaya göre öğrencilerin yapmış oldukları sektör stajlarının ileriki yaşamlarında iş bulmalarına olanak sağlayacağı sonucu ortaya çıkmaktadır (Genel A.O:3,68). Bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, ileriki yaşamında iş bulma konusuna en olumlu bakan bölüm öğrencileri yiyecek içecek bölümünde öğrenim gören öğrencileri olmuştur (3,85). Verilen yanıtlardan iş bulma konusunda en karamsar bölüm öğrencileri ise konaklama hizmetleri alanında staj yapan öğrencilerden gelmiştir (3,49).

Öğrenciler, yapmış oldukları sektör stajlarında almış oldukları teorik eğitimi uygulama imkanı bulmuşlardır (Genel A.O 3,35). Bu konuda öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrenim gördükleri bölüm bazında almış oldukları teorik eğitimi en çok uygulama imkanı bulan öğrenciler seyahat acenteciliği bölümünde staj yapan öğrencilerdir (3,46). Bu konuda en az teorik eğitim aldığını ifade eden öğrenciler ise konaklama hizmetlerinde staj yapan öğrencilerdir (3,18).

Öğrenciler, yapmış oldukları sektör stajında, alanları ile ilgili yeni gelişmeleri uygulama imkanı bulduklarını ifade etmektedirler (Genel A.O: 3,29). Bu konuda en fazla uygulama imkanı bulan yiyecek içecek hizmetleri bölümü öğrencileri (3,49), en

az uygulama imkanı bulan öğrenciler ise konaklama hizmetleri bölümü öğrencileridir (3,08).

3.6.3 Araştırmanın Diğer Bulgu ve Yorumları

Araştırmaya katılan öğrencilerle ilgili diğer bulgu ve yorumlar şu şekilde özetlenebilir; öğrencilerin fazla çalışmaları, düşük ücret almaları genel olarak çoğunluğun görüşüdür. Staj yapılan işletmedeki turizm eğitimi almamış kişilerle olan problemler ise daha az oran da katılımı olan şikayetlerdir. Öğrencilerden gelen yanıtlarda en fazla şikayet şu konular üzerinde yoğunlaşmaktadır; staj sözleşmesine uyulmaması, stajyer öğrencilerin kendi alanlarında staj yapmamaları, staj yapılan işletmedeki çalışma ve yaşam şartlarının kötü olması ve sektör stajı süresinin çok uzun olmasıyla ilgili ifadeler olarak özetlenebilir.

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki öğrencilerin eğitim ile ilgili “eklemek istediğiniz diğer hususlar nelerdir” bölümüne verilen cevaplar ise şöyle özetlenebilir; koordinatör öğretmenlerin öğrencileri ziyaret etmemeleri, okulda ve uygulama alanlarında malzeme eksikliği, koordinatör öğretmenlerin az rehberlik yapmaları.

Yabancı dil ile ilgili olarak yapılan şikayetler ise şunlardır; okulda almış oldukları yabancı dil eğitiminin yetersizliği, öğrenim gördükleri okulda Almanca dersi eksikliği ve ikinci yabancı dilin öğretilmemesi olarak özetlenebilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Belirli bir konudaki eğitim ve öğretimin değerlendirmesinde kullanılacak önemli araçlardan biri de öğrencilerin tespitlerine başvurmaktır. Bu araştırma da, yeni düzenlemelere ve eğitim programlarına yön verebilecek verilerin elde edilebilmesi amacıyla yapılmıştır. Türkiye’de turizm sektörüne ara kademe insan gücü yetiştiren ve bu konuda orta öğretim düzeyinde en kapsamlı ve uzun süreli eğitim veren Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin meslek stajları hakkındaki görüş ve önerileri değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın yapılaş amacı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin meslek stajlarında yaşadıkları problemler ve şikayetlerini öğrenmek ve bu şikayet ve problemlere çözüm önerileri sunarak önlem almaktır. Ayrıca okullardaki uygulama alanları, mesleki eğitim ve yabancı dil eğitimi ile ilgili sorulara öğrencilerin cevap vermeleri istenmiştir.

Yapılan testler sonucunda öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları okulların bulunduğu coğrafi bölgeler ile yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için kurulan 11 alt hipotezin 9’unda anlamlı bir fark olduğu 2’sinde ise anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre, genel olarak bakıldığında öğrencilerin yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri ile bölge değişkeninin önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Ho’nın reddedildiği 9 hipotezle ilgili olarak şu tespitler yapılabilir.

- Sektör stajında aldığı ücretten memnun olma durumu, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde okuyan öğrencilerde diğer bölgelerden daha düşüktür.
- Fazla mesai durumunda gerekli mesai ücretini aldıkları yönündeki verilere bakıldığında Doğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Ege Bölgesinde öğrenim gören öğrencilerin oranı diğer bölgelerdeki öğrencilere göre daha düşüktür. Bunun yanında öğrencilerin anket

sonundaki eklemek istediğiniz diğer hususlar kısmında en fazla şikayet “staj süresince 8 saatten fazla çalışıyorum” ve “staj esnasında düşük ücret alıyorum” olarak gözlenmiştir.

- Öğrencilerin sektör stajı çalışma saatlerinin sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanması konusundaki değerlendirmeleri, Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde diğer bölgelerden daha düşüktür.
- Öğrencilerin sektör stajı yaptıkları işletmedeki personel yatakhaneleri, banyo ve tuvaletlerindeki hijyen konusundaki değerlendirmeleri Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde diğer bölgelere göre daha düşüktür. En yüksek değerlendirme Karadeniz Bölgesinden gelmiştir.
- Öğrencilerin sektör stajları esnasında alanlarının dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmaları ile ilgili değerlendirmelerinde, en yüksek katılım Marmara Bölgesinden, en düşük katılım ise Ege Bölgesinden gelmiştir.
- Öğrencilerin sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarının tutumları ve davranışları konusundaki değerlendirmeleri olumlu olmuştur. Bu konuya Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki öğrencilerin katılımı en düşüktür. En yüksek katılım ise Karadeniz Bölgesinde görülmektedir.
- Öğrencilerin sektör stajları esnasında öğrenim gördükleri bölüme uygun alanlarda görev yaptıkları konusunda değerlendirmeleri olumlu olduğu görülmektedir. İç Anadolu Bölgesi bu konuda en düşük katılımı sağlamıştır. En yüksek katılım Marmara Bölgesinden gelmiştir.
- Öğrencilerin, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmeleri konusundaki değerlendirmelerinde en fazla katılım Akdeniz Bölgesinde olmuştur. En düşük katılım Karadeniz Bölgesinden sağlanmıştır.

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin yapmış oldukları sektör stajına ilişkin memnuniyet düzeylerine yönelik değerlendirmelerinin cinsiyet faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için kurulan 11 alt hipotezden 4'ünde anlamlı bir fark olduğu 7'sinde ise anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre H_0 reddedilememiştir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler ile yapmış oldukları meslek stajları arasında Sonuç olarak öğrencilerin yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur sonucu çıkmıştır. Bu da göstermektedir ki Türkiye'de ki tüm okullardan gelen cevaplara bakılırsa öğrencilerin yapmış oldukları meslek stajlarına ilişkin erkeklerle bayanların yaptığı yorumlarda bir fark olmadığı söylenebilir.

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin yapmış oldukları sektör stajına ilişkin memnuniyet düzeyleri ile öğrenim gördükleri bölüm faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için kurulan 11 alt hipotezden 3'ünde anlamlı bir fark olduğu 8'inde ise anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre H_0 reddedilememiştir.

Yapılan testler sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile almış oldukları yabancı dil eğitimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için kurulan 5 alt hipotezden 3'ünde anlamlı bir fark olduğu 2'sinde ise olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre H_0 'ın reddedildiği 3 hipotezle ilgili olarak şu tespitler yapılabilir.

- Öğrencilerin, okulda almış oldukları yabancı dil eğitiminden staj süresince faydalandıkları konusundaki değerlendirmelerinde 11. sınıf öğrencileri, 10. sınıf öğrencilerine göre daha fazla faydalandıklarını ifade etmişlerdir.
- Öğrencilerin okulda almış oldukları mesleki yabancı dil dersinden staj süresince faydalandıkları görüşü ortaya çıkmıştır. Bu konuda 11. sınıf öğrencileri 10. sınıf öğrencilerinden daha fazla katılım göstermektedir.

- Öğrencilerin sektör stajlarında yabancı dillerini geliştirdikleri anlaşılmaktadır. Bu konuda 11. sınıf öğrencilerinin 10. sınıf öğrencilerine göre daha fazla faydalandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Yapılan testler sonucunda; öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ile mesleki gelişimlerine ve sektöre bakış açılarına katkısı faktörü arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak için kurulan 10 hipotezin 7'sinde anlamlı bir fark olduğu, 3'ünde ise anlamlı bir fark olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ho'nın reddedildiği 7 hipotez ile ilgili şu tespitler yapılabilir:

- Öğrencilerin sektör stajları esnasında turizm eğitimi almamış personelle sorun yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu konuda en az sorun yaşayan bölüm öğrencileri konaklama hizmetleri bölümü öğrencileri; en fazla sorun yaşayan bölüm öğrencileri ise yiyecek içecek bölümünde staj yapan öğrencilerdir.
- Yapılan araştırmaya göre öğrencilerin yapmış oldukları sektör stajlarının ileriki yaşamlarında iş bulmalarına olanak sağlayacağı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu konuda öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler arasında en az katılım konaklama işletmeleri öğrencilerinden en fazla katılım yiyecek içecek hizmetleri bölümü öğrencilerinden gelmiştir.
- Öğrenciler, yapmış oldukları sektör stajlarında almış oldukları teorik eğitimi uygulama imkanı bulmuşlardır. Bu konudaki öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm olarak en az katılım konaklama işletmeciliği bölümü öğrencileri; en fazla katılım ise seyahat acenteciliği bölümünde staj yapan öğrencilerden gelmiştir.
- Öğrenciler, yapmış oldukları sektör stajında, alanları ile ilgili yeni gelişmeleri uygulama imkanı bulduklarını ifade etmektedirler. Bu konuda en fazla katılım yiyecek içecek hizmetleri bölümü

öğrencilerinden; en az katılım ise konaklama hizmetleri bölümü öğrencilerinden gelmiştir.

Araştırma için bazı öneriler getirilebilir. Bunlar:

Öğrencilerin ücretleriyle ilgili bir kanun çıkarılmalı ve mevcut ücretlerinde iyileştirme yapılmalıdır. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrenciler altı ay okul altı ay staj faaliyeti olarak eğitimlerini tamamladıkları için tam asgari ücret almaları gerekmektedir. Koordinatör öğretmenlerin stajyer öğrencileri daha çok ziyaret etmeleri konusunda ilgili bakanlık ve kurumlarla ilişkiye geçilmeli ve koordinatör öğretmenlerin stajyer öğrencileri daha fazla ziyaret etmeleri konusunda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Okuldaki rehberlik hizmetlerinin stajyer öğrenciler için yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Uygulama oteli olmayan okullara uygulama oteli, uygulama birimi olmayan okullara bu birimlerin yapılması için girişimlerde bulunulmalı. Ayrıca yeni açılacak Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerine uygulama oteli olmadan açılış izni verilmemesi gerekmektedir. Öğrencilerin işletmelerde istihdam edilmesi için tüm turizm işletmelerinde sertifikasız ve turizm eğitim belgesiz personel çalıştırılmaması konusunda gerekli kanunların çıkarılması ve düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerine atanacak meslek dersleri öğretmenlerinde sektör deneyimi aranması gerekmektedir.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda öğrencilerin olduğu kadar işletmelerinde görüş ve düşüncelerine başvurulabilir. İşletme yetkilileri ile öğrenci görüşleri karşılaştırılabilir. Öğretmenlere ve okul idarelerine de araştırmalarda anket uygulanabilir.

KAYNAKÇA

- AKYÜZ, Yahya, (2004), **Türk Eğitim Tarihi**, Ankara: Pegem.
- ALKAN, Cevat, DOĞAN, H. ve SEZGİN, İ., (1996), **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları**, Ankara:Gazi Büro.
- ARIKAN, Rauf (1995), **Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma**, Ankara: Tutibay Yayıncılık
- AY, Yasemin, (2002), “**Turizm Eğitimi Veren Sertifika Programlarından Mezun Olanların Turizm Sektöründe İstihdam Edilmeleri İle İlgili İzmir’deki 5 Yıldızlı Otel İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama**”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- AYMANKUY, Yusuf ve AYMANKUY, Ş., (2002), **Ön Lisans ve Lisans Düzeyindeki Turizm Öğretim Kurumlarının Bulundukları Yerlerin Analizi ve Turizm Eğitimi İçin Öneri Bir Model**”, Turizm Eğitimi Konferansı, ss: 29-41, Ankara
- BAYER, Ertuğrul, (1998), “**Türkiye’de Meslek Yüksek Okullarının Turizm Eğitimi Kalitesinin Geliştirilmesinde Sanal Yöntemlerin Rolü**”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, ss:145–165, Isparta.
- BOYLU, Yasin (2004), **Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Okul Amacına Yönelik Beklentilerinin Değerlendirilmesi**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- BOUNDS, Gregory ve diğerleri (1995), **Management a Total Quality Perspective**, South Western Colloge Publishing, USA

BOWMAN, Mary Jean (1990), **Economics Of Educational Review**, 9 (4): 283-307, Printed in Great Britain

CANNON, J. (1994). 'Issues in sampling and sample design - A managerial perspective' **Travel, Tourism, and Hospitality Research**, Ritchie, J. ve Goeldner, C. (ed), John Wiley and Sons Inc., ss:131-143, New York.

CARNEGIE, Dale (1997), **Dost Kazanma ve İnsanları Etkilime Sanatı**, Çev. Nazlı Uzunali, İstanbul: Epsilon Yayıncılık

ÇİLENTİ, Kamuran, (1994), **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**, Ankara: Gül Yayınevi.

DAVIS, D. ve Cosenza, R. M. (1988). **Business Research for Decision Making**, Boston: PWS-Kent Publishing Company.

DEMİRKOL, Şehnaz ve PELİT E., (2002) **"Türkiye'de Turizm Eğitim Sistemi ve Avrupa Birliği Sürecinde Olası Gelişmeler"** Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, ss: 125-146, Ankara.

DEMİRKOL, Şehnaz, (2002) **"Turizm Alanındaki Lisansüstü Programların Analizi ve Uyumlaştırmaya Yönelik Görüşler"**, Turizm Eğitimi Workshop, ss: 87-99, Ankara

DIEKE P.U.C. (1988). The Development of Tourism in Kenya And The Gambi: A Comparative Analysis, **Unpublished PhD Thesis, Strathclyde University, The Scottish Hotel School, Glasgow, U.K.**

Dışişleri Bakanlığı (2003), **Kültür İşleri Genel Müdürlüğü Eğitim Müşavirliği Raporu**, Londra: Dışişleri Bakanlığı Yayınevi

ELGEZDİ, Cahit, (2003), “**Dört Yıllık Turizm Eğitimi veren Yüksek Okulların Eğitim ve Öğretim Programlarının Sektör Beklentileri Doğrultusunda Değerlendirilmesi ve Yeni Bir Ders Programı Önerisi**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

ERTÜRK, Selahattin (1975), **Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara: Yelken Tepe Yayınları.

FİDAN, Nurettin ve ERDAN Münire, (1998), **Eğitime Giriş**, İstanbul: Alkım.

GERME, Jean Francois (1990), **The Training Profession In Enterprises, Synthesis Report**, European Center For The Development of Vocational Training, Berlin: CEDEFOP

HARVEY, D. ve BOUVEN R. (1996), **Human Resource Management**, Prentice Hall Company, ss: 320-325, USA

HURST, F. (1994). ‘En route surveys’ **Travel, Tourism, and Hospitality Research-A Handbook for Managers and Researchers**, Ritchie, J. ve Goeldner, C. (ed.), John Wiley and Sons Inc., ss: 453-471. New York

İNCE, M. Tevfik, (2002), Turizm Eğitimi Konferans Workshop, **Ortaöğretim Düzeyinde Örgün Turizm Eğitimi ve 4207 Sayılı Yasanın Getirdiği Yenilikler**, Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını.

KAZU, Yaşar ve DEMİRLİ, Cihad (2002), “**Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler**”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:155–156 ss:3-12, Ankara

KRAAYVANGER, Geert ve O. Van BEN (1990), General and Vocational Education in a Risk-taking Society, **Journal of Vocational Education**, CEDEFOP Publishing No: 1 ss:1-22, Brussels.

KOCAÇINAR, Muhip (1969), **Genel Öğretim Metodu**, İzmir Eğitim Enstitüsü Ders Kitapları Yayınları: 2, İstanbul:As Matbaası.

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2003), Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü **Dış Ülkelerde Mesleki Turizm Eğitimi**, Ankara.

LANE, Christian (1989), **Management And Labour In Europe**, Edward Elger Publications, Alder Shot, England.

MEB, (1989), Ticaret ve Turizm Eğitimi Daire Başkanlığı, **“Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri İle Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerine Öğrenci Kayıt Ve Kabul Sistemi Yönergesi”**, Ankara.

MEB, 1996, **Avrupa Birliği Üye Ülkelerinin Eğitim Sistemleri**, Milli Eğitim Bakanlığı Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Ankara.

MEB, 2005, **“Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi”**, Ankara, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

MEB, 2006, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, **“Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin Mevcut Durumları ve Açılmalarına Zemin Oluşturacak Kriterlerin Belirlenmesi”**, Yayınlanmamış Araştırma, Ankara.

MENDENHALL, W., Reinmuth, J. E. ve Beaver, R. J. (1993). **Statistics for Management and Economics**, Belmont, California: Wadsworth Publishing Company.

OLALI, Hasan, (1983), **Dış Tanıtım ve Turizm**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.

OLALI, Hasan, (1990), **Turizm Politikası ve Planlaması**, İstanbul: Yön Ajans.

ORHANER Emine ve TUNÇ A., (2001), **Ticaret ve Turizm Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri**, Ankara: Gazi Büro.

ÖSYM, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2005), **2005 Yılı Yüksek Öğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu**, Ankara.

ÖZTAŞ, Kadir, (2002), **Turizm Ekonomisi**, Ankara: Nobel.

RYAN, C. (1995). **Researching Tourist Satisfaction Issues, Concepts, Problems**, London: Routledge.

SABUNCUOĞLU, Zeyyat, (1994), **Personel Yönetimi**, Bursa: Rota Ofset.

SEVGİ, Ahmet, (1992), “**Turizm Eğitimi**” Turizm Eğitimi Konferans Workshop, ss:19-46, Ankara.

SEZGİN, Orhan Mesut, (1995), **Genel Turizm**, Ankara:Tutibay.

TEKİN, Halit, (2002), “**Turizm Sektöründe Eğitim ve İstihdam**”, 2. Turizm Şurası Bildirileri, ss: 167–169, Ankara.

THEOBALD, W. (1994), **Global Tourism The Next Decade**, Butterworth-Heinenmann Ltd., Oxford.

TİMUR, Alp, (1992), “**Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı, Uygulanan Politikalar ve Sonuçları**”, Turizm Eğitimi Konferans Workshop, ss: 47–54, Ankara.

TURGUT, Bekir, (2003) “**Turizm eğitiminde Türkiye Modeli ve Avrupa Otelcilik ve Turizm Okulları Birliği (AEHT)**”, İVATA Bölgesel Konferansı, ss:64-68, Ankara.

USTA, Öcal, (1988), **Turizm Olayına ve Türk Turizm Politikalarına Yapısal Yaklaşım**, İstanbul: Sümül Yayınevi.

ÜNLÜÖNEN, Kurban, Boylu, Y., (2005), “**Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Öğrenim gören Öğrencilerin Beklenti ve Algılamalarındaki Değişimin Karşılaştırması (2000-2001 ve 2003-2004 Öğretim Yılları)**”, MEB Dergisi, Sayfa: 164-180 Ankara, MEB Yayınevi

www.anatoliajournal.com/turizmbulteni/aralik2005.htm/ Erişim Tarihi 13/06/2006

www.deltur.cec.eu.int/abturizm.rtf Erişim Tarihi 06/07/2006

www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx Erişim Tarihi 08/02/2006

www.osym.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFA79D6F5E6C1B43FF108C1339A7062A47 Erişim Tarihi 08/02/2006

www.sinavlar.meb.gov.tr/SinavSorgu/Dokumanlar/OKS/2005/Tanitim-2005.rtf
Erişim Tarihi:06/07/2006

www.tebesir.com/yurtdisi/default.asp?article=ydalmuniv Erişim Tarihi 05/05/2006

www.tebesir.com/yurtdisi/default.asp?article=ydavusturyauniv Erişim Tarihi
05/05/2006

www.ttogm.meb.gov.tr Erişim Tarihi 08/07/2006

www.ttogm.meb.gov.tr/okullar/okultanitim/aotml.htm Erişim Tarihi:06/07/2006

www.ttogm.meb.istatistik Erişim tarihi 08/02/2006

www.turizmpusulasi.com/viewpage.php?page_id=99 Erişim Tarihi12/06/2006

www.yok.gov.trEriřimTarihi 04/02/2006

YAĞCI, Özcan, (2001), **”Türkiye’de Turizm Eğitimi ve İstihdamda Karşılaşılan Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri”**, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:4, ss: 25, Ankara.

EKLER

EK 1: 2005/2006 Eğitim Öğretim Yılında Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri

SIRA NO	İL ADI	İLÇE ADI	KURUM ADI	KURUM TELEFONU	KURUM FAKSI
1	ADANA	CEYHAN	Ceyhan Biliciler And.Otelcilik ve Tur.Mes.Lis.	3226135224	3226121094
2	ADANA	SEYHAN	Nezihe Yalvaç Anadolu Otl. ve Tur.Mes.L.	3224575043	3224593624
3	AFYON	MERKEZ	Emir Murat Özdilek Ana.Ot.Tur.Mes.Lis.	2722135008	2722144119
4	AFYON	SANDIKLI	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	2725125188	
5	AKSARAY	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	3822130017	3822130016
6	AMASYA	MERKEZ	İMKB Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi		
7	ANKARA	ÇANKAYA	Çankaya İMKB Ana.Otel.ve Tur.Meslek Lisesi	3124720968	3124720967
8	ANKARA	KIZILCAHAMAM	Kızılcahamam Anadolu Otelcilik ve Tur.Mes.L	3127361021	3127360972
9	ANKARA	YENİMAHALLE	Ankara Anadolu Otelcilik Ve Tur.Mes.L	3122126627	3122221741
10	ANTALYA	ALANYA	Ümit Altay And.Otelcilik ve Turizm Mes.L.	2425652500	2425652098
11	ANTALYA	GAZİPAŞA	Gazipaşa Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	2425725690	2425725690
12	ANTALYA	KAŞ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	2428361664	2428361664
13	ANTALYA	KEMER	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi		
14	ANTALYA	MANAVGAT	Manavgat Anadolu Otelcilik ve Tur.Mes.Lis.	2427569382	2427569382
15	ANTALYA	MANAVGAT	Çolaklı Fethi Yılmaz Sezer AOTML		
16	ANTALYA	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	2422385130	2422385135
17	ANTALYA	MERKEZ	Yeşilbayır İMKB AOTML		
18	ANTALYA	SERİK	İMKB Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	2427255206	2427255272
19	AYDIN	DİDİM	Didim Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek L	2568111444	2568111929
20	AYDIN	KUŞADASI	Kuşadası Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes.L	2566220535	2566220534
21	AYDIN	SÖKE	Ticaret Borsası Suat ORHON And.Otel.ve Tur.M.Lis.	2565188817	2565129625
22	BALIKESİR	AYVALIK	Ayvalık Tic.Mes.ve Anad. Ot. ve Turizm Mes. Lisesi	2663315841	2663315840
23	BALIKESİR	EDREMIT	Remzi Molvalıoğlu Tic.M.L.Ana.Ote.Tr.M.L.	2663731506	2663734581
24	BALIKESİR	GÖNEN	Gönen Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek L	2667625990	2667626871
25	BARTIN	AMASRA	Amasra Anadolu Otelcilik ve Tur. Meslek Li	3783153382	3783153397
26	BİLECİK	BOZÜYÜK	Selahattin Şeker Ana.Otelcilik ve T.M.L.	2283144040	2283144041
27	BİLECİK	MERKEZ	Tic.Mes.Lis. And.Tic.M.L. And.Otel.Tur.M.L	2282126315	2282128960
28	BOLU	MENGEN	Aşçılar And.Otl.ve Tur.Mes.Lisesi	3743561325	3743561392
29	BOLU	MERKEZ	İzzet Baysal Anadolu Otelcilik ve Tur. M.L	3742150325	3742151013
30	BURSA	OSMANGAZİ	Osmangazi Anadolu Otelcilik Ve Tur.Mes.L.	2242211110	2242216377
31	ÇANAKKALE	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	2862630209	2862630210
32	ÇANKIRI	ILGAZ	Ilgaz Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	3764163320	3764163391
33	ÇORUM	MERKEZ	And.Otelcilik ve Tur.Mes.Lisesi	3642265099	3642260645
34	DENİZLİ	AKKÖY	Akköy Anadolu Otelcilik ve Tur.Mes. Lisesi	2584612250	2584612816
35	DİYARBAKIR	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	4123390337	4123390338
36	DÜZCE	AKÇAKOCA	Akçakoca Anadolu Otelcilik ve Tur.Meslek L	3806119380	3806119381
37	EDİRNE	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	2842247094	2842247096
38	ERZİNCAN	MERKEZ	Hürriyet And.Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi.	4462237656	4462237657
39	ERZURUM	MERKEZ	Erzurum Dedeman Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes.L.	4423168889	4423154951
40	ESKİŞEHİR	MERKEZ	Ali Güven Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	2223300421	2223300422

41	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	Şahinbey Anadolu Otelcilik ve Tur.Mes.L.	3422312656	3422313688
42	GİRESUN	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	4542257792	4542257792
43	HATAY	ANTAKYA	Antakya Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes.L.	3262213507	3262213511
44	ISPARTA	EĞİRDİR	Nafiz Yürekli Anadolu Otelcilik ve Tur.Meslek Li	2463115148	2463115980
45	ISPARTA	YALVAÇ	Yalvaç Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes.Lis	2464417003	2464414892
46	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	Etiler Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes.L.	2123522100	2123522108
47	İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	Küçükçekmece IMKB Anad.Otel.ve Tur.Mes.Lis.	2125410639	2125418989
48	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	Mehmet İhsan Mermerci An.Otel.Tur.Mes.Lis.	2125464285	2125820636
49	İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	Kumburgaz AOTML		
50	İZMİR	ÇEŞME	Çeşme And.Ot.ve Tur.Mes.Lis ve And.Aşç.M.L	2327248805	2327248820
51	İZMİR	FOÇA	Halim Foçalı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek L	2328126755	2328126530
52	İZMİR	KONAK	Nevvar Salih İşgören Anadolu Otel.Tur.M.L.	2324634208	2324634612
53	İZMİR	MENDERES	Özdere Tahir Çamur Ana.Otel.Tur.Mes. L.	2327988508	2327988678
54	K.MARAŞ	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	3442236566	3442236566
55	KARS	SARIKAMIŞ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	4744134604	4744134604
56	KASTAMONU	ÇİDE	Bayram Yusuf Aslan And.Ot.ve Tur.Mes.Lis.	3668661297	3668663236
57	KASTAMONU	İNEBOLU	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	3668115552	3668113747
58	KAYSERİ	MELİKGAZİ	Melikgazi Anadolu Otelcilik ve Tur.Meslek L	3523305901	3523305902
59	KİLİS	MERKEZ	Yaşar Aktürk Anadolu Otelcilik ve Tur.M.L.	3488143435	3488144965
60	KIRIKKALE	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	3182341520	3182341519
61	KIRKLARELİ	MERKEZ	T.O.B.B. Kırklareli And. Ot. Ve Turizm Mes.Lis.	2882126397	2882124125
62	KONYA	KARATAY	Gazi Mustafa Kemal And.Otelcilik ve Tur.Mes.L.	3323501035	3323533768
63	MALATYA	MERKEZ	Malatya And.Otelcilik ve Turizm Mes.Lis.	4223117415	4223117416
64	MARDİN	MERKEZ	Anad.Otel.Tur.Mes.Lisesi	4822130798	4822130798
65	MERSİN	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	3243279700	3243279710
66	MERSİN	SİLİFKE	Silifke Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	3247131658	3247131658
67	MUĞLA	BODRUM	Turgutreis And.Otelcilik ve Turizm Mes.Lis	2523825383	2523827077
68	MUĞLA	DATÇA	Özcan Yılmaz Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek L	2527128232	2527128233
69	MUĞLA	FETHİYE	Fethiye Tic.Mes., And.Otelcilik Tur.ML ve And. TML	2526143555	2526146469
70	MUĞLA	MARMARIŞ	İçmeler Halit Narin And. Ot. Tur. Mes. L.	2524552138	2524552657
71	MUĞLA	MERKEZ	And.Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	2522143113	2522120459
72	MUĞLA	ORTACA	Dalyan Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes.Lis	2522844483	2522844940
73	NEVŞEHİR	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	3842134553	3842136092
74	ORDU	PERŞEMBE	Perşembe Anadolu Otelcilik Ve Tur.Meslek L	4525171045	4525171906
75	RİZE	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	4642260947	4642260948
76	ŞAKARYA	ADAPAZARI	Şakarya Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes.L.	2642794150	2642741974
77	SAMSUN	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	3624576805	3624576815
78	SİNOP	GERZE	Gerze Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek L	3687182586	3687182586
79	ŞANLIURFA	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	4143154139	4143155388
80	TEKİRDAĞ	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	2822612079	2822616061
81	TOKAT	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	3562281040	3562280096
82	TRABZON	AKÇAABAT	Akçaabat Anadolu Otelcilik ve Tur.Meslek L	4622488696	4622488697
83	UŞAK	MERKEZ	Tic.Mes.Lis.,And.Tic ve And.Otl.Tur.Mes.Lis	2762233984	2762233983
84	VAN	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi		
85	YALOVA	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	2266757184	2266757183
86	YOZGAT	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi		

Kaynak:www.ttogm.meb.gov.tr

Ek2: Türkiye’de bünyesinde uygulama oteli bulunan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri ve yatak kapasitesi tablosu

	İl Adı	İlçe Adı	Okul Adı	Yatak kap.	Telefon	Faks
1	ADANA	SEYHAN	Nezihe Yalvaç AOTML	56	3224575043	3224593624
2	AFYON	MERKEZ	Emir Murat Özdilek AOTML	32	2722135008	2722144045
3	AKSARAY	MERKEZ	AOTML	60	3822130017	3822130016
4	ANKARA	YENİMAHALLE	Ankara AOTML	112	3122126627	3122221741
5	ANKARA	ÇANKAYA	Çankaya IMKB AOTML	56	3124720968	3124720967
6	ANTALYA	ALANYA	Ümit Altay AOTML	120	2425652500	2425652098
7	ANTALYA	MERKEZ	AOTML	196	2422385130	2422385135
8	AYDIN	KUŞADASI	AOTML	70	2566220535	2566220534
9	BOLU	MENGEN	Aşçılar AOTML	25	3743561325	3743561392
10	BOLU	MERKEZ	İzzet Baysal AOTML	60	3742150325	3742151013
11	BURSA	OSMANGAZİ	Osmangazi AOTML	120	2242211110	2242216377
12	DİYARBAKIR	MERKEZ	AOTML	48	4123390337	4123390338
13	ISPARTA	EĞİRDİR	Nafiz Yürekli AOTML	48	2463115148	2463115980
14	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	M. İhsan Mermerci AOTML	72	2125464285	2125820636
15	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	Etiler AOTML	72	2123522103	2123522108
16	İZMİR	ÇEŞME	Çeşme AOTML	72	2327248805	2327248810
17	İZMİR	MENDERES	Özdere Tahir Çamur AOTML	80	2327988508	2327988678
18	KASTAMONU	İNEBOLU	AOTML	36	3668115552	3668113747
19	KASTAMONU	CİDE	Bayram Yusuf Aslan AOTML	34	3668661297	3668663236
20	KAYSERİ	MELİKGAZİ	AOTML	66	3523305901	3523305902
21	MERSİN	MERKEZ	AOTML	200	3243288111	3243279710
22	MUĞLA	FETHİYE	Fethiye AOTML	87	2526143555	2526146469
23	MUĞLA	MARMARİS	İçmeler Halit Narin AOTML	30	2524552046	2524552657
24	MUĞLA	MERKEZ	AOTML	42	2522143113	2522120459
25	MUĞLA	BODRUM	Turgutreis AOTML	162	2523825383	2523827077
26	NEVŞEHİR	MERKEZ	AOTML	72	3842134553	3842136092
27	ORDU	PERŞEMBE	Perşembe AOTML	50	4525171045	4525171906
28	TEKİRDAĞ	MERKEZ	AOTML	72	2822612079	2822616061
29	TRABZON	AKÇAABAT	Akçaabat AOTML	106	4622488388	4622488697
30	YALOVA	MERKEZ	AOTML	135	2266757184	2266757183
Toplam				2391		

EK 3: ÖSYM 2005 Yüksek Öğretim Ön Lisans Programları

SN	Üniversite Adı	MYO Adı	Yüksek Okul Program adı	Durumu	Kont
1	Abant İzzet Baysal	Bolu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	70
2	Abant İzzet Baysal	Bolu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
3	Adnan Menderes	Didim	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
4	Adnan Menderes	Didim	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	30
5	Adnan Menderes	Karacasu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	25
6	Afyon Kocatepe	Afyon	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
7	Afyon Kocatepe	Afyon	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
8	Afyon Kocatepe	Sandıklı	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
9	Afyon Kocatepe	Sandıklı	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
10	Akdeniz	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
11	Akdeniz	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
12	Akdeniz	Sosyal Bilimler	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	60
13	Akdeniz	Sosyal Bilimler	Turizm ve Seyahat İşl	İÖ	60
14	Akdeniz	Serik	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
15	Akdeniz	Serik	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
16	Akdeniz	Manavgat	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	50
17	Anadolu	Eskişehir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
18	Anadolu	Eskişehir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50
19	Anadolu	Açıköğretim	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	0
20	Anadolu Kültür ve Eğt.	Anadolu BİL	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	54
21	Anadolu Kültür ve Eğt.	Anadolu BİL	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burslu	6
22	Ankara	Beypazarı	Turizm Rehberliği	Normal	40
23	Ankara	Beypazarı	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	40
24	Ankara	Çankırı	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
25	Atatürk	Erzurum	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
26	Atatürk	Erzurum	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50
27	Balıkesir	Balıkesir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
28	Balıkesir	Balıkesir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
29	Balıkesir	Ayvalık	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
30	Balıkesir	Ayvalık	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
31	Balıkesir	Burhaniye	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
32	Balıkesir	Burhaniye	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50
33	Balıkesir	Erdek	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
34	Balıkesir	Erdek	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50
35	Balıkesir	Gönen	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
36	Balıkesir	Gönen	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
37	Başkent	Sosyal Bilimler	Turizm Rehberliği	Normal	50
38	Başkent	Sosyal Bilimler	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	50
39	Beykent	Meslek Yüksel Okulu	Turizm Rehberliği	Normal	40
40	Bilkent	Turizm ve Otelcilik	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	500
41	Boğaziçi	Otelcilik	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
42	Cumhuriyet	Şebinkarahisar	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
43	Cumhuriyet	Cumhuriyet	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
44	Çağ	Meslek Yüksel Okulu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
45	Çanakkale 18 Mart	Gelibolu Piri Reis	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
46	Çanakkale 18 Mart	Gelibolu Piri Reis	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50

47	Çanakkale 18 Mart	Gökçeada	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
48	Çukurova	Yumurtalık	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
49	Dicle	Çermik	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
50	Dicle	Mardin	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	20
51	Doğu Akdeniz	Turizm ve Otelcilik	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	80
52	Dokuz Eylül	İzmir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	80
53	Dokuz Eylül	İzmir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
54	Dumlupınar	Kütahya	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
55	Dumlupınar	Kütahya	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
56	Erciyes	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
57	Erciyes	Nevşehir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
58	Erciyes	Nevşehir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
59	Erciyes	Nevşehir	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	40
60	Erciyes	Nevşehir	Turizm ve Seyahat İşl	İÖ	40
61	Fırat	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
62	Fırat	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
63	Fırat	Sivrice	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
64	Gaziantep	Turizm ve Otelcilik	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	80
65	Gaziosmanpaşa	Tokat	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
66	Gaziosmanpaşa	Tokat	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
67	Gaziosmanpaşa	Reşadiye	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
68	Girne Amerikan	Meslek Yüksel Okulu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
69	Girne Amerikan	Meslek Yüksel Okulu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burslu	15
70	Hacettepe	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
71	Hacettepe	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	30
72	Harran	Şanlıurfa	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	35
73	Harran	Şanlıurfa	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	35
74	İnönü	Adıyaman	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
75	İnönü	Kale	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	45
76	İstanbul	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	120
77	İstanbul Kültür	İşletmecilik	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
78	İzmir Ekonomi	Meslek Yüksel Okulu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
79	Kafkas	Kars	Turizm Rehberliği	Normal	40
80	Kafkas	Kars	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
81	Kafkas	Iğdır	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
82	Kahramanmaraş Sütçü İ.	Kahramanmaraş	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
83	Karadeniz Teknik	Ordu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
84	Karadeniz Teknik	Turizm ve Otelcilik	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	80
85	Karadeniz Teknik	Maçka	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
86	Kocaeli	Derbent	Turizm Rehberliği	Normal	60
87	Kocaeli	Derbent	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	130
88	Kocaeli	Derbent	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	130
89	Kocaeli	Derbent	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	70
90	Kocaeli	Derbent	Turizm ve Seyahat İşl	İÖ	70
91	Maltepe	Meslek Yüksel Okulu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	45
92	Maltepe	Meslek Yüksel Okulu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burslu	5
93	Marmara	Sosyal Bilimler	Turizm Rehberliği	Normal	30
94	Marmara	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
95	Marmara	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60

96	Marmara	Sosyal Bilimler	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	30
97	Mersin	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
98	Mersin	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
99	Mersin	Sosyal Bilimler	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	45
100	Mersin	Anamur	Turizm Rehberliği	Normal	50
101	Mersin	Anamur	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
102	Mersin	Anamur	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	50
103	Mersin	Aydıncık	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
104	Muğla	Muğla	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
105	Muğla	Muğla	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
106	Muğla	Muğla	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	60
107	Muğla	Muğla	Turizm ve Seyahat İşl	İÖ	60
108	Muğla	Fethiye A.Sıtkı M.Koçman	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	80
109	Muğla	Fethiye A.Sıtkı M.Koçman	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50
110	Muğla	Milas Sıtkı Koçman	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
111	Muğla	Milas Sıtkı Koçman	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
112	Muğla	Ortaca	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
113	Muğla	Ortaca	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
114	Muğla	Ortaca	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	60
115	Muğla	Ortaca	Turizm ve Seyahat İşl	İÖ	60
116	Niğde	Niğde	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
117	Niğde	Ulukışla	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
118	Niğde	Aksaray	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
119	Ondokuz Mayıs	Amasya	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
120	Ondokuz Mayıs	Amasya	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
121	Ondokuz Mayıs	Mesudiye	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
122	Ondokuz Mayıs	Samsun	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
123	Ondokuz Mayıs	Havza	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
124	Ondokuz Mayıs	Gerze	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
125	Pamukkale	Denizli	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
126	Pamukkale	Denizli	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
127	Sakarya	Karasu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	100
128	Sakarya	Karasu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	100
129	Sakarya	Sapanca	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
130	Sakarya	Sapanca	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50
131	Sakarya	Sapanca	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	40
132	Selçuk	Silifke Taşucu	Turizm Rehberliği	Normal	80
133	Selçuk	Silifke Taşucu	Turizm Rehberliği	İÖ	40
134	Selçuk	Silifke Taşucu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	80
135	Selçuk	Silifke Taşucu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
136	Selçuk	Silifke Taşucu	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	80
137	Selçuk	Silifke Taşucu	Turizm ve Seyahat İşl	İÖ	40
138	Selçuk	Sosyal Bilimler	Turizm Rehberliği	Normal	100
139	Selçuk	Sosyal Bilimler	Turizm Rehberliği	İÖ	90
140	Selçuk	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	100
141	Selçuk	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	100
142	Selçuk	Akşehir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	100
143	Selçuk	Akşehir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50
144	Selçuk	Beyşehir	Turizm Rehberliği	Normal	50

145	Selçuk	Beyşehir	Turizm Rehberliği	İÖ	100
146	Selçuk	Beyşehir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	100
147	Selçuk	Beyşehir	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	50
148	Süleyman Demirel	Isparta	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
149	Süleyman Demirel	Eğridir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	120
150	Süleyman Demirel	Eğridir	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	120
151	Süleyman Demirel	Yalvaç	Turizm Rehberliği	Normal	50
152	Süleyman Demirel	Yalvaç	Turizm Rehberliği	İÖ	40
153	Süleyman Demirel	Yalvaç	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
154	Süleyman Demirel	Yalvaç	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
155	Trakya	Edirne	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
156	Trakya	Edirne	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50
157	Trakya	Tekirdağ	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	80
158	Trakya	Tekirdağ	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	40
159	Trakya	Marmara Ereğlisi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
160	Trakya	Şarköy	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	80
161	Trakya	Şarköy	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	80
162	Uludağ	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
163	Uludağ	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
164	Uludağ	Sosyal Bilimler	Turizm ve Seyahat İşl	Normal	30
165	Uludağ	Yalova	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
166	Uludağ	Yalova	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	30
167	Yakındoğu	Meslek Yüksel Okulu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	20
168	Yıldız Teknik	Yıldız	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
169	Yüzüncü Yıl	Adilcevaz	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	45
170	Yüzüncü Yıl	Adilcevaz	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	45
171	Yüzüncü Yıl	Ahlât	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	35
172	Yüzüncü Yıl	Ahlât	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	35
173	Yüzüncü Yıl	Van	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	30
174	Yüzüncü Yıl	Van	Turizm Rehberliği	Normal	30
175	Zonguldak Karaelmas	Zonguldak	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	40
176	Zonguldak Karaelmas	Çaycuma	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	50
177	Zonguldak Karaelmas	Devrek	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
178	Zonguldak Karaelmas	Devrek	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
179	Zonguldak Karaelmas	Bartın	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	60
180	Zonguldak Karaelmas	Bartın	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
181	Zonguldak Karaelmas	Safranbolu	Turizm Rehberliği	Normal	80
182	Zonguldak Karaelmas	Safranbolu	Turizm Rehberliği	İÖ	80
183	Zonguldak Karaelmas	Safranbolu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Normal	80
184	Zonguldak Karaelmas	Safranbolu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	80
Genel Toplam					10100

Kaynak: ÖSYM, 2005:18-45

EK:4 ÖSYM 2005 Yüksek Öğretim Lisans Programları

SN	Üniversite Adı	Fakülte Adı	Yüksek Okul Program adı	Durumu	Kont
1	Abant İzzet Baysal Ü	Akçakoca Tur İşl Ot Y O	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	100
2	Adnan Menderes Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Konaklama İşletmeciliği	N	50
3	Adnan Menderes Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Konaklama İşletmeciliği	İÖ	50
4	Adnan Menderes Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Seyahat İşl. ve Tur Reh	N	50
5	Adnan Menderes Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Sey İşl ve Tur Reh	İÖ	50
6	Adnan Menderes Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Yiyecek içecek işletmeciliği	N	25
7	Akdeniz Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Konaklama İşletmeciliği	N	60
8	Akdeniz Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Konaklama İşletmeciliği	İÖ	60
9	Akdeniz Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Seyahat İşletmeciliği	N	60
10	Akdeniz Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Seyahat İşletmeciliği	İÖ	60
11	Akdeniz Ü	Alanya İşletme Fak	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	40
12	Anadolu Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	100
13	Atılım Ü	İşletme Fakültesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	15
14	Atılım Ü	İşletme Fakültesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burs	2
15	Balıkesir Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Konaklama İşletmeciliği	N	60
16	Balıkesir Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Konaklama İşletmeciliği	İÖ	60
17	Balıkesir Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Seyahat İşletmeciliği	N	60
18	Balıkesir Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Seyahat İşletmeciliği	İÖ	60
19	Balıkesir Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Turizm Rehberliği	N	30
20	Başkent Ü	Ticari Bilimler Fak	Turizm ve Otelcilik	N	30
21	Başkent Ü	Ticari Bilimler Fak	Turizm ve Otelcilik	Burs	5
22	Başkent Ü	Ticari Bilimler Fak	Turizm Rehberliği	N	30
23	Başkent Ü	Ticari Bilimler Fak	Turizm Rehberliği	Burs	5
24	Bilkent Ü	Uyg. Tek. ve İşl. Y.O	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	100
25	Bilkent Ü	Uyg. Tek. ve İşl. Y.O	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burs	5
26	Boğaziçi Ü	Uyg. Tek. ve İşl. Y.O	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	50
27	Çanakkale 18 Mart Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Konaklama İşletmeciliği	N	40
28	Çanakkale 18 Mart Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Seyahat İşletmeciliği	N	40
29	Çukurova Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Konaklama İşletmeciliği	N	35
30	Dokuz Eylül Ü	İşletme Fakültesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	40
31	Ege Ü	Çeşme Tur İşl Ot Y O	Konaklama İşletmeciliği	N	40
32	Ege Ü	Çeşme Tur İşl Ot Y O	Seyahat İşletmeciliği	N	40
33	Ege Ü	Çeşme Tur İşl Ot Y O	Turizm Rehberliği	N	45
34	Erciyes Ü	Nevşehir Tur İşl Ot Y O	Turizm Rehberliği	N	40
35	Erciyes Ü	Nevşehir Tur İşl Ot Y O	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	40
36	Gazi Ü	Tic Tur Eğt Fak	Konaklama İşletmeciliği Eğt.	N	70
37	Gazi Ü	Tic Tur Eğt Fak	Seyahat İşl ve Tur Reh Öğr	N	70
38	Gaziosmanpaşa Ü	Zile Tur İşl Ot Y O	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	80
39	Haliç Ü	İşletme Fakültesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	60
40	Haliç Ü	İşletme Fakültesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burs	2
41	İstanbul Ticaret Ü	Ticari Bilimler Fak	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	50
42	İstanbul Ticaret Ü	Ticari Bilimler Fak	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burs	3
43	Kadir Has Ü	İktisadi İdari Bil Fak	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	30
44	Kadir Has Ü	İktisadi İdari Bil Fak	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burs	5
45	Mersin Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	60

46	Mersin Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	60
47	Muğla Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Konaklama İşletmeciliği	N	40
48	Muğla Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Konaklama İşletmeciliği	İÖ	40
49	Muğla Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Seyahat İşletmeciliği	N	40
50	Muğla Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Seyahat İşletmeciliği	İÖ	40
51	Mustafa Kemal Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	50
52	Mustafa Kemal Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50
53	Okan Ü	Bilgisayar ve Turizm Y O	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	40
54	Okan Ü	Bilgisayar ve Turizm Y O	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burs	5
55	Sakarya Ü	İktisadi İdari Bil Fak	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	60
56	Sakarya Ü	İktisadi İdari Bil Fak	Turizm ve Otel İşletmeciliği	İÖ	50
57	Yeditepe Ü	Ticari Bilimler Fak	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	40
58	Yeditepe Ü	Ticari Bilimler Fak	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burs	5
59	Doğu Akdeniz Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	60
60	Doğu Akdeniz Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burs	1
61	Yakındoğu Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Turizm ve Otel İşletmeciliği	N	50
62	Yakındoğu Ü	Tur İşl ve Ot Yük Ok	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Burs	20
Toplam					2658

Kaynak: ÖSYM, 2005:47-93

Ek: 5 Pilot anket uygulamasının (ALPHA) güvenilirlik testi sonuçları

Method 2 (covariance matrix) will be used for this analysis

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

*** Warning *** Determinant of matrix is close to zero: 6,896E-13

Statistics based on inverse matrix for scale ALPHA are meaningless and printed as

.

N of Cases = 35,0

Item-total Statistics

Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha If Item Deleted
VAR00007	100,5429	676,6084	,5277	,9272
VAR00008	101,2571	700,7849	,2084	,9304
VAR00009	100,3429	660,5849	,5873	,9265
VAR00010	100,4571	683,9025	,3950	,9287
VAR00011	99,7143	679,7395	,4885	,9277
VAR00012	100,0286	677,7345	,5142	,9274
VAR00013	99,9429	674,4672	,4841	,9278
VAR00014	99,2000	672,6353	,6372	,9262
VAR00015	100,0571	675,9378	,5039	,9275
VAR00016	100,4857	655,9042	,6882	,9252
VAR00017	99,2000	676,4588	,4131	,9288
VAR00018	100,0571	687,2908	,3471	,9293
VAR00019	99,4286	661,6639	,6831	,9254
VAR00020	99,8286	666,4403	,6086	,9263
VAR00021	98,9714	680,1462	,4858	,9277
VAR00022	100,0571	670,7613	,5495	,9270
VAR00023	98,9714	681,0286	,5423	,9272
VAR00024	98,7429	696,5496	,3151	,9293
VAR00025	100,0000	665,2353	,6654	,9257
VAR00026	100,0000	677,4706	,5210	,9273
VAR00027	99,5714	672,6050	,6423	,9261
VAR00028	99,8571	678,3613	,4848	,9277
VAR00029	100,1143	678,2807	,5679	,9269
VAR00030	99,4857	668,1395	,6922	,9256
VAR00031	99,5143	658,4336	,7753	,9245
VAR00032	99,4286	668,4874	,6493	,9259

VAR00033	99,2286	674,4168	,5857	,9267
VAR00034	99,4857	671,7277	,6044	,9264
VAR00035	100,2857	674,9748	,5209	,9273
VAR00036	100,1429	679,4790	,4581	,9280
VAR00037	100,1429	673,4202	-,5240	,9273
VAR00038	99,2857	719,0924	,0582	,9339
VAR00039	100,8286	686,6168	,4354	,9282
VAR00040	99,6286	677,7697	,4069	,9289

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Hotelling's T-Squared = 4380,0322 F = 7,8075 Prob. = ,1198
 Degrees of Freedom: Numerator = 33 Denominator = 2

Reliability Coefficients 34 items

Alpha = ,9294 Standardized item alpha = ,9305

Ek 6: Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Turizm Eğitimi Yiyecek-İçecek Hizmetleri Alanı Mutfak Dalı Haftalık Ders Çizelgesi

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ			
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4			
		Yabancı Dil	24			
		Beden Eğitimi	2			
		Seçmeli Dersler	4			
		TOPLAM	34			
SINIFLAR/DERS GRUPLARI		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ		(*) Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2	
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1	
		Tarih	3	-	-	
		T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	
		Coğrafya	2	-	-	
		Felsefe	-	-	2	
		Matematik	4	-	-	
		Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-	
		Fizik	2	-	-	
		Kimya	2	-	-	
		Yabancı Dil	6	4	4	
		Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	
		TOPLAM	26	8	11	
		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
MESLEK ALAN DERSLERİ	ORTAK DERSLER	Turizm	2	-	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		(*) Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması I	-	1	-	
		I	-	-	2	
		İnsan İlişkileri	-	2	-	
		Halkla İlişkiler	-	-	2	
		Diksiyon	-	5	-	
		Turizm Hukuku				
	Bilgisayar I					
	ORTAK ALAN DERSLERİ	Mutfak Teknolojisi	-	4	-	
		(*) Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması II	-	10	-	
			-	-	10	
		(*) Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması III	-	4	-	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması II	-	-	4	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması III	-	2	-	
	Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması II					
			TOPLAM	14	28	18
	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Gıda Teknolojisi (4)	4	S A A T	8	
		Mesleki Yabancı Dil (4-2)				
Türk Mutfağı Uygulaması I (4)						
Türk Mutfağı Uygulaması II (4)						
İçecek Bilgisi (2)						
Bar Teknikleri ve Uygulaması (5)						
Animasyon (1)						
Otel İşletmeciliği (2)						
Turizm Pazarlaması (2)						
Girişimcilik (2)						
Sosyal Güvenlik Hukuku (2)						
Araştırma Teknikleri (2)						
Tüketici Davranışları (2)						
Bilgisayarlı Muhasebe (4)						
MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI			14	32	26	
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER			-	-	3	
GENEL TOPLAM			40	40	40	
Rehberlik			1	1	1	

Kaynak: www.ttogm.meb.gov.tr (*) Sınıf Geçme Yönetmeliği'nin 41. maddesi gereğince; yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersler.

Ek 7: Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Turizm Eğitimi Yiyecek-İçecek Hizmetleri Alanı Servis Dalı Haftalık Ders Çizelgesi

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ			
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4			
		Yabancı Dil	24			
		Beden Eğitimi	2			
		Seçmeli Dersler	4			
		TOPLAM	34			
SINIFLAR/DERS GRUPLARI		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ		(*) Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2	
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1	
		Tarih	3	-	-	
		T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	
		Coğrafya	2	-	-	
		Felsefe	-	-	2	
		Matematik	4	-	-	
		Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-	
		Fizik	2	-	-	
		Kimya	2	-	-	
		Yabancı Dil	6	4	4	
		Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	
		TOPLAM	26	8	11	
		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
MESLEK ALAN DERSLERİ	ORTAK DERSLER	Turizm	2	-	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		(*) Servis Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		İnsan İlişkileri	-	1	-	
		Halkla İlişkiler	-	-	2	
		Diksiyon	-	2	-	
		Turizm Hukuku	-	-	2	
		Bilgisayar I	-	5	-	
	ORTAK ALAN DERSLERİ	Mutfak Teknolojisi	-	4	-	
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması II	-	4	-	
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	4	
		(*) Servis Teknikleri ve Uygulaması II	-	10	-	
		(*) Servis Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	10	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması II	-	4	-	
			TOPLAM	14	28	18
	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Gıda Teknolojisi (4)		4 S A A T	8 S A A T	
		Mesleki Yabancı Dil (4-2)				
		Türk Mutfağı Uygulaması I (4)				
Türk Mutfağı Uygulaması II (4)						
İçecek Bilgisi (2)						
Host ve Hosteslik (3)						
Bar Teknikleri ve Uygulaması (5)						
Animasyon (1)						
Otel İşletmeciliği (2)						
Turizm Pazarlaması (2)						
Girişimcilik (2)						
Sosyal Güvenlik Hukuku (2)						
Araştırma Teknikleri (2)						
Tüketici Davranışları (2)						
Bilgisayarlı Muhasebe (4)						
MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI			14	32	26	
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER			-	-	3	
GENEL TOPLAM			40	40	40	
Rehberlik			1	1	1	

Kaynak: www.ttogm.meb.gov.tr (*) Sınıf Geçme Yönetmeliği'nin 41. maddesi gereğince; yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılmayacak dersler.

Ek 8: Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Turizm Eğitimi Yiyecek-İçecek Hizmetleri Alanı Catering ve Ziyafet Organizasyonu Dalı Haftalık Ders Çizelgesi

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ		
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4		
		Yabancı Dil	24		
		Beden Eğitimi	2		
		Seçmeli Dersler	4		
		TOPLAM	34		
SINIFLAR/DERS GRUPLARI		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ		(*) Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1
		Tarih	3	-	-
		T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2
		Coğrafya	2	-	-
		Felsefe	-	-	2
		Matematik	4	-	-
		Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-
		Fizik	2	-	-
		Kimya	2	-	-
		Yabancı Dil	6	4	4
		Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-
		TOPLAM	26	8	11
		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF
MESLEK ALAN DERSLERİ	ORTAK DERSLER	Turizm	2	-	-
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-
		(*) Ziyafet Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-
		İnsan İlişkileri	-	1	-
		Halkla İlişkiler	-	-	2
		Diksiyon	-	2	-
		Turizm Hukuku	-	-	2
		Bilgisayar I	-	5	-
	ORTAK ALAN DERSLERİ	Mutfak Teknolojisi	-	4	-
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması II	-	4	-
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	4
		(*)Ziyafet Teknikleri ve Uygulaması II	-	10	-
		(*)Ziyafet Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	10
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması II	-	4	-
	TOPLAM		14	28	18
	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Gıda Teknolojisi (4)	4	S	A
		Mesleki Yabancı Dil (4-2)			
		Türk Mutfağı Uygulaması I (4)			
		Türk Mutfağı Uygulaması II (4)			
		İçecek Bilgisi (2)			
Host ve Hosteslik (3)					
Bar Teknikleri ve Uygulaması (5)					
Animasyon (1)					
Otel İşletmeciliği (2)					
Turizm Pazarlaması (2)					
Girişimcilik (2)					
Sosyal Güvenlik Hukuku (2)					
Araştırma Teknikleri (2)					
Tüketici Davranışları (2)					
Bilgisayarlı Muhasebe (4)					
MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI			14	32	26
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER			-	-	3
GENEL TOPLAM			40	40	40
Rehberlik			1	1	1

Kaynak: www.ttogm.meb.gov.tr (*) Sınıf Geçme Yönetmeliği'nin 41. maddesi gereğince; yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersler.

Ek 9: Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Turizm Eğitimi Konaklama Hizmetleri Alanı Ön Büro Dalı Haftalık Ders Çizelgesi

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ			
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4			
		Yabancı Dil	24			
		Beden Eğitimi	2			
		Seçmeli Dersler	4			
		TOPLAM	34			
SINIFLAR/DERS GRUPLARI		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ		(*) Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2	
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1	
		Tarih	3	-	-	
		T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	
		Coğrafya	2	-	-	
		Felsefe	-	-	2	
		Matematik	4	-	-	
		Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-	
		Fizik	2	-	-	
		Kimya	2	-	-	
		Yabancı Dil	6	4	4	
		Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	
		TOPLAM	26	8	11	
		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
MESLEK ALAN DERSLERİ	ORTAK DERSLER	Turizm	2	-	-	
		(*) Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		İnsan İlişkileri	-	1	-	
		Halkla İlişkiler	-	-	2	
		Diksiyon	-	2	-	
		Turizm Hukuku	-	-	2	
		Bilgisayar I	-	5	-	
	ORTAK ALAN DERSLERİ	Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması II	-	4	-	
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	4	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması II	-	4	-	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	4	
		(*) Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması II	-	8	-	
		(*) Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	10	
			TOPLAM	14	24	22
	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Gıda Teknolojisi (4)	6	S	A	A
		Mesleki Yabancı Dil (4-2)				
		Türk Mutfağı Uygulaması I (4)				
Türk Mutfağı Uygulaması II (4)						
İçecek Bilgisi (2)						
Bar Teknikleri ve Uygulaması (5)						
Animasyon (1)						
Otel İşletmeciliği (2)						
Turizm Pazarlaması (2)						
Girişimcilik (2)						
Sosyal Güvenlik Hukuku (2)						
Araştırma Teknikleri (2)						
Tüketici Davranışları (2)						
Bilgisayarlı Muhasebe (4)						
MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI			14	30	29	
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER			-	2	-	
GENEL TOPLAM			40	40	40	
Rehberlik			1	1	1	

Kaynak: www.ttogm.meb.gov.tr (*) Sınıf Geçme Yönetmeliği'nin 41. maddesi gereğince; yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersler.

Ek 10: Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Turizm Eğitimi Konaklama Hizmetleri Alanı Kat Hizmetleri Dalı Haftalık Ders Çizelgesi

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ			
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4			
		Yabancı Dil	24			
		Beden Eğitimi	2			
		Seçmeli Dersler	4			
		TOPLAM	34			
SINIFLAR/DERS GRUPLARI		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ		(*) Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2	
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1	
		Tarih	3	-	-	
		T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	
		Coğrafya	2	-	-	
		Felsefe	-	-	2	
		Matematik	4	-	-	
		Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-	
		Fizik	2	-	-	
		Kimya	2	-	-	
		Yabancı Dil	6	4	4	
		Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	
		TOPLAM	26	8	11	
		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
MESLEK ALAN DERSLERİ	ORTAK DERSLER	Turizm	2	-	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		(*) Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		İnsan İlişkileri	-	1	-	
		Halkla İlişkiler	-	-	2	
		Diksiyon	-	2	-	
		Turizm Hukuku	-	-	2	
		Bilgisayar I	-	5	-	
	ORTAK ALAN DERSLERİ	(*) Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması II	-	10	-	
		(*) Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	10	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması II	-	2	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması II	-	2	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	4	
			TOPLAM	14	22	18
	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Gıda Teknolojisi (4)		10 S A A T	8 S A A T	
		Mesleki Yabancı Dil (4-2)				
		Türk Mutfağı Uygulaması I (4)				
		Türk Mutfağı Uygulaması II (4)				
		İçecek Bilgisi (2)				
		Bar Teknikleri ve Uygulaması (5)				
		Animasyon (1)				
		Otel İşletmeciliği (2)				
		Turizm Pazarlaması (2)				
		Girişimcilik (2)				
		Sosyal Güvenlik Hukuku (2)				
		Araştırma Teknikleri (2)				
		Tüketici Davranışları (2)				
		Bilgisayarlı Muhasebe (4)				
MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI		14				32
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER		-	-	3		
GENEL TOPLAM		40	40	40		
Rehberlik		1	1	1		

Kaynak: www.ttogm.meb.gov.tr (*) Sınıf Geçme Yönetmeliği'nin 41. maddesi gereğince; yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersler.

Ek 11: Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Turizm Eğitimi Konaklama Hizmetleri Alanı Otel İşletmeciliği Dalı Haftalık Ders Çizelgesi

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ		
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4		
		Yabancı Dil	24		
		Beden Eğitimi	2		
		Seçmeli Dersler	4		
		TOPLAM	34		
SINIFLAR/DERS GRUPLARI		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ		(*) Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1
		Tarih	3	-	-
		T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2
		Coğrafya	2	-	-
		Felsefe	-	-	2
		Matematik	4	-	-
		Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-
		Fizik	2	-	-
		Kimya	2	-	-
		Yabancı Dil	6	4	4
		Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-
				TOPLAM	26
		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF
MESLEK ALAN DERSLERİ	ORTAK DERSLER	Turizm	2	-	-
		(*) Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-
		Servis Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-
		İnsan İlişkileri	-	1	-
		Halkla İlişkiler	-	-	2
		Diksiyon	-	2	-
		Turizm Hukuku	-	-	2
		Bilgisayar I	-	5	-
	ORTAK ALAN DERSLERİ	Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması II	-	4	-
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	4
		Servis Teknikleri ve Uygulaması II	-	4	-
		Servis Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	4
		(*) Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması II	-	8	-
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	10
		TOPLAM	14	24	22
	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Gıda Teknolojisi (4)	6	S	A
		Mesleki Yabancı Dil (4-2)			
		Türk Mutfağı Uygulaması I (4)			
		Türk Mutfağı Uygulaması II (4)			
		İçecek Bilgisi (2)			
		Bar Teknikleri ve Uygulaması (5)			
		Animasyon (1)			
		(*) Otel İşletmeciliği (2)			
		Turizm Pazarlaması (2)			
		Girişimcilik (2)			
Sosyal Güvenlik Hukuku (2)					
Araştırma Teknikleri (2)					
Tüketici Davranışları (2)					
Bilgisayarlı Muhasebe(4)					
MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI		14	30	29	
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER		-	2	-	
GENEL TOPLAM		40	40	40	
Rehberlik		1	1	1	

Kaynak: www.ttogm.meb.gov.tr (*) Sınıf Geçme Yönetmeliği'nin 41. maddesi gereğince; yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersler.

Ek 12: Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Turizm Eğitimi Konaklama Hizmetleri Alanı Host Ve Hosteslik Dalı Haftalık Ders Çizelgesi

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATI			
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4			
		Yabancı Dil	24			
		Beden Eğitimi	2			
		Seçmeli Dersler	4			
		TOPLAM	34			
SINIFLAR/DERS GRUPLARI		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ		(*) Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2	
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1	
		Tarih	3	-	-	
		T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	
		Coğrafya	2	-	-	
		Felsefe	-	-	2	
		Matematik	4	-	-	
		Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-	
		Fizik	2	-	-	
		Kimya	2	-	-	
		Yabancı Dil	6	4	4	
		Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	
		TOPLAM	26	8	11	
		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
MESLEK ALAN DERSLERİ	ORTAK DERSLER	Turizm	2	-	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		(*) Servis Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		İnsan İlişkileri	-	1	-	
		Halkla İlişkiler	-	-	2	
		Diksiyon	-	2	-	
		Turizm Hukuku	-	-	2	
		Bilgisayar I	-	5	-	
	ORTAK ALAN DERSLERİ	Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması II	-	10	-	
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	10	
		(*) Servis Teknikleri ve Uygulaması II	-	2	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması II	-	2	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması III	-	-	4	
			TOPLAM	14	22	18
	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	(*) Host ve Hosteslik (3)		10 S A A T	8 S A A T	
		Gıda Teknolojisi (4)				
		Mesleki Yabancı Dil (4-2)				
		Türk Mutfağı Uygulaması I (4)				
		Türk Mutfağı Uygulaması II (4)				
İçecek Bilgisi (2)						
Bar Teknikleri ve Uygulaması (5)						
Animasyon (1)						
Otel İşletmeciliği (2)						
Turizm Pazarlaması (2)						
Girişimcilik (2)						
Sosyal Güvenlik Hukuku (2)						
Araştırma Teknikleri (2)						
Tüketici Davranışları (2)						
Bilgisayarlı Muhasebe (4)						
MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI			14	32	26	
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER			-	-	3	
GENEL TOPLAM			40	40	40	
Rehberlik			1	1	1	

Kaynak: www.ttogm.meb.gov.tr (*) Sınıf Geçme Yönetmeliği'nin 41. maddesi gereğince; yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılmayacak dersler.

Ek 13: Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Turizm Eğitimi Seyahat İşletmeciliği Alanı
Seyahat Acenteciliği Dalı Haftalık Ders Çizelgesi

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ			
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4			
		Yabancı Dil	24			
		Beden Eğitimi	2			
		Seçmeli Dersler	4			
		TOPLAM	34			
SINIFLAR/DERS GRUPLARI		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ		(*) Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2	
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1	
		Tarih	3	-	-	
		T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	
		Coğrafya	2	-	-	
		Felsefe	-	-	2	
		Matematik	4	-	-	
		Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-	
		Fizik	2	-	-	
		Kimya	2	-	-	
		Yabancı Dil	6	4	4	
		Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	
		TOPLAM	26	8	11	
		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
MESLEK ALAN DERSLERİ	ORTAK DERSLER	(*) Turizm	2	-	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		İnsan İlişkileri	-	1	-	
		Halkla İlişkiler	-	-	2	
		Diksiyon	-	2	-	
		Turizm Hukuku	-	-	2	
		Bilgisayar I	-	5	-	
	ORTAK ALAN DERSLERİ	Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması	-	2	-	
		(*) Seyahat Acen.ve Tur Operatörlüğü Tk.ve Uyg.I	-	10	-	
		(*) Sey.Acenteciliği ve Tur Operatörlüğü Tk.ve Uyg.II	-	4	-	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması II	-	2	-	
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması II	-	-	-	
			TOPLAM	14	26	14
	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Host ve Hosteslik (3)	6 S A A T	12 S A A T		
		Gıda Teknolojisi (4)				
		Mesleki Yabancı Dil (4-2)				
		Türk Mutfağı Uygulaması I (4)				
		Türk Mutfağı Uygulaması II (4)				
İçecek Bilgisi (2)						
Bar Teknikleri ve Uygulaması (5)						
Animasyon (1)						
Otel İşletmeciliği (2)						
Turizm Pazarlaması (2)						
Acente Muhasebesi (4)						
Ulaştırma (2)						
Girişimcilik (2)						
Sosyal Güvenlik Hukuku (2)						
Araştırma Teknikleri (2)						
Tüketici Davranışları (2)						
Bilgisayarlı Muhasebe (4)						
MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI			14	32	26	
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER			-	-	3	
GENEL TOPLAM			40	40	40	
Rehberlik			1	1	1	

(*) Sınıf Geçme Yönetmeliği'nin 41. maddesi gereğince; yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersler.

Ek 14: Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Turizm Eğitimi Seyahat İşletmeciliği Alanı Tur Operatörlüğü Dalı Haftalık Ders Çizelgesi

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ			
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4			
		Yabancı Dil	24			
		Beden Eğitimi	2			
		Seçmeli Dersler	4			
		TOPLAM	34			
SINIFLAR/DERS GRUPLARI		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ		(*) Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2	
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1	
		Tarih	3	-	-	
		T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	
		Coğrafya	2	-	-	
		Felsefe	-	-	2	
		Matematik	4	-	-	
		Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-	
		Fizik	2	-	-	
		Kimya	2	-	-	
		Yabancı Dil	6	4	4	
		Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	
		TOPLAM	26	8	11	
		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
MESLEK ALAN DERSLERİ	ORTAK DERSLER	(*) Turizm	2	-	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması I	-	1	-	
		I	-	-	2	
		İnsan İlişkileri	-	2	-	
		Halkla İlişkiler	-	-	2	
		Diksiyon	-	5	-	
		Turizm Hukuku				
	Bilgisayar I					
	ORTAK ALAN DERSLERİ	Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması	-	2	-	
		(*) Sey.Acenteciliği ve Tur Operatörlüğü	-	10	-	
		Tk.ve Uy.I	-	-	10	
		(*) Seyahat Acen.ve Tur Operatörlüğü	-	4	-	
		Tk.ve Uy.II	-	2	-	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması II				
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması II				
			TOPLAM	14	26	14
	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Host ve Hosteslik (3)	6 S A A T	12 S A A T		
		Gıda Teknolojisi (4)				
Mesleki Yabancı Dil (4-2)						
Türk Mutfağı Uygulaması I (4)						
Türk Mutfağı Uygulaması II (4)						
İçecek Bilgisi (2)						
Bar Teknikleri ve Uygulaması (5)						
Animasyon (1)						
Otel İşletmeciliği (2)						
Turizm Pazarlaması (2)						
Acente Muhasebesi (4)						
Ulaştırma (2)						
Girişimcilik (2)						
Sosyal Güvenlik Hukuku (2)						
Araştırma Teknikleri (2)						
Tüketici Davranışları (2)						
Bilgisayarlı Muhasebe (4)						
MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI			14	32	26	
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER			-	-	3	
GENEL TOPLAM			40	40	40	
Rehberlik			1	1	1	

Kaynak: www.ttogm.meb.gov.tr (*) Sınıf Geçme Yönetmeliği'nin 41. maddesi gereğince; yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersler.

Ek 15: Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Turizm Eğitimi Eğlence Hizmetleri Alanı Animatörlük Dalı Haftalık Ders Çizelgesi

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ			
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4			
		Yabancı Dil	24			
		Beden Eğitimi	2			
		Seçmeli Dersler	4			
		TOPLAM	34			
SINIFLAR/DERS GRUPLARI		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ		(*) Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2	
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	1	1	1	
		Tarih	3	-	-	
		T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	
		Coğrafya	2	-	-	
		Felsefe	-	-	2	
		Matematik	4	-	-	
		Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-	
		Fizik	2	-	-	
		Kimya	2	-	-	
		Yabancı Dil	6	4	4	
		Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-	
		TOPLAM	26	8	11	
		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
MESLEK ALAN DERSLERİ	ORTAK DERSLER	(*) Turizm	2	-	-	
		Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Servis Teknikleri ve Uygulaması I	3	-	-	
		Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması I	-	1	-	
		I	-	-	2	
		İnsan İlişkileri	-	2	-	
		Halkla İlişkiler	-	-	2	
		Diksiyon	-	5	-	
		Turizm Hukuku				
		Bilgisayar I				
		ORTAK ALAN DERSLERİ	Ön Büro Teknikleri ve Uygulaması	-	2	-
			(*) Sey.Acenteciliği ve Tur Operatörlüğü	-	10	-
	Tk.ve Uy.I		-	-	10	
	(*) Seyahat Acen.ve Tur Operatörlüğü		-	4	-	
	Tk.ve Uy.II		-	2	-	
	Servis Teknikleri ve Uygulaması II					
	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması II				
		TOPLAM	14	26	14	
		Gıda Teknolojisi (4)	6 S A A T	12 S A A T		
		Mesleki Yabancı Dil (4-2)				
		Türk Mutfağı Uygulaması I (4)				
		Türk Mutfağı Uygulaması II (4)				
		İçecek Bilgisi (2)				
		Bar Teknikleri ve Uygulaması (5)				
		(*) Animasyon (1)				
		Otel İşletmeciliği (2)				
Turizm Pazarlaması (2)						
Acente Muhasebesi (4)						
Ulaştırma (2)						
Girişimcilik (2)						
Sosyal Güvenlik Hukuku (2)						
Araştırma Teknikleri (2)						
Tüketici Davranışları (2)						
Bilgisayarlı Muhasebe (4)						
MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI		14	32	26		
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER		-	-	3		
GENEL TOPLAM		40	40	40		
Rehberlik		1	1	1		

Kaynak: www.ttogm.meb.gov.tr (*) Sınıf Geçme Yönetmeliği'nin 41. maddesi gereğince; yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılamayacak dersler.

Ek:16 Anket Formu

STAJ MEMNUNİYETİ ARAŞTIRMASI

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören **10. ve 11. Sınıf** öğrencilerin “Staj Memnuniyetleri” konusunda yapılan bu araştırma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde hazırlanmakta olan yüksek lisans tezi için veri toplamak amacıyla kullanılacaktır. Hazırlanan tezde, kişi isimlerinden bahsedilmeyecek ve anket formunda yer alan sorulara vereceğiniz cevaplar size herhangi bir sorumluluk getirmeyecektir. Lütfen aşağıdaki soruları, size en uygun cevabı (X) işareti koyarak cevaplandırınız. Araştırmaya yapacağınız katkıdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Yüksel ÖZTÜRK**(oyuksel@gazi.edu.tr)****İletişim Adresi:****Gazi Üniversitesi Eğitim****Bilimleri Enstitüsü****Turizm İşletmeciliği Eğitimi****Anabilim Dalı****Maltepe ANKARA****Tamer KIRLI****(tamerkirli@hotmail.com)****1- Okulun Bulunduğu Coğrafi Bölge:**☐ Akdeniz Bölgesi☐ Ege Bölgesi☐ Marmara Bölgesi☐ Karadeniz Bölgesi☐ İç Anadolu Bölgesi☐ Güneydoğu Anadolu

Bölgesi

☐ Doğu Anadolu Bölgesi**2- Cinsiyetiniz:**☐ Bay☐ Bayan**3- Sınıfınız :**☐ 10. Sınıf☐ 11. Sınıf**4- Bölümünüz :****4-1 Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı**☐ Mutfak Dalı☐ Servis Dalı☐ Catering ve ziyafet Organizasyonu Dalı**4-2 Konaklama Hizmetleri Alanı**☐ Ön Büro Dalı☐ Kat Hizmetleri Dalı☐ Otel İşletmeciliği Dalı☐ Host ve Hosteslik Dalı**4-3 Seyahat İşletmeciliği Alanı**☐ Seyahat Acenteciliği Dalı☐ Tur Operatörlüğü Dalı**4-4 Eğlence Hizmetleri Alanı**☐ Animatörlük Dalı**5- Öğrenim gördüğünüz okulun uygulama oteli var mı?**☐ Evet☐ Hayır**6- En son çalıştığınız işletme türü ve departmanı:****6-1. Konaklama İşletmesi**☐ Ön büro☐ Servis☐ Mutfak☐ Kat Hizmetleri

Diğer (.....)

6-2. Seyahat Acentesi☐ Operasyon☐ Bilet-Satış☐ Transfer

Diğer (.....)

7- Aşağıda verilen ifadeleri size uygun gelen seçeneğin yanındaki boşluğa (X) işareti koyunuz.

(1- Kesinlikle Katılmıyorum 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım 4- Katılıyorum 5- Kesinlikle katılıyorum)

İFADELER	1	2	3	4	5
Öğrencilerin, yapmış oldukları sektör stajına ilişkin memnuniyetleri ile ilgili ifadeleri					
Sektör stajım esnasında aldığım ücretten memnundum.					
Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyordum.					
Sektör stajı çalışma saatlerim sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyordu.					
Sektör stajı yaptığım işletmede ki personel yatakhane, banyo ve tuvaletlerde tatmin edici şartlar (hijyen vb.) mevcuttu.					
Sektör stajı yaptığım işletmede ki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi.					
Sektör stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı.					
Sektör stajım esnasında meslek alanım dışında herhangi bir iş yapmak durumunda kalmadım.					
Sektör stajım esnasındaki çalışma arkadaşlarımla bana karşı tutum ve davranışlarından memnundum.					
Sektör stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.					
Sektör stajım esnasında öğrenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım.					
Sektör stajı yapan öğrenciler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmektedir.					
Sektör stajlarının, öğrencilerin mesleki gelişimlerine ve sektöre bakış açılarına katkısı					
Sektör stajım esnasında turizm eğitimi almamış personel ile sorunlar yaşadım.					
Yapmış olduğum sektör stajı, ileriki yaşamımda iş bulmama yardımcı olacaktır.					
Yapmış olduğum sektör stajında, almış olduğum teorik eğitimdeki bilgileri uygulama imkanı buldum.					
Yapmış olduğum sektör stajı , kendime olan güven duygusunun gelişmesine katkı sağladı.					
Yapmış olduğum sektör stajı, alanımla ilgili yeni gelişmeleri uygulama düzeyinde görme imkanı sağladı.					
Yapmış olduğum sektör stajı, insanlarla olan iletişimimin gelişmesine katkı sağladı.					
Yapmış olduğum sektör stajı, sektörü tanıma olanağı sağladı.					
Yapmış olduğum sektör stajı, turizm mesleğini sevmeme fayda sağladı.					
Yapmış olduğum sektör stajı, okulu bitirince bu mesleği yapma düşünceme olumlu yönde katkı sağladı.					
Sektör stajı yaptıktan sonra bu meslekte daha başarılı olacağıma kanaat getirdim.					
Öğrencilerin okulda almış oldukları mesleki eğitimin sektör stajına katkısı					
Okulumuz bünyesinde bulunan uygulama laboratuvarlarında (servis, kat hizmetleri vb.) yaptığım uygulamalar sektör stajımda çok işime yaradı.					
İşletmeye gitmeden önce okulumdaki koordinatör öğretmenlerin, staja yönelik olarak rehberlik hizmetleri, çok işime yaradı.					
Okulda mesleki eğitim almış olmak, görevimi yerine getirirken olumlu yönde fayda sağladı.					
Okulda mesleki eğitim almış olmak, departmanlardaki işlerin işleyişi hakkında önceden bilgi sahibi olmamı sağladı.					
Okulda mesleki eğitim almış olmak, işlerin işleyişi hakkında öneri getirmemde olumlu katkı sağladı.					
Okulda mesleki eğitim almış olmak, konuklarla olan ilişkilerde davranışlarıma olumlu katkı sağladı.					
Okulda mesleki eğitim almış olmak, yöneticilerimle olan ilişkilerde kişisel olarak bana olumlu yönde katkı sağladı.					
Okulda mesleki eğitim almış olmam, sektör stajım esnasında turizm eğitimi almadan çalışanlardan daha çabuk terfi etme imkanı sağladı.					
Öğrencilerin okulda almış oldukları yabancı dil eğitiminin staja katkısı					
Okulda almış olduğum yabancı dil derslerinden staj süresince çok faydalandım.					
Okulda almış olduğum mesleki yabancı dil dersinden staj süresince çok faydalandım.					
Sektör stajım esnasında ikinci bir yabancı dile ihtiyaç duydum.					
Genel olarak okulda almış olduğum yabancı dil dersleri yeterlidir.					
Sektör stajım, yabancı dilimi geliştirmemi sağladı.					

8- Anketle ilgili eklemek istediğiniz diğer hususları ve düşüncelerinizi lütfen aşağıda belirtiniz.